

Közjavak

A kormányzat kihívásai a mai piacgazdaságban

V. évf.

***

4. szám

***

2019. október - december

Az MTA-DE Közzolgáltatási Kutatócsoport tudományos folyóirata

A SZÁM TARTALMA

Állam és mások

Pápai-Tarr Ágnes: Büntetéskiszabás az alku tárgya? – kihívások és válaszok a büntetéskiszabás fejlődéstörténetében

Józsa Zoltán: Virágozzék száz virág vagy kertész kerestetik?

Kovács Viktória: Az adójogi szabályozás kihívásai a digitális és a megosztás alapú gazdaságban

Gönczi Barbara - Kincses Tamás: A sharing economy hatásai az Uberen keresztül

Soltész Péter Ádám: Fővárosi és vidéki sportlétesítmény-fejlesztések összehasonlítása

Hírösszefoglalók

IMPRESSZUM

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Bartha Ildikó

SZERKESZTI A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Bartha Ildikó (szerkesztő)
Bordás Péter (szerkesztő)
Lovas Dóra (hírszerkesztő)
Horváth M. Tamás (a Szerkesztőbizottság elnöke)

KIADJA:

MTA-DE Közzolgáltatási Kutatócsoport
Kiadásért felelős: Horváth M. Tamás, kutatócsoport-vezető

4028 Debrecen, Kassai út 26.
Levelezési cím: 4002 Debrecen, Pf. 400.
Tel/FAX: (52) 512-701/77119
E-mail: kozszolg.kut@law.unideb.hu
Blog oldal: kozjavak.hu

Megjelenik negyedévente

ISSN 2498-7190

© 2019 MTA-DE Közzolgáltatási Kutatócsoport.

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a szerzők írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható. Idézni, szöveges tartalmat átvenni csak a forrásra való hivatkozással szabad.

TARTALOMJEGYZÉK

ÁLLAM ÉS MÁSOK

<i>Büntetéskiszabás az alku tárgya? – kihívások és válaszok a büntetéskiszabás fejlődéstörténetében</i>	3
<i>Virágozzék száz virág, vagy kertész kerestetik?</i>	13
<i>Az adójogi szabályozás kihívásai a digitális és a megosztás alapú gazdaságban</i>	19
<i>A sharing economy hatásai az Uberen keresztül</i>	39
<i>Fővárosi és vidéki sportlétesítmény-fejlesztések összehasonlítása</i>	48

HÍRÖSSZEFOGLALÓK

<i>Egy magyar és egy lengyel pénzügyi fogyasztóvédelmi kérdésben hozott döntést az EUB</i>	56
<i>Brexit: útban a vége felé?</i>	59
<i>AB: jogszerű a jegyző bírálata a közösségi portálokon</i>	61
<i>Döntött a lengyel bírósági reform ügyében az EUB</i>	64
<i>Újabb "csapás" az önkormányzati autonómiára?</i>	66
<i>AJB jelentés: A hulladékgyűjtési bírság szabályozása a jogbiztonság követelményébe ütközik</i>	69
<i>A civil szervezetek külföldről történő finanszírozása tekintetében előírt korlátozások nem egyeztethetők össze az uniós joggal</i>	72
<i>A börtönkárterítések kifizetésének felfüggesztéséről döntött az Országgyűlés</i>	74
<i>EUB: a magyar reklámadóhoz kapcsolódó szankciórendszer nem egyeztethető össze az uniós joggal</i>	80
<i>A főtanácsnoki indítvány szerint Magyarországnak egyenlő bánásmódot kell biztosítania minden felsőoktatási intézmény számára</i>	83
<i>Szerzőink figyelmébe</i>	85

BÜNTETÉSKISZABÁS AZ ALKU TÁRGYA? – KIHÍVÁSOK ÉS VÁLASZOK A BÜNTETÉSKISZABÁS FEJLŐDÉSTÖRTÉNETÉBEN *

Pápai-Tarr Ágnes¹

Egy büntetőjogi szankció kiszabása soha nem lehet automatizmus, még akkor sem, ha külső kényszerítő körülmény, mint például a büntetőügy gyors lezárásának követelménye ezt az attitűdöt egyébként támogatja. Ugyanakkor a büntetőeljárás gyorsítása érdekében létrejött jogintézmények már hosszú múltra tekintenek vissza a magyar büntetőjog történetében is. Kérdés az, hogy mindez meddig mehet el? A digitalizáció és a mesterséges intelligencia korában vajon kiváltható-e a büntetés kiszabása egy algoritmussal? E kérdésekből kiindulva jelen tanulmány a büntetéskiszabás fejlődési tendenciáját vizsgálja.

Bevezető gondolatok

Képzeljünk csak el egy bírósági épületet, vagy annak csupán egyetlen szobáját, melyben egymás mellett hosszú sorokban számítógépek vannak elhelyezve, és robotok táplálják be a büntetőügyek legfontosabb adatait, rögzítik a vádlottal szemben felhozható súlyosító, és enyhítő körülményeket, és amint azok rögzítésre kerültek, a gép már ki is szabta vádlottunk büntetését. Kétségtelenül gyors és költségkímélő a módszer. De vajon hatékony-e? S vajon tényleg utópisztikus elképzelésnek tűnik-e egy ilyen drasztikus mértékű átalakulás a büntetéskiszabásban? Mennyiben és milyen módon szolgálhatnak közösségi érdekeket az ilyenfajta „szerepcserék”? Milyen kihatással lehetnek például az alapvető eljárási garanciákra?

A 21. században a változások korát éljük. A körülöttünk lévő világ folyamatosan változik, átalakul, s előre nem látott, vagy éppen megjósolt, de korábban elképzelhetetlennek tűnő élethelyzeteket produkál. Vannak olyanok, akik szkeptikusan, sőt aggódva szemlélik ezeket a változásokat, és vannak olyanok is, akik üdvözlik, sőt sürgetik őket. Az emberi feladatokat részben vagy egészben megkönnyíti, vagy akár teljesen át is veszi a modern technika, s új perspektívák felé kacsingat a robotika.

A büntetéskiszabás is manapság a változások korát éli, jóllehet a fent említett mértékű drasztikus átalakulásról egyelőre beszámolni nem tudunk. Ennek megfelelően cikkem sem lesz túlzottan futurisztikus, mint azt az olvasó esetleg a bevezető után várná. Sőt. A magam részéről szeretném hinni, és merem remélni, hogy nem jutunk el addig a pontig, hogy gépek ítélkezzenek emberek felett. Az azonban kétségtelen, hogy a tradicionális értelemben vett

---

* DOI 10.21867/KJK/2019.4.1.

¹Dr. Pápai-Tarr Ágnes, egyetemi adjunktus, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

büntetéskiszabás egy hosszabb történeti fejlődésnek köszönhetően, már az utóbbi néhány évtizedben is nagyon sokat változott. Ezúttal ezekről a változásokról szeretnék röviden beszámolni.

1. A tradicionális büntetéskiszabás

A büntető anyagi jog rendkívül logikusan felépített, dogmatikailag zárt rendszer. A hatályos Büntető törvénykönyvünk² kodifikációja kapcsán jegyzi meg Tóth Mihály, hogy a jelenlegi Btk. a „mértéktartó jogalkotás” végterméke, de egyébként is óvakodnunk kell attól, aki a büntetőjog területén ma teljesen újat akar kitalálni.³ A 19. században, valamint a 20. század elején munkálkodó büntetőjogászok feladata, elsősorban a büntetőjogi felelősség minden aprólékos részletét kidolgozó, szilárd dogmatikai rendszer kimunkálása volt. S minden elfogultság nélkül mondhatjuk, hogy nagy elődeink a kitűzött feladatukat többé-kevésbé, de sikerre is vitték. A büntetőjogi felelősség kérdésköre – bár természetesen ezen a területen is mindig akadnak vargabetűk – mára mondhatni, hogy szilárd alapokon nyugszik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a büntetőjogot teljes egészében elkerülné a fejlődés, a változás. Hiszen az új évszázad(ok) új feladatokat ad(nak) a büntetőjogászok számára is, mégpedig a hatékony büntető szankciórendszer kidolgozásának a fáradságos munkáját. Kijelenthetjük, hogy a büntetőjogban különösen a 20. század második fele, és a 21. század, a szankciók évszázadai.

A büntetőjogi szankció célja a társadalom védelme érdekében annak a megelőzése, hogy akár az elkövető, akár más bűncselekményt kövessen el.⁴ A büntetőjogi szankció akkor tekinthető hatékonynak, ha alkalmas a büntetési célok teljesítésére, vagyis a társadalom védelmére, és a generális és speciális prevencióra. A büntetőjogi szankció kiszabása tradicionálisan a bíró feladata. A bíró ítélezik, ő állapítja meg a büntetőjogi felelősséget és szabja ki az ügy egyedi körülményeinek az ismeretében, az elkövető személyiségéhez is igazított büntetőjogi szankciót. A büntetéskiszabási folyamat a büntetőeljárás tárgyalási szakaszához kapcsolódik, mintegy annak csúcspontjaként kerül rá sor. A tárgyaláson a bíróságnak először egy a múltban megtörtént eseményt kell bizonyítania és meg kell állapítania, hogy az melyik törvényi tényállás szerinti bűncselekményt meríti ki. Ezt követően kell eldöntenie, hogy a cselekményt a vádlott követte-e el, és milyen elkövetői minőségben. Amennyiben a bizonyítási eljárás során ezekre a néha egyáltalán nem könnyű kérdésekre sikerül választ találni, akkor következik a büntetéskiszabás meglehetősen komplex folyamata. A helyes büntetéskiszabás kulcsfontosságú kérdése a büntetőjognak, legalább olyan fontos kérdés, mint a bűncselekmény helyes minősítése. A büntetés

² 2012. évi C. törvény, hatályba lépett 2013. július 1-jén (Btk.).

³ Tóth Mihály (2013): Vélemények és várakozások. In: *Új Büntető Törvénykönyv, Hagyomány és megújulás a büntetőjogban*. Budapest: ELTE Bibó István Szakkollégium, 42.

⁴ Btk. 79. §.

kiszabásakor kel életre az anyagi jogi diszpozíció mellett a szankció is, a büntetés kiszabásában csúcsosodik ki a büntetőeljárás, és ekkortól kapcsolódik be a folyamatba a büntetés-végrehajtás is. Ebben a pontban összpontosul tehát a tágabb értelemben vett büntetőjog. A büntetés nemének és mértékének helyes megválasztása teljesítheti be a büntetési célokat, és adhat értelmet ennek a tágabb értelemben vett büntetőjognak.

A helyes minősítés után a bírónak számba kell venni, hogy az adott bűncselekményre milyen büntetési nemek alkalmazását teszi lehetővé a törvény, és az eset összes körülményére tekintettel, mely büntetési nem alkalmazása indokolt és célszerű. A bírónak mérlegelni kell azt is, hogy feltétlenül szükséges-e a büntetési célok eléréséhez a végrehajtandó szabadságvesztés kiszabása, vagy esetleg szóba jöhet-e a feltételes elítélés valamelyik alakzata, esetleg kiszabható-e valamelyik szabadságvesztést helyettesítő alternatív büntetés. Az utóbbi időben a szabadságvesztés büntetésbe vetett megrendíthetetlen hit is megdőlni látszik, és egyre nagyobb erőfeszítéseket tesznek az államok, a szabadságelvonással nem járó szankciók népszerűsítése érdekében. A bírónak gondosan mérlegelnie kell továbbá, hogy a célszerűnek vélt büntetési nem milyen tartamban kerüljön kiszabásra, és szabadságvesztés esetén azt milyen fokozatban hajtsák végre. Végül a legújabb büntetőpolitikai célkitűzések nyomán, a bírónak nem árt figyelembe venni a bűncselekmény sértettjének a szempontjait sem, és amennyiben lehetősége van rá, gondoskodnia kell a sértett kárának a megtérüléséről, vagy más módon történő kompenzálásáról is.⁵ Mint látható sokszínű szempontrendszerrel kell a bírónak szem előtt tartani, osztani, szorozni, súlyozni, miközben kiválasztja azt a büntetési nemet és meghatározza a büntetési mértéket, ami a büntetési céloknak leginkább megfelel.

2. Írásban zajló eljárások

Ez a büntetőeljárás tárgyalási szakaszához igazodó, egyéniesített büntetés-kiszabás – ahogy azt már több ízben említettem – mára a változások korát éli, és a büntetőügyek jó részében már nem ebben a hagyományos formában kerül sor a büntetés kiszabására. A hagyományos büntetés-kiszabás átalakulása, egyértelműen a büntetőeljárás gyorsítása érdekében bevezetett jogintézményeknek köszönhető. A büntetőeljárás gyorsítása már hosszú évtizedek, sőt mondhatni, hogy évszázadok óta foglalkoztatja a jogalkotót, jogalkalmazót és a büntetőjog tudományának művelőit egyaránt.⁶ Ma is aktuális a téma, hiszen a 2018. július 1-jén hatályba lépett új Büntetőeljárás

---

⁵ Görgényi Ilona (2006): *Kárjótétel a büntetőjogban, mediáció a büntetőügyekben*. Budapest: HVG ORAC, 39–40.

⁶ Ficsor Gabriella (2015): A készülő új büntetőeljárás kódex margójára. *Büntetőjogi Szemle*. 1–2. sz., 25–27.

törvényünk⁷ indokolása, kiemelt célkitűzésként jelöli meg a büntetőeljárások időszerűségének javítását, melyet elsősorban a külön eljárások (bíróóság elé állítás, egyezségi és büntetővégzéses eljárások) hatékonyabbá tételével kíván megvalósítani.⁸

A büntetőeljárás gyorsítása érdekében létrejött jogintézmények, már hosszú múltra tekintenek vissza a magyar büntetőjog történetében is. A büntetéskiszabás átalakulásának bizonyítása érdekében, érdemes egy rövid kitekintést tenni, az írásban zajló ún. „büntetőparancs” jellegű jogintézményekre is. Ezek az eljárások tipikusan a kisebb súlyú bűncselekményekre jelentenek gyors, adekvát választ. A büntetőeljárás gyorsítása pedig abban áll, hogy az eljárás írásban zajlik, és a bíróság az íróasztal mögül, az ügyirat alapján, tárgyalás tartása nélkül dönti el az ügyet. A hazánkban először büntetőparancs, majd tárgyalás mellőzése néven ismert jogintézmény,⁹ jelenlegi szabályok szerint büntetővégzés meghozatalára irányuló eljárásként ismert büntető eljárásjogunkban.¹⁰ A jogintézménnyel szemben felhozható legsúlyosabb kifogás éppen abban áll, hogy a garanciák teljes érvényesítését biztosító tárgyalást hagyja ki az eljárásból, amely gyakorlatilag írásbelivé és teljesen közvetetté válik.¹¹ Mivel a legtöbb garanciát nyújtó tárgyalás marad ki az eljárásból, sérül az ehhez szervesen kapcsolódó alapelvek sokasága, mint a közvetlenség, a szóbeliség és kontradiktórius eljárás elvei.

Problémás ugyanakkor a témánk szempontjából most releváns büntetéskiszabás kérdése is. Hiszen a bíró személyesen soha nem találkozik a terhelttel, éppen ezért személyes benyomása a terheltől egyáltalán nem lehet, kérdések feltevésére lehetősége nincs, az elkövető személyi körülményeinek a közvetlen feltárása, ebben a formában kizárt. A bírónak a rendelkezésre álló ügyirat alapján kell megtalálni és kiszabni azt a szankciót, mely az egyéniesítés szempontjainak megfelel, illeszkedik a bűncselekmény tárgyi súlyához, az elkövető társadalomra veszélyességéhez, a bűnösség fokához és az egyéb súlyosító vagy enyhítő körülményekhez.¹² Kérdés azonban, hogy amennyiben az iratok alapján nem áll rendelkezésre a büntetéskiszabáshoz szükséges megfelelő információ, akkor a bíró mi alapján szabja ki a büntetést? Földvári szerint még a tárgyalás néhány órája is kevés ahhoz, hogy az elkövető személyiségét illetően megfelelő információ birtokába jusson a bíró, ezért az elkövető személyiségének a feltárása már a nyomozati szakaszban meg kell, hogy kezdődjön.¹³ Régi és köztudott probléma ugyanakkor, hogy a nyomozó

⁷ 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (Új Be.).

⁸ Új Be Általános Indokolás III. A büntetőeljárás reform főbb irányai.

⁹ Pápai-Tarr Ágnes (2012): *A büntetőeljárás gyorsításáról*. Budapest: Gondolat Kiadó, 201–211.

¹⁰ Új Be. C. fejezet. 739–746. §.

¹¹ Erdei Árpád (1990): Kodifikációs megfontolások a büntetőeljárás elvei ürügyén. *Magyar Jog*. 3. sz., 218.

¹² A szankció meghatározásának, ebben az eljárásban is a büntetéskiszabás általános elveinek megfelelően kell történnie. A büntetéskiszabás elveit ld. Btk. 80. §.

¹³ Földvári József (1970): *A büntetés tana*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 325.

szervek elsődleges feladatuknak a tényállás tisztázását tekintik, és gyakran tartózkodnak a tényállás alanyi oldalának, valamint a büntetéskiszabás egyéb körülményeinek a feltárásától.¹⁴ Ezekből a tényekből pedig az a következtetés vonható le, hogy esetleg a bíró az írásbeli eljárások esetén kompromisszumra kész az eljárás gyorsítása érdekében, és megfelelő információ hiányában is büntetést fog kiszabni.

S annak alátámasztására, hogy valóban sok esetben nem a tradicionális tárgyalás keretében kerül sor a büntetés kiszabására, statisztikai adatokat is segítségül hívhatunk. 2014 óta folyamatosan növekszik azoknak a vádlottaknak a száma, akivel szemben az ügyészség büntetővégzés (tárgyalás mellőzése) meghozatalára tett indítványt. A 2018-as év adatai szerint a vádlottak 32,9%-ának az ügye ebben a formában került elintézésre, mely közel az összes vádlott harmadát jelenti.¹⁵ Elmondható tehát hogy, Magyarországon a vádlottak közel harmada egyáltalán nem áll a bíróság elé az általa elkövetett bűncselekmény miatt, nem találkozik a bíróval, s a bíró kizárólag a rendelkezésére álló ügyirat alapján szabja ki a büntetést. Nézzük azonban a dolgok pozitív oldalát, ezekben az esetekben ugyanis még bíró, de legalábbis bírósági titkár szab ki büntetést.

3. Ügyészbíraskodás?¹⁶

Egy lépéssel tovább haladva a büntetőeljárás gyorsításának rögzös útján, a jelentős ügyteher növekedés és a rendelkezésre álló források hiánya, bizony arra készítette a büntető igazságszolgáltatási rendszereket, hogy az eljárás különböző szintjein ún. „szűrőket” működtessenek, amelyek csak az ügyek egy részét engedik tovább, s így tehermentesítik elsősorban a túlterhelt bíróságokat.¹⁷ Az első ilyen szűrő szerepet betöltő igazságszolgáltatási résztvevő, az ügyész. Az ügyésznek biztosított széles diszkrecionális jogkör elsősorban abból indul ki, hogy nem feltétlenül szükséges, sőt, sok esetben egyáltalán nem célszerű, ha egy ügy a bírói szakig eljut.¹⁸ Az utóbbi néhány évtizedben kétségtelenül egy olyan tendencia érvényesül a büntetőeljárásokban, hogy a legalitást főszabályként alkalmazó államok is az igazságszolgáltatásra nehezedő ügytehortól való szabadulás reményében, egyre több az opportunitás jegyében bevezetett jogintézményt alkalmaznak sikeresen. Kertész Imre egyenesen az

---

¹⁴ Bárd Károly (1987): *A büntető hatalom megosztásának buktatói*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 157.

¹⁵ Büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatai 2018. 10–11. http://ugyeszseg.hu/pdf/statisztika/buntetobirosag_ugyeszi_tev_I_2018.pdf (Letöltés dátuma: 2020. június 2.)

¹⁶ A kifejezést Kertész Imre használta először 1992-ben. Kertész Imre (1996): *Ügyészbíraskodás? Magyar Jog*. 1. sz.

¹⁷ Miskolci László (2001): Egy konferencia tanulságai, avagy a magyar büntetőeljárás továbbfejlesztésének az ügyész-e a kulcsszereplője. *Ügyészek Lapja*. 1. sz. 20.

¹⁸ Miskolci (2001): *i.m.* 21.

opportunitás inváziójáról beszél.¹⁹ Ez a folyamat természetesen hazánkra is igaz. Az utóbbi évek tapasztalata az, hogy egyre több, a legalitás elvének szigorán enyhítő, az ügyésznek szélesebb mérlegelési jogkört megengedő technikák kerültek be büntetőeljárásunkba.²⁰ A legalitás elvének lazulása fényében, az eljárás teljes abolíciója helyett annak is tanúi lehettünk, hogy a magyar jogalkotó nyitott a tradicionális eljárást helyettesítő technikák bevezetésére, és ezek kiválasztásában az ügyész kapta a főszerepet. Régóta alkalmazható jogintézmény a vádemelés elhalasztása,²¹ mely az új Be.-ben feltételes ügyészi felfüggesztés néven él tovább,²² és ismeretes a közvetítői eljárás is hazánkban.²³

A büntető útról elterelő eljárások keretében a jogalkotó az ügyészt azzal a jogkörrel is felruházta, hogy magatartási szabályokat vagy kötelezettségek teljesítését írja elő a terhelt számára. Amikor az ügyész pl. a köz javára munkavégzést, mint magatartási szabályt írhat elő,²⁴ kétségtelenül felvetődik bennünk, hogy nem hasonlít-e ez az intézkedés a Btk.-ban is jól ismert közérdekű munka büntetéshez, még akkor is, ha nem így nevezzük.²⁵ S jól tudjuk, hogy közérdekű munka büntetés kiszabására, kizárólag a bíró jogosult. Amikor az ügyész meghatározott célra anyagi juttatás teljesítését is előírhatja magatartási szabályként,²⁶ elgondolunk azon, hogy ez az intézkedés nagyon is hasonlít, a szintén kizárólag bíró által kiszabható pénzbüntetésre.²⁷

Az ítékezés feladata tradicionálisan a bíróé és talán természetes, hogy a kvázi bírói funkció ügyészhez delegálása, kritikát vált ki a hagyományos a legalitás alapelve szerint berendezkedő büntetőeljárású rendszerekben.²⁸ Az eljárások ésszerű befejezésének érdekében azonban, a hagyományos eljárású szerepek lassan átértékelődni látszanak, és a minél gyorsabb, hatékonyabb és költségkímélőbb büntetőjogi válaszok, minden hagyományos szempontot és érvrendszert átírnak. Amennyiben arra a kérdésre keressük a választ, hogy vajon tekinthető-e ez ügyészbíráskodásnak? Nos, annyi bizonyos, hogy az ügyész a

---

¹⁹ Kertész Imre (1996): A legalitás erőziója, az opporunitás inváziója. In: Tóth Károly (szerk.): *Emlékkönyv dr. Tokaji Géza c. egyetemi tanár születésének 70. évfordulójára. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae.* 151–158.

²⁰ A teljesség igénye nélkül ezeket a legalitás elvét részben áttörő „lazulásokat” ld. Herke Csongor (2008): *Megállapodások a büntetőperben.* Pécs, 16.

²¹ Pápai-Tarr: (2012): *i.m.* 149–165.

²² Új Be. LXVII. fejezet. 416–420. §§.

²³ A régi Be. szabályai alapján ld. Pápai-Tarr (2012): *i.m.* 166–186. A hatályos szabályok: új Be. LXVI. fejezet 412–415. §§.

²⁴ Új Be. 419. § (2) bekezdés c) pont

²⁵ Btk. 47–49. §§

²⁶ Új Be. 419. § (2) bekezdés c) pont

²⁷ Btk. 50–51. §§

²⁸ Róth Erika (2014): Útmutató az ügyész diszkrecionális jogkörének gyakorlásához. A hazai és az angol megoldás. In: *Igazság, Ideál és Valóság. Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére.* Debrecen: Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntető Eljárásjogi Tanszéke, 303.

terheltet nem mondhatja ki bűnösnek és a szó dogmatikai értelmében vett „büntetést” egyáltalán nem szabhat ki. A magatartási szabályokon és kötelezettségeken kívül, legfeljebb két büntetőjogi intézkedés, a pártfogó felügyelet és a megrovás alkalmazására van az ügyész feljogosítva. Az ügyészi elterelésnek a garanciája és hatékonyságának a kulcsa, hogy az ügyész bölcsen választja ki az ügy tárgyi súlyának és az elkövető személyiségének ismeretében a megfelelő, „kvázi” büntetőjogi szankciót.

4. Büntetés kiszabás az alku tárgya?

S végül a jogfejlődés nem állt meg az ügyész számára biztosított elterelési lehetőségek megteremtésénél sem, ennél is továbbment. Ma már szinte nem is tudnánk olyan európai államot említeni, mely ne ismerné valamilyen formában az ún. „vádalkuként” emlegetett jogintézményeket.²⁹ A kontinentális vádalkuban kevesebb az alku, kevésbé „üzletszerű” és sokkal inkább jogszabályi garanciákhoz kötött. A kontinentális vádalkuk jelentős szerepet szánnak az ügyésznek, a terhelt beismerő vallomásának, de az eljárás egyszerűsítésében a bíróságok is megjelennek, jóllehet nem a klasszikus szerepükben. Az eljárás gyorsítása ezekben az esetekben abban fogható meg, hogy a beismerésben lévő terhelt egy megállapodást köt az ügyésszel. A megállapodás tárgya elsősorban a büntetés nemének és mértékének pontos meghatározása. Ezt követően egy kihallgatás erejéig a terhelt megjelenik ugyan a bíróság előtt, ahol a bíró szentesítő pecsétjét adhatja a felek megállapodására, a megegyezés módosítására, és ezáltal a szankció megváltoztatására, nem jogosult. Amennyiben a bíró nem ért egyet az egyezséggel, akkor tárgyalásra utalhatja az ügyet.

Látjuk tehát, hogy ebben az eljárásban a bíróság faladata nem az igazság kiderítése, hanem a felek megállapodásának jóváhagyása, mintegy törvényességi felügyelete. A büntetés kiszabás ebben az eljárásban teljes egészében az ügyész és a védő közötti egyezés eredménye.

Az egyezés sem előzmény nélküli a magyar büntetőjogban, hiszen már korábbi büntetőeljárás törvényünkben tárgyalásról lemondás elnevezés alatt, 2000. március 1-je óta alkalmazható jogintézmény volt.³⁰ Az eltelt majdnem 20 év azonban nem hozta meg a hozzá fűzött reményeket, ugyanis az eljárás

---

²⁹ Ld. részletesen Herke (2008): *i.m.* 119–126. A német jogban, 1975-ben rakták le az alku (Absprache) jogi alapjait. A spanyoloknál „conformidad” néven találkozunk a vádalkuval. Az olaszok a „patteggiamento” néven emlegetik a rokon jogintézményüket. A portugálok a spanyol conformidadhoz hasonló jogintézményt ismernek, a franciák composition pénal és CRPC néven emlegetik, és hosszasan folytathatnánk még a sort. Ezeknek a jogintézményeknek a részletesebb bemutatását ld.: Kertész Imre (1993): Megállapodás az elkövetővel. *Rendészeti Szemle*, 10. sz. 15–22., Szilvágyi Attila (2004): Vádalku jellegű jogintézmények a büntetőeljárásban. In: Kahler Frigyes (szerk.): *Büntetőjogi Tanulmányok V.* Veszprém: MTA Veszprémi Területi Bizottsága 94–96., Pápai-Tarr (2012): *i.m.* 212–238.

³⁰ 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról, XXVI. fejezet (lemondás a tárgyalásról).

nehézkessége, az adminisztratív terhek, illetve a terhelt részére biztosított kedvezmény igen csekély volta miatt, alig került alkalmazásra.³¹ 2017. évben összesen 84 vádlottat, tehát a terhelték 0,14%-át érintette a tárgyalásról lemondás,³² illetve előfordult olyan év is, mikor egyes megyékben, egy ügyben sem alkalmazták.³³

Az új Be. egyezség elnevezés alatt igyekezett új alapokra helyezni a jogintézményt. Az új szabályok szerint az egyezség lényege, hogy az ügyészség és a terhelt vádemelés előtt egyezséget köthet, a terhelt által elkövetett bűncselekmény vonatkozásában a bűnösség beismeréséről, és ennek következményeiről, melyet majd a bíróság „szentesít”. Az eljárásra immár bármely ügyben, bármely bűncselekmény esetén, – még fiatalokéak eljárásában is –,³⁴ de csakis felderített tényállás mellett van lehetőség. Az új szabályok szerint a tényállás és a bűncselekmény jogi minősítése nem képezheti alku tárgyát. Az egyezség tárgya elsősorban a büntetéskiszabás és más járulékos kérdésekben való megállapodás lehet. A Btk. irányadó büntetéskiszabási szempontjait figyelembe véve, a felek megállapodnak a büntetés vagy büntetés helyett alkalmazott önálló intézkedés neméről és pontos mértékéről, valamint a büntetés mellett alkalmazható intézkedésekről, mellékbüntetésről és egyéb járulékos kérdésekről. Az indokolás szerint nagy bizonytalansági tényezőt küszöböl ki ezzel a jogalkotó és az eljárás sikeressége érdekében abba a helyzetbe hozza az ügyészséget, hogy az ügyész immár garantálni tudja az egyezség bírói jóváhagyása esetére, a büntetés konkrét mértékét.³⁵

A 2018. július 1-je óta hatályba lépett jogintézmény alkalmazási gyakoriságáról hivatalos és reális képet nyújtó statisztikai adatok még nincsenek. Legutóbbi adatok 2018-ból még arról számolnak be, hogy tárgyalásról lemondás, illetve 2018. július 1-je után az egyezség kötésére, összesen 85 vádlott esetében került sor, mely arányaiban egyáltalán nem több az előbbi évekhez képest. Ebben az időszakban azonban még az év első felében a régi Be., addig sem bevált jogintézménye volt hatályban, az új szabályok kiforratlansága pedig még feltételezhetően nem a reális adatokat tartalmazza. Sajtó hírek röppenek ugyan fel egyezségek megkötéséről, akár igen súlyos, élet ellenes bűncselekmények kapcsán is, azonban az még a jövő zenéje, hogy az új eljárás a gyakorlatban mennyivel lesz sikeresebb, mint az elődje.

---

³¹ Lőrinczy György (2006): Gondolatok a büntetőeljárás egyszerűsítésének lehetőségeiről. *Bűnügyi Mozaik*. 264., Oláh Edit (2015): A fehér holló esete, avagy lemondás a tárgyalásról a büntetőeljárás gyorsítására szolgáló eszközök tárházában. *Ügyészek Lapja*, 6. sz., 77–78.

³² Ld. A büntetőbíróság előtti ügyészi tevékenység főbb adatai I., 2017. 14–15. http://ugyeszseg.hu/pdf/statisztika/buntetobirosag_ugyeszi_tev_I_2017.pdf (Letöltés dátuma: 2020. június 2.)

³³ Fantoly Zsanett (2010): Lemondás a tárgyalásról – lemondás az igazságról. In: Erdei Árpád (szerk.): *A büntető ítélet igazságartalma*. Budapest: Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó, 146.

³⁴ Ez újdonság a korábbi szabályokhoz képest.

³⁵ Az új Be. 408. §-hoz írt indokolása. Lőrinczy (2006): *i.m.* 264.

***

Hangsúlyoznunk kell, hogy a szankció kiszabása soha nem lehet automatizmus, még akkor sem, ha külső kényszerítő körülmény, mint például a büntetőügy gyors lezárásának követelménye ezt az attitűdöt egyébként támogatja. A büntetés kiszabási tevékenység soha nem merülhet ki az enyhítő és súlyosító körülmények sablonos felsorolásában, hiszen az egyes büntetés kiszabási körülmények súlya, nyomatéka, úgyszerként és terheltként is igen eltérő lehet. A büntetés kiszabás nem egy matematikailag leírható képlet, nincsenek állandók, hanem olyan változó súlyú körülmények vannak, melyek nemcsak úgyszerként, hanem időről-időről is változhatnak. Ezért gondolom azt, hogy számítógépes programba sem illeszthető a „büntetés kiszabási képlet.” S igen nagy baj lenne, ha a gépek átvették e tekintetben az emberek feladatát. A büntetés kiszabás azonban a fent bemutatottak alapján ténylegesen változik, hiszen átalakulnak a hagyományos szerepek, s új szereplőkre, új feladatok hárulnak. Ahhoz, hogy a kiszabott szankció beteljesítse a büntetési célt, az elkövető és az úgyszer egyedi sajátosságait, minden esetben meg kell ismerni, az elkövető személyi körülményeit alaposan fel kell tární. S úgyszer tűnik, hogy ez ma már nem csupán a bíró feladata, és felelőssége, hanem amikor az úgyszer „kvázi” szankciót alkalmaz, s amikor egyezkedik a büntetési nemről és mértékről, ugyanazokat a szempontokat kell szem előtt tartania, mint amit a bíró is szem előtt tartana a büntetés nemének és mértékének meghatározásakor.

Források jegyzéke

- 1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
- 2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről (Btk.)
- 2017. évi XC. törvény a büntetőeljárásról (Új Be.)
- A büntetőbíróság előtti úgyszeri tevékenység főbb adatai I., 2017. 14–15.
http://ugyeszseg.hu/pdf/statisztika/buntetobirosag_ugyszeri_tev_I_2017.pdf (Letöltés dátuma: 2020. június 2.)
- Bárd Károly (1987): *A büntető hatalom megosztásának buktatói*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- Büntetőbíróság előtti úgyszeri tevékenység főbb adatai 2018. 10–11.
http://ugyeszseg.hu/pdf/statisztika/buntetobirosag_ugyszeri_tev_I_2018.pdf (Letöltés dátuma: 2020. június 2.)
- Erdei Árpád (1990): Kodifikációs megfontolások a büntetőeljárás elvei ürügyszerén. *Magyar Jog*. 3. sz.

- Fantoly Zsanett (2010): Lemondás a tárgyalásról – lemondás az igazságról. In: Erdei Árpád (szerk.): *A büntető ítélet igazságtartalma*. Budapest: Magyar Közlöny Lap-és Könyvkiadó
- Ficsor Gabriella (2015): A készülő új büntetőeljárás kódex margójára. *Büntetőjogi Szemle*. 1–2. sz.
- Földvári József (1970): *A büntetés tana*. Budapest: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- Görgényi Ilona (2006): *Kárjövátétel a büntetőjogban, mediáció a büntetőügyekben*. Budapest: HVG ORAC
- Herke Csongor (2008): *Megállapodások a büntetőperben*. Pécs
- Kertész Imre (1993): Megállapodás az elkövetővel. *Rendészeti Szemle*, 10. sz.
- Kertész Imre (1996): A legalitás eróziója, az opportunitás inváziója. In: Tóth Károly (szerk.): *Emlékkönyv dr. Tokaji Géza c. egyetemi tanár születésének 70. évfordulójára. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae*
- Kertész Imre (1996): Ügyészbíráskodás? *Magyar Jog*. 1. sz.
- Lőrinczy György (2006): Gondolatok a büntetőeljárás egyszerűsítésének lehetőségeiről. *Bűnügyi Mozaik*.
- Miskolci László (2001): Egy konferencia tanulságai, avagy a magyar büntetőeljárás továbbfejlesztésének az ügyész-e a kulcsszereplője. *Ügyészek Lapja*. 1. sz.
- Oláh Edit (2015): A fehér holló esete, avagy lemondás a tárgyalásról a büntetőeljárás gyorsítására szolgáló eszközök tárházában. *Ügyészek Lapja*, 6. sz.
- Pápai-Tarr Ágnes (2012): *A büntetőeljárás gyorsításáról*. Budapest: Gondolat Kiadó
- Róth Erika (2014): Útmutató az ügyész diszkrecionális jogkörének gyakorlásához. A hazai és az angol megoldás. In: *Igazság, Ideál és Valóság. Tanulmányok Kardos Sándor 65. születésnapja tiszteletére*. Debrecen: Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Büntető Eljárásjogi Tanszéke
- Szilvágyi Attila (2004): Vádalku jellegű jogintézmények a büntetőeljárásban. In: Kahler Frigyes (szerk.): *Büntetőjogi Tanulmányok V*. Veszprém: MTA Veszprémi Területi Bizottsága
- Tóth Mihály (2013): Vélemények és várakozások. In: *Új Büntető Törvénykönyv, Hagyomány és megújulás a büntetőjogban*. Budapest: ELTE Bibó István Szakkollégium

VIRÁGOZZÉK SZÁZ VIRÁG, VAGY KERTÉSZ KERESTETIK? *

Józsa Zoltán¹

Mielőtt a kedves olvasó a címet elolvassa riadtan tovább kattintana, szeretnék mindenkit megnyugtatni: nem a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatos – egyébként jól ismert – pro és kontra érvekkel kíván az alábbi írás foglalkozni. Nem. Sokkal prózaibb, s látszólag csak egy szűkebb szakmai kör érdeklődésébe tartozó témával, a közigazgatási jog oktatásának régi, de napjainkban sem megoldott, s éppen ezért aktuális dilemmájával: az általános és a különös részi joganyag viszonyával.

1. A gyökerekről

Egy rövid visszatekintés a történeti múltba némi – de nem elegendő – eligazítással szolgál a gyökereket illetően. Magyary Zoltán idejében a közigazgatási jogi topika, ahogy Koi fogalmaz² még magába foglalta a közigazgatást, a közigazgatási jogot (szervezeti jog, önkormányzati jog, közszolgálat), a közigazgatási eljárási jogot és a szakigazgatásokat. Sőt, ehhez még hozzácsatolták a pénzügyi jogot is.

A német-osztrák jogi tradíciók mindig is erős befolyással bírtak a hazai jogrendszer állapotára, így a német közigazgatási jogi dogmatika nyomán nálunk is megjelent a közigazgatási jog általános (Allgemeiner Thiel) és különös részre (Besonderer Thiel) történő felosztása, s bevett gyakorlattá vált az általános és különös részbe tartozó tematikák elválasztása.

1945 után az *Államigazgatási jog* című tankönyv foglalta össze az általános rész joganyagát, közismert témakörökkel a középpontban: fogalmak, központi, területi, helyi szervek, személyzet stb. A szovjet mintát követő munka inkább erős ideológiai elkötelezettsége, mintsem kifinomult dogmatikai alapvetései miatt érdemelt figyelmet. A különös részi témakörök³ jelentős részben igazodtak a központi államigazgatási szervek, s azok területi és helyi szervei

---

* DOI 10.21867/KjK/2019.4.2.

¹Dr. Józsa Zoltán, ny. egyetemi docens PhD, habil, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar

² Koi Gyula (2011): *Rendészeti igazgatás (Ideiglenes egyetemi tansegédlet)*. Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bólyai János Katonai Műszaki Kar.

³ Berényi Sándor – Martonyi János – Szamel Lajos (1972): *Magyar államigazgatási jog – Különös rész*. Budapest: Tankönyvkiadó, 1972.

feladataihoz, így kaphatott szerepet a szakigazgatási témák között a népgazdasági, ipari igazgatás, a kül- és belkereskedelmi igazgatás⁴ stb.

Ismereteink szerint ebben az időszakban a főszabály az általános rész oktatása volt. Az egyes szakigazgatási témák vagy csak sporadikusan vagy egyáltalán nem épültek be a jogász képzés rendszerébe. Ez utóbbiak tekintetében elfogadott volt az a nézet, mely szerint az államigazgatásban elhelyezkedők a gyakorlat során ismerik meg a munkájukkal kapcsolatos alapvető rendelkezéseket.

1990 után paradigma értékű változás nem következett be, tovább élt az általános és különös részi témakörök elválasztása.

Érdemes azonban felfigyelni arra, hogy a határvonal rugalmas jellege miatt mindkét terület témakörei igen gyakran változtak. A jogrendszer fejlődése nyomán az újabb és újabb szakterületek rövidebb-hosszabb ideig a szabad felségvizeken lebegtek, majd egy idő után behajóztak egyik vagy másik kikötőbe, s váltak az általános vagy különös rész ismeretanyagává.

Két döntő körülményt nem lehet figyelmen kívül hagyni, melyek ebben az időben meghatározó jelentőséggel bírtak a közigazgatási joganyag tartalmára és oktatására nézve. Egyfelől ettől az időszaktól számítjuk a nyugat-európai értelemben vett közigazgatás kialakulását, s oktatását, másfelől a közjogi (alkotmányjogi, közigazgatási jogi) joganyag mennyiségét és minőségét is – más jogágakkal egyetemben – jelentősen befolyásolták az európai hatások, a demokratikus állami és politikai berendezkedés követelményei.

A jogrendszer konzervativizmusát mutatja, hogy a közigazgatási joganyag általános és különös részre történő tagolása terén még sokáig nem történtek alapvető változások.

Az uniós csatlakozás szükségessé tette az intézményi kapacitás kiépítését, a közösségi joganyag befogadásához és alkalmazáshoz szükséges változások megvalósítását. A klasszikus ágazatspecifikus rendelkezések mellett a közösségi jogszabályok új dimenziót jelentettek a hazai jogrendszer számára. A közigazgatási joganyag jelentős mennyiségi és minőségi növekedése sem könnyítette a rendszerezés feladatát.

A vázolt fejlemények ellenére a 2008-ban publikált, *A közigazgatási jog nagy kézikönyve* című kötet⁵ továbbra is a hagyományos nomenklatúrát alkalmazta. Külön tárgyalja a szervezeti jogot, az eljárással kapcsolatos rendelkezéseket, majd emel be a vizsgálódásba néhány fontosnak tartott különös részi területet (gazdasági közigazgatás, humán közigazgatás, rendészet, szabálysértés). Új elem, hogy a szakigazgatási témák feldolgozása során a szerzők már túllépnek az ágazati szemléleten és logikán, s elemzésük a hazai szabályozás mellett tartalmazza az uniós rendelkezések sajátosságait is.

---

⁴ Fábíán Adrián (2013): A közigazgatás és a szakigazgatás (A szakigazgatás fogalma, jelentősége). In: Lapsánszky András (szerk.): *Közigazgatási Jog. Fejezetek a szakigazgatás köréből, I. kötet*. Budapest: Complex, Wolters Csoport.

⁵ Kilényi Géza (2008): *A közigazgatási jog nagy kézikönyve*. Budapest: Complex.

2. Hogyan tovább?

Továbbra is fenntartható a közigazgatás duzzadó, s ebből fakadóan egyre nehezebben kezelhető jog anyagának általános és különös részi tagolása, vagy sem? Kétségtelen, hogy az arányok nem az általános, hanem a szakigazgatási területek látványos növekedését mutatják.

A közigazgatási jog ismeretanyaga – mint ahogy utalás történt erre – a kialakult hagyományoknak, szokásoknak köszönhetően tagolódik általános és különös részre. E felosztás mellett elsődlegesen praktikus (didaktikai) szempontok szólnak, nem pedig objektív kritériumok mentén megfogalmazott vizsgálati eredmények. Az oktatásban bevált és eredményesnek bizonyult módszer a fogalmi, elméleti, intézményi alapok ismertetése, mely, mint ún. általános rész szilárd háttérrel jelent a későbbi ismeretek számára. Az általános közigazgatási jog adja a keretet, értelmezési és viszonyítási bázist a későbbi, speciális ismeretek számára.

Ezt követi intézményi hagyományok, szakmai, szervezeti és személyi adottságok függvényében az egyes szakigazgatási témák oktatása. A különös részi témakörök gazdagsága vetekszik a vadon termő virágok szín pompás látványával. Az építésügyi igazgatástól kezdve, a rendészeti, honvédelmi igazgatáson keresztül az oktatási, szociális, kulturális igazgatásig terjed a skála. És még hosszasan sorolható lenne tovább, szinte végtelenül.⁶

Ugyanakkor tagadhatatlan, hogy a két jogterület kölcsönösen hat egymásra, a határok viszonylagosak, s a differenciák tekintetében szerepe van a fogalom eltérő értelmezésének, azaz annak, hogy milyen joganyagot, milyen kritériumok alapján minősítünk általánosnak, vagy különösnek. A fentiekkel magyarázható, hogy az általános részbe tartozó joganyag tematikája is változó, jóllehet közös elemek (halmazok) kimutathatók e körben.

Az vitathatatlan, hogy a közigazgatási joganyag túlnyomó, meghatározó része ágazatspecifikus, adott közigazgatási szervtípus működéséhez kapcsolódik, azaz szakigazgatási jog. Fontos jellemzőjük, hogy dinamikusan változó jogterületekről van szó, amit mi sem bizonyít jobban, minthogy az 1990 előtt preferált szakterületek ma már eltűntek, vagy átalakultak. Azok a jogterületek, amelyek érintik a szakigazgatási szervek működését, eltérő terjedelműek és különböző módon ágyazódnak be a jogrendszerbe, változó a kapcsolatuk a többi jogterülettel. Példa lehet a szabálysértési jog esete, mely hol

---

⁶ A fentiek illusztrálására szolgál a 2013-ban megjelent nagyszabású vállalkozás, mely három vastos kötetben több mint harminc szakterület feldolgozását végezte el, oktatási, kutatási és továbbképzési céllal. *Közigazgatási jog. Fejezetek a szakigazgatás köréből I-III. kötet*, (szerk.: Lapsánszky András, Budapest, Complex Wolters Kluwer, 2013). A 2018-ban megjelent *Institutiones Juris Közigazgatási Jog – Különös rész* (szerk.: Bencsik András – Rózsás Eszter, Budapest-Pécs, Dialóg Campus, 2018) kiadvány tizennyolc szakigazgatási terület sajátosságait elemzi, a rendőrségi igazgatástól kezdve a területfejlesztésen keresztül a gyermekvédelmi, gyámügyi igazgatásig.

az általános részben, hol a különös részben kap helyet, vagy éppen a büntetőjog keretében kerül oktatásra.

Az egyes szakigazgatási területeknek a társadalom szempontjából eltérő a jelentősége, a kisebb jogterületeknek eltérő az elfogadottsága, s vitatott a helye a jogrendszerben is. Nyilvánvaló például, hogy az adójog és az adóigazgatás gazdaságpolitikai súlya más a sportigazgatáshoz képest, még akkor is, ha az utóbbi napjainkban különös preferenciával bír.

3. Tendenciák: specializáció és szabályozás

A közigazgatás szervezete és működése nem ismerhető meg a közigazgatási jog különös részéhez tartozó ismeretanyag nélkül. A közigazgatási jog különös része részletezi, kiegészíti, teljesebbé teszi azt a közigazgatási joganyagot, amely általánosságban szabályozza a közigazgatás intézmény és szervezetrendszerét.

A különös részi joganyag felfogható úgy is, mint a szakigazgatásra, annak szervezetére, működésére, eljárása vonatkozó jogi szabályozás. Az ágazatspecifikus szabályok vegyesen tartalmaznak anyagi, alaki és szervezeti normákat.

A modern közigazgatással szemben alapvető elvárás, hogy a lehető leggyorsabban reagáljon a gazdasági, társadalmi, politikai változásokra, a technikai kihívásokra. Nem véletlen, hogy az egyes szakterületeken szinte folyamatos a meglévő jogszabályok módosítása vagy új rendelkezések megalkotása. A tendencia az, hogy az egyre bonyolultabb államigazgatási, közigazgatási feladatok egyre specifikusabb jogi rezsimit kívánnak, amelyhez egyre kiterjedtebb szakigazgatási szervezet és személyzet is társul. A folyamat ahhoz vezetett, hogy végeredményben egy rendkívül szerteágazó, heterogén joganyag keletkezett, amely napjainkban is jellemző.

Nem hagyható figyelmen kívül a feladatok mennyiségi növekedése mellett, azok differenciálódása sem, ami a vonatkozó joganyag tekintetében is megmutatkozik. Napjainkban a közigazgatási joganyag nagyobb része különös részi joganyag, a közigazgatási jogi normák többsége ágazati, feladatspecifikus jogszabály, sajátos ismérvekkel. A szakirányú fejlődés különböző intenzitású minden ágazatban, így az egyes ágazatok szerepének, jelentőségének a súlya is változó.

4. A nemzeti közigazgatási jog európaizálódása

Az uniós csatlakozást követően megkezdődött a közszektor intézményeinek az európaizálódása. Az európaizálódás több dimenzióban⁷ értelmezhető, s ezen

---

⁷ Johan P. Olsen (2002): The Many Faces of Europeanization. In: *Journal of Common Market Studies*. Vol. 40., No. 5. December, pp. 921-952.

effektusok közül talán a legmeghatározóbb az európai intézmények hatása a nemzeti közigazgatásra.

Az Európai Közigazgatási Térben és a globalizáció nyomán közös értékek és alapelvek⁸ kerültek elfogadásra. Rendszeressé és intenzívvé váltak a bilaterális és multilaterális kapcsolatok a nemzeti közigazgatási szervek és azok képviselői között. A közigazgatás személyzetének ismernie kell az EU-s intézmények döntési folyamatait, igazgatási kultúráját. Ma már megalapozottan beszélhetünk európai közigazgatásról és európai közigazgatási jogról is. Az uniós közpolitikák körében⁹ kiemelt jelentősége van az egyes szakpolitikáknak. A szabályozó típusú politikák jelentősége az évek során számottevően nőtt. Míg az ötvenes években 50 irányelv és 1000 rendelet került kibocsájtásra, addig ez a szám a kilencvenes években már 80, illetve 1500 volt.¹⁰ Egyben a korábbi időszak elosztó típusú politikája helyett a szabályozó politikák kerültek előtérbe. Az 1990-es évek elején már csak a nemzeti jogalkotás 25%-a volt független az EU-tól, mely arány azóta is jelentősen módosult.

***

A hagyományos ágazat centrikus, elsősorban jogszabályi ismertetésre koncentráló szakigazgatási tematika és az ezt leképző oktatás meghaladottá¹¹ vált. A nemzeti jogalkotás jelentős mértékben kiegészült és jellegében is megváltozott az egyes szakigazgatási területeken relevanciával bíró uniós joganyag adaptálása révén.

A jogi megközelítés mellett egyre erősebb a társadalomtudományoknak, a menedzsment tudományoknak a befolyása, az interdiszciplináris megközelítés és értelmezés szükségessé vált. A közigazgatási jogalkalmazás tényleges működésének a vizsgálatát be kell vonni a jogtudományi vizsgálatokba.¹² Ennek elsődleges lehetőségét a szakigazgatási szervek tevékenységének bemutatása, illetve a tevékenység társadalmi hatásainak az elemzése teremti meg.

A szükséges változások iránya két dimenzió mentén jelölhető ki: egyfelől az egyetemi képzésben és továbbképzésben jelentősen növelni kell a szakigazgatási területek súlyát. Ez egyben a hagyományos, értékhierarchiát tükröző szemlélet meghaladását is jelenti az általános és különös rész viszonyát

⁸ OECD (1999): Principles of Corporate Governance.

⁹ Alkotmányozó, elosztó, újraelosztó és szabályozó közpolitika.

¹⁰ Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.) (2009): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest: Complex, Wolters Kluwer.

¹¹ A közigazgatási oktatás európai modellje még nem bontakozott ki – fogalmazza meg T. Verheijen – Connaughton (2003): Public Administration Education and Europeanization: Prospects for the Emancipation of a Discipline? In: *Public Administration*, Vol. 81., No. 4. December, pp. 833-851.

¹² Gajdusчек György (2012): A magyar közigazgatás és közigazgatás-tudomány jogias jellegéről. In: *Politikatudományi Szemle*, 20. évf. 4. sz. 29-49. old.

illetően. Másfelől új módszertani alapokra kell helyezni a különös részi témakörök feldolgozását, oktatását. A ma már lehatárolt és a valóságos folyamatokkal kevésbé összhangban levő ágazati megközelítést fel kell váltani egy olyan intézményközpontú megközelítéssel, mely a napjainkra jellemző többszintű kormányzás tényleges gyakorlatát tükrözi.

Bármit is hoz a jövő, egy bizonyos, a kertet művelni kell.

Források jegyzéke:

- Berényi Sándor – Martonyi János – Szamel Lajos (1972): *Magyar államigazgatási jog – Különös rész*. Budapest: Tankönyvkiadó, 1972.
- Fábián Adrián (2013): A közigazgatás és a szakigazgatás (A szakigazgatás fogalma, jelentősége). In: Lapsánszky András (szerk.): *Közigazgatási Jog. Fejezetek a szakigazgatás köréből, I. kötet*. Budapest: Complex, Wolters Csoport.
- Gajdusчек György (2012): A magyar közigazgatás és közigazgatástudomány jogias jellegéről. In: *Politikatudományi Szemle*, 20. évf. 4. sz. 29-49. old.
- Johan P. Olsen (2002): The Many Faces of Europeanization. In: *Journal of Common Market Studies*. Vol. 40., No. 5. December, pp. 921-952.
- Kende Tamás – Szücs Tamás (szerk.) (2009): *Bevezetés az Európai Unió politikáiba*. Budapest: Complex, Wolters Kluwer.
- Kilényi Géza (2008): *A közigazgatási jog nagy kézikönyve*. Budapest: Complex.
- Koi Gyula (2011): *Rendészeti igazgatás (Ideiglenes egyetemi tansegédlet)*. Budapest: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Bólyai János Katonai Műszaki Kar.
- OECD (1999): *Principles of Corporate Governance*.
- T. Verheijen – Connaughton (2003): Public Administration Education and Europeanization: Prospects for the Emancipation of a Discipline? In: *Public Administration*, Vol. 81., No. 4. December, pp. 833-851.

AZ ADÓJOGI SZABÁLYOZÁS KIHÍVÁSAI A DIGITÁLIS ÉS A MEGOSZTÁS ALAPÚ GAZDASÁGBAN*

Kovács Viktória¹

Az elmúlt években az áruk és a szolgáltatások előállításának, fogyasztásának és elosztásának új modellje bontakozott ki a megosztás alapú gazdaság, ismertebb nevén a sharing economy elnevezés alatt. A digitális platformok felemelkedése ugyanis oly mértékben bővítette ki a fogyasztók, vállalkozások számára biztosított lehetőségeket, hogy ezáltal egyének millióinak azonnali és zökkenőmentes tranzakciójának foganatosítását tette lehetővé, s a korábbiakban nehezen megvalósítható tevékenységek ezennel teljeskörűen megvalósítható, jövedelmező szolgáltatásokká manifesztálódtak. Az e vonal mentén húzott digitális határ egy folyamatos és egyre távolabbi irányba haladó fejlődésbe mutat, mely nem csupán közvetlenül a felhasználók egymás közti oldaláról, hanem közvetetten, valós érintkezés nélküli és pusztán távollévők között végbemenő ügyletek alapján nyer teret magának.

Ezen újszerűség és gazdasági átalakulás mentén azonban számos jogi probléma vetődik fel. Az adókikerülés problematikája szinte elhatalmasodik a digitális alapon nyugvó és a megosztás alapú gazdaságon, amely a jövőben egyre esedékesebbé váló és kibontakozó mesteréges intelligencia szintjén is teret nyer magának. Azt, hogy mindezt hogyan kezelje a jog és milyen szabályozás szükségességét igénylő gazdasági helyzetről van szó, eddig megválaszolatlan kérdéseket vet fel. *Hogyan adóztassuk ezen gazdasági formát és milyen adójogi szabályok alapján? Ki a jogalany? Hogyan válik mindez ellenőrzötté? Mely ország területi fennhatósága alapján vessük ki az adót?* - ehhez hasonló számos kérdés vetődhet fel mindannyiunkban, akár sharing economy, akár a digitális alapú gazdaság hallata kapcsán. Tanulmányomban ezen rejtelmek megismerésére, problémák felvázolására és megválaszolására vállalkozom az alábbiak szerint:

- a) Először fogalmi alapon határozom meg a jogintézményt, melyen belül csoportosítási szempontok és számadatok mentén differenciálok, kitérve mindezek mellett a modell kedvező és kevésbé kedvező jellemzőire
- b) Felvázolom azokat a jogi kihívásokat, melyek az adójog oldalán jelentkező problémaként merülhetnek fel
- c) Megemlítem milyen hatást gyakorolt a tanulmányom középpontját képező megosztás alapú gazdaságra a 2020. évet sújtó világválság

---

* DOI 10.21867/KjK/2019.4.3.

¹ Kovács Viktória, joghallgató, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

- d) Végül megkísérlem feltárni azokat a megoldásokat, melyek a problémafelvetésem megoldásaként, végső konklúziójaként szolgálhatnak

Remélem, hogy a választott témám tartalmi kerete mentén, továbbá a fentiek alapján sikerül megválaszolni a modellel kapcsolatos kérdéseket, továbbá bízom abban, hogy sikerül egységes képes feltárnom az adójogi szabályozás oldalán felmerülő kihívások kapcsán.

Hipotézis, elméleti alapú megközelítés

Jelen részben a definíció meghatározását, valamint történeti kitekintéseket követően a modellen belül képezhető elhatárolásokat, ismert számadatokat, valamint pozitív és negatív jellemzőket szeretném felvázolni.

Először is kijelenthető, miszerint a megosztás alapú gazdaságot egy olyan újonnan előálló gazdasági modellként definiálhatjuk, amely az eszközök megosztására és az erőforrások széleskörű kiaknázására online platformokat használ. A legismertebb ide tartozó társaságok közül talán az *Airbnb*, az *Uber* vagy a *TaskRabbit* emelhető ki. A modell gyors sebességgel történő jogi integrálódása és az ahhoz való alkalmazkodás pozitívumként értékelendő, azonban mindezzel párhuzamosan az online felület által közvetített, virtuális alapokra épülő gazdaság számos adózási és szabályozási problémát vet fel.

A digitális alapon nyugvó gazdaság kifejezetten kedvező előnyökkel szolgál mind a vállalkozások, mind a polgárok oldaláról nézve. A meglévő adórendszerek azonban a digitális tevékenységek folyamatos innovációja és az új üzleti modellek térnyerése révén egyre nagyobb kihívással kerülnek szembe. Akár az Európai Unió oldaláról, akár tágabb szemléletből vizsgálva megállapítható, miszerint egységes a törekvés a tekintetben, hogy a nemzeti adórendszerek alkalmassá váljanak a digitális kornak megfelelő működésre. Az Európai Unió keretében a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) jogintézménye igyekszik a tagállamokkal szembeni, globális megoldások kialakítására.

A megosztás alapú gazdaság gyökerei a 2008-as gazdasági válság utáni időszakban rejlenek, amely a digitális technológiák elérését, az innovatív módszerek üzleti és kommunikációs világba való integrálódásának mérföldkövét jelentette. A háztartások vásárlóereje és a fogyasztási szokások ugyanis megváltoztak. A pénzmegtakarítás fontossága, a kihasználatlan eszközök továbbadása vetette fel az ún. „*testreszabott szolgáltatások*” kiegészítő-jövedelem alapú modelljét, amely az egyéni erőforrások sokrétű volta, valamint a szociálmédia és az internet platformja révén gyors virágzásnak indult. Ezen koncepció mentén haladva a digitális fejlődés megteremtette a lehetőséget, hogy az egyének tehetségüket pénzbe fordíthassák és a kihasználatlan források révén profitálhassanak.

A megosztás alapon nyugvó gazdaság fogalma ezzel párhuzamosan egyre tágabb keretek közé kerül, olyan kibővülési folyamatoknak köszönhetően, mely következményeként pontos definíció nem adható. Mindemellett a köztudatban számos szinonima ismert, mint például az *együtműködési gazdaság*, *kollektív gazdaság*², *igény szerinti gazdaság*, *peer to peer gazdaság* (magyarul a felhasználók közötti kapcsolat), valamint a *nulla határkötség gazdaság*.³ Az Európai Bizottság által használt szövetkezeti gazdaság alatt pedig olyan üzleti modelleket érthetünk, melyek egy nyílt piacon alapuló együtműködési platformot hoznak létre az áru és szolgáltatás ideiglenes felhasználására.⁴ Ezzel szemben az Európai Parlament a *megosztás alapú gazdaságot* fogalomhasználatot preferálja a digitális platformokkal szembeni valós életben zajló részvétel mértékének csökkentése jegyében, melyek az intézmény jelentéseiből olvashatók ki.

Csoportosítás

A megosztás alapú gazdaság fogalmával kapcsolatos kérdéskör, ahogyan már említettem nem határolható be éles keretek közé, amely a gazdasági modell újszerűsége, valamint annak folyamatosan fejlődő alkalmazásának okaként tudható be. Sokan ezt a határvonalat a web alapú szoftverplatform használata mentén próbálják megvonni, ez azonban nem pontos, ugyanis igaz, hogy számos hagyományos alapú gazdaság ugyan elfogad web-alapú alkalmazásokat az ügyfelekkel való könnyebb kapcsolattartás érdekében, végső soron azonban ezen vállalati formák mégsem tartoznak a megosztási gazdasági modellbe tartozó társaságok közé. Az árképzési mechanizmus szintén elhatárolási pont lehetne, azonban az sem kielégítő, ugyanis gyakorlati példával szemlélítve, míg a *TaskRabbit* esetében a megbízók saját óradíjat határoznak meg, addig az *Uber* árai központilag meghatározottak. A *foglalkozási engedély alapú működés* szintén nem kielégítő elhatárolási alap, mivel ez ágazatonként változó és eltérő.

Az elnevezések között a megosztás alapú gazdaság kapcsán fontos a további üzleti modellek egymástól történő elhatárolása, egyrészt az úgynevezett peer to

---

² Ez leginkább az Európai Bizottság által közzétett jelentésekben használatos. In European Parliament Research Service (2016): *A European agenda for the collaborative economy* Briefing, November:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EPRS_BRI\(2016\)593510_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EPRS_BRI(2016)593510_EN.pdf) (letöltés dátuma:2020.november 10.)

³ Selloni, Daniella (2017): *New Forms of Economies: Sharing Economy, Collaborative Consumption, Peer-to-Peer Economy*, *CoDesign for Public-Interest Services*, Springer International Publishing., 15-26.

⁴ European Parliament Research Service (2016): *The cost of Non-Europe in the Sharing Economy*, European Added Value Unit of the Directorate for Impact Assessment and European Added Value:

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU\(2016\)558777_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU(2016)558777_EN.pdf) (letöltés dátuma:2020.november 10.)

peer értékesítés, valamint az eszközök tulajdonjogának megosztásának oldaláról.

A *peer to peer értékesítés* sajátossága, hogy az a szolgáltatások helyett a tárgyi eszközök oldalán összpontosít eladásra. (pl. az *eBay*, *Etsy*) Ez az értékesítési forma leginkább olyan online közvetítőkét jellemezhető, amely a kínálat és a kereslet összehangolását teremti meg a digitális úton történő áruk és szolgáltatások nyújtása mellett. *Arun Sundararajan*, New York-i egyetemi professzor a vállalkozási formát 3 pólusra helyezte: a platform, vagyis a piac; a vállalkozó, mint piaci szereplő beszállítója és a fogyasztó oldaláról, aki árut és szolgáltatást igényel.⁵

Az *eszközök tulajdonjogának megosztása* ezzel szemben pedig olyan téren realizálódik, amely a weboldalon teszi lehetővé az egyes eszközök szimpla kölcsönzését (pl. *Zipcar – online járműkölcsönzés*) A modellek tehát vagy vagyontulajdonon, vagy pedig azon alapulnak, hogy a szolgáltató szolgáltatást nyújt-e vagy árut értékesít.

A megosztás alapú gazdaság elhatárolási témakörében további, eltérő szempontok mentén történő más csoportosítási forma is elképzelhető. Ez kifejezetten a nyújtott szolgáltatás célja szerint lehetséges, mindezek alapján 4 fő típust határolva el egymástól:

- a) *Bérelti szolgáltatások*: Szálláshelyek kiadása, lefoglalása digitális úton pl. *Airbnb*
- b) *Professzionális szolgáltatók*: Egységes utazásmegosztás alapú platform, megteremtve a személyszállítás közvetlenségét és hatékonyságát pl. *Uber*
- c) *Általános célú szabadúszók által nyújtott szolgáltatás*: Online piactér, mely a helyi igények függvényében kapcsolja össze a szabadúszó munkaerőt a mindennapi feladatok elvégzésére pl: *TaskRabbit*
- d) *Peer to peer szolgáltatás*: Termékek vagy szolgáltatások eladásra történő felkínálása pl.: *eBay*

Bevétel és költségek

Ebben a részben néhány, általam fontosnak tartott számadatra szeretnék rávilágítást adni, amely a megosztás alapú gazdaságban mérhető. A fogalom következetes meghatározásának hiányában az ágazat pontos méretére mivel nem tehető egyértelmű kijelentés, így ennek hiányában, pusztán általánosságban mondható el, miszerint egyrészt a fogyasztói, illetve felhasználói oldal sokkal szélesebb, mint a munkavállalói, másrészt a tevékenységet végzők nagy része pusztán másodlagos jövedelemforrásként, részmunkaidős foglalkoztatás révén integrálódik a modellbe, nem pedig főállásként, vagy teljes munkaidőként dolgozik abban.

---

⁵ The Power of Connection: Peerto-Peer Businesses, before the House Committee on Small Business, 113th Cong. (2014), [http:// bit.ly/2OoNM6a](http://bit.ly/2OoNM6a), (letöltés dátuma:2020.november 10.)

A sharing economy modellben végzett felmérések adatai azt mutatják, hogy annak éves szintű növekedési rátája meghaladja a 25%-ot. Az Európai Bizottság által készített, együttműködő gazdaságon alapuló bruttó jövedelem 2015. évben összesen 28 milliárd euró összeget ért el.⁶ A Bizottság ezen túlmenően, 2016-ban egy gazdasági fejlődés bemutatására irányuló tanulmányt is készített, amely a szektort öt ágazat szerint differenciálta, s ezen ágazatok összesen 3,6 milliárd eurós bevételt generáltak az EU 2015. évi költségvetésébe, amely bruttó bevétel az EU GDP-jének körülbelül 0,2 %-át adja.

A megosztás alapú gazdaságnak a kereslet függvényében történő, gazdasági outputhoz való nettó hozzájárulása ezzel párhuzamosan azonban alacsony értéket mutat, továbbá, az egyes iparági oldalon (pl. turizmusban) való jelenléte vagy a hagyományos ágak helyettesítésének lehetősége igencsak korlátozott. Az európai gazdaság ennek mentén próbál alkalmazkodni az előállt helyzethez. Ennek megoldásaként az új, kis-és közép vállalkozások támogatása mellett az Európai Parlament által innovált, úgynevezett „*Európán kívüli költségek*” című jelentésben előrevetíti a magasabb színvonalú szolgáltatások és az alacsonyabb árak jövőképét.⁷ Kijelenti továbbá, miszerint az új gazdasági modell az áru és szolgáltatások adta lehetőség kiaknázását segíti egy modernebb, digitalizált módon, anélkül, hogy a hagyományos foglalkoztatásra bármilyen veszélyt is jelentene.

Előnyök és hátrányok

A következőkben pro és contra jegyeket szeretnék ismertetni a sharing economy modellben. A pozitív oldalon jelentkező jegyek kapcsán elsőként azt emelném ki, miszerint a munka egyéni jellege és annak személyes orientáltsága révén⁸ rugalmas és könnyű munkavégzés jellemzi a gazdasági modellt. A hagyományos vállalkozásokkal ellentétben ugyanis nem kell sem üzlethelyiséget létrehozni, sem marketing oldalon jelentkező költséget viselni az egyénnek, vagyis jóval alacsonyabb a költségkorlát és maga az intézmény is költséghatékony, amely révén az önfoglalkoztatás könnyebben és egyszerűbben kivitelezhető. Ez gyakorlati példával szemléltetve New York városának Uber sofőrjei kapcsán mutatható be a legjobban. Az ottani szabályozás értelmében ugyanis a potenciális sofőrjelteknek pusztán egy NYC feliratú taxi medált kell

---

⁶ European Agenda for the Collaborative Economy, Brussels, <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/16881/attachments/2/translations/en/renditions/pdf>, (letöltés dátuma:2020.november 10.)

⁷ European Parliament Research Service (2016):The cost of Non-Europe in the Sharing Economy, European Added Value Unit of the Directorate for Impact Assessment and European Added Value: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU\(2016\)558777_EN.p](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EPRS_STU(2016)558777_EN.p), (letöltés dátuma:2020.november 10.)

⁸ Kobie, Nicole (2018): “*What is the Gig Economy and Why is it so Controversial?*” *Wired*, February 7, 2018, <http://bit.ly/2yfbyHC>, (letöltés dátuma:2020.november 10.)

kiváltaniuk, 100 és 200ezer dollár közti értékben, mely birtokában szabadon végezhetik tevékenységüket, gazdálkodhatnak munkaidejükkel.

Fogyasztói oldalról ráadásul a megosztás alapú gazdaság széles volta révén csökkenti az egyes szolgáltatások árait, ezzel párhuzamosan javítja az ügyfelek tapasztalatait is. Egy tanulmány szerint az Airbnb globálisan 30-60% értékekkel alacsonyabb tarifát kínál, a hagyományos szállodák áraihoz képest,⁹ egy másik kutatás pedig egyenesen olyan rugalmas megoldásnak tartja ezt a gazdasági formát, mely gyakorlatilag minden fogyasztó számára előnyös.¹⁰ Persze a másik oldalon felmerülhet a hagyományos szállodai szolgáltatások hátrányba kerülése, s kiszolgáltatottá válása az új modellel szemben. Az amerikai Texas államban megállapították, hogy a szállodai bevételek havi szinten jelentkező, közel 0,39%-os csökkenése a kormány által szállodákra kivetett adóbeszedést befolyásolja negatívan¹¹, míg Austinban 8-10%-os bevételecsökkenés volt mérhető ugyanezen kiesésbeli indokok kapcsán.

Ugyanez a probléma a közlekedés oldaláról is megállapítható, egy felmérés ugyanis alátámasztotta igazolta, miszerint az *Uber* vezetői szignifikánsan több idő töltenek vezetéssel és több mérföldet tesznek meg, mint a hagyományos taxisofőrök, vagyis keresettebbek, másszóval a kereslet-kínálat piacán markánsabb felek.¹² Végül, de nem utolsósorban az előnyök között az ellenőrzöttséget hangsúlyoznám, ugyanis az online platformok digitális nyilvántartásának bevezetése révén az adóhatóságok a korábban be nem jelentett adóalapokhoz is képesek ezúton hozzáférhetni, mellyel egyenes arányosságban az adóbevételek potenciális értelemben vett növekedése is jobban érezhető.¹³

A hátrányok között azonban érzékelhető, miszerint sok esetben a munkaerő bizonyos platformhoz kötött, s a legtöbb társaság visszatartja magát a platformon kívül végzett tevékenységektől. A hagyományos modellben dolgozó munkásokhoz képest mindezekon túl nagyobb jövedelmi instabilitás tapasztalható. Az *Uber* terén észlelhető túlkínálat kapcsán a bérek zuhanásának

---

⁹ Yaraghi and Ravi: *The Current and Future State of the Sharing Economy*, https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2016/12/sharingeconomy_032017final.pdf, (letöltés dátuma:2020.november 10.)

¹⁰ Ez az elmélet összhangban áll számos más elméleti és empirikus tanulmánnyal: Liran Einav, Chiara Farronato, and Jonathan Levin (2015): "Peer-to-Peer Markets," *Annual Review of Economics* 2016.évf. 8.sz., 615–635.; valamint Matt Phillips (2015): "New York City Hotel Rooms Are Getting Cheaper Thanks to Airbnb,"; <http://bit.ly/2PBssqz>. (letöltés dátuma: 2020.november 10.)

¹¹Georgios Zervas, Davide Proserpio, and John Byers (2017): "The Rise of the Sharing Economy: Estimating the Impact of Airbnb on the Hotel Industry," *Journal of Marketing Research*,2017 October, 687-705.o.

¹² Cramer, Judd - Krueger, Alan (2016): *Disruptive Change in the Taxi Business: The Case of Uber*, Working Paper,Cambridge., <http://bit.ly/2QX19tN>, (letöltés dátuma:2020.november 10.)

¹³ OECD (2018): *Tax Challenges Arising from Digitalization – Interim Report 2018*.

jelensége következett be a hivatásos taxisofőrök oldaláról, ráadásul mindennek következtében egy igen bizonytalan foglalkoztatási helyzetet eredményezve.

1. táblázat

PRO	CONTRA
- rugalmas, könnyű munkavégzés	- alkalmi és rendszeres munkavégzés elhatárolásának problémája
- innovatív megoldások	- hagyományos szolgáltatások felértékelődése
- költséghatékonyság, alacsony kiadások	- munkavállalói oldalon jelentkező jövedelmi instabilitás
- adóhatóságok oldaláról ellenőrzöttség	- adóelkerülő magatartás tanúsítása

Forrás: saját szerkesztés

Összességében tehát azt tudjuk megállapítani, hogy a megosztás alapú gazdaság az új technológiára épült volta mentén olyan aránytalan terhet róhat az alacsony jövedelmű háztartások és a kisvállalkozások számára, mely a „digitális kirekesztésük” által a jövedelmi egyenlőtlenségek szakadékát mélyítik.¹⁴ A modell megvalósulása végső soron népsűrűséget is igényel, mely centrumszerű koncentrátsága révén tovább mélyíti a város-vidék határvonalát. Ugyan a kormány számára potenciálisan magasabb adóbevételt jelentenek, mégis az adózási oldalon jelentkező problémákat csak tovább erősítik. Az adókat ugyanis nehezebb beszedni, torzítóbb hatással bírnak, s a kisvállalkozóknak csupán szerény bevételnövekedést eredményeznek.

Kihívások az adójog terén

A tanulmány alap gondolatoként felmerült, a bevezetésben is felvázolt jogi kihívások problematikáját szeretném jelen fejezetben deklarálni. Ahogyan azt már korábban is említettem, a megosztás alapú gazdaság nemcsak az innováció és gyors lebonyolítás miatti pozitív jegyeket, hanem az ellentétes oldalon jelentkező, szabályozásban előálló negatívumokat is magában hordozza. A jogi oldalról felmerülő problémák révén az állami szektornak számos kihívással kell szembenéznie, s valamilyen formában alkalmazkodnia kell a kialakult helyzethez. A meglévő joggyakorlat hiányos volta révén, valamint a modellre kiterjedő differenciált szabályozás hiányában olyan kihívásokkal kell

¹⁴ International Monetary Fund (2018): „Digital Government,” in Fiscal Monitor: Capitalizing on Good Times, Washington, D.C.: IMF., <http://bit.ly/2EnYPYK>. (letöltés dátuma: 2020.november 10.)

szembenézzen a jogalkotó, mely nemcsak egy, hanem több jogágot érintően is sürgős, egységes és átfogó szabályozást igényel. Tekintsük most át először problémafelvetés útján, majd szakág szerint orientáltan, hogy hol, milyen problémák merülhetnek fel a megosztás alapú modell kapcsán.

Problémafelvetés

A megosztás alapú gazdaság problematikáját adójogi oldalról szeretném megközelíteni. Igaz az állítás, miszerint egy új, hatékony, modern és dinamikus gazdaságról beszélünk, amely a bruttó bevételi oldaláról is igen komoly jelentőséggel bír, mégis egy olyan problémát rejt magában az adózási kérdéskör kapcsán, melyre egységes, mindenek felett álló joggyakorlat a mai napig nem ismert.

Az adóbeszedés célja alapvetően az állami bevételek biztosítása, a jólét, a társadalmi funkciók garantálása, a költségek optimalizálása az adóalanyok egyenlő elbánásának alkalmazása mellett.¹⁵ Az állami bevétel nagysága az adóalaptól, valamint az adójogszabályok betartásától függ. A megosztáson alapuló gazdaság pedig pontosan az adóbevételek csökkenésének problémáját hordozza magában.¹⁶ A konkrét adóforma meghatározásának és az egységes reform hiányában adócsalás, adókikerülés negatív hatásai következhetnek be. Az elektronikus tranzakciók ugyanis nehezen követhetők nyomon, földrajzilag megoszlanak és ezáltal egyfajta „informális gazdasági” formába ékelik működésüket.¹⁷ Adójogi szempontból így egy olyan elméleti korlát jön létre, amely erőteljes ösztönzést vár el a kormányok részéről. A tevékenységet és az abból származó jövedelmet egészében kell adóztatni, a hatályos szabályozásban az ÁFA, illetve a jövedelemadó kötelezettségének formájában. A folyamatos innovációk, valamint az újabb üzleti modellek felszínre törése által azonban egyrészt maga az adóbeszedés szabályozottsága és az adó által beszedett összegek is folyamatosan gyengülő tendenciát mutatnak, másrészt nagyfokú fenyegetettséget jelent a gazdasági modellben megjelenő, többnyire laikus magánszemélyek korlátozott ismerete az adójogszabályok terén.

Az adó kijátszásának céljából az egyén egy-egy tevékenységével egyszerre több piacon is aktívan jelen lehet, ezáltal egy olyan kisméretű piacot kreálva, mely következetesen képes az adó elkerülésére. Erre megoldást talán az erőforrások folyamatos csökkenő tendenciáját ellensúlyozva, további

---

¹⁵ Bordás Péter (2019): *Miből vagy mire? Vízválasztó az önkormányzati finanszírozásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 24-28.

¹⁶ Baker, Dean, (2014): Don't buy the 'sharing economy' hype: Airbnb and Uber are facilitating rip-offs. *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/may/27/airbnb-uber-taxes-regulation> (letöltés dátuma: 2017.szeptember16.)

¹⁷ Schneider, Friedrich (2013): *The Shadow Economy in Europe*, Cambridge University Press, London.

erőforrások felfedezése jelenthetne, amely egyben az adóalap kibővítésére is alkalmas volna.

Az adójogi oldalon felmerülő kötelezettségek

Általánosságban elmondható, miszerint önmagában a hagyományos adórendszer is igen bonyolult és összetett, mely révén a rendes jogkövető adózó számára sok esetben problémát jelent a jogintézmények ismeretének hiánya, a kötelezettségek teljesítésének az elmaradása, amely a megosztás alapú gazdaságban sokkal következetesebben érhető tetten. Az adóügyi oldalon jelentkező problémák a következők lehetnek:

Bejelentési követelmények. Noha a sharing economy platformján jelenlévő munkavállalók profilja némileg eltér a független vállalkozókéétól, mégis kijelenthető, miszerint mindaddig, amíg az egyén a hagyományos munkáltató-alkalmazott kontextuson kívül tevékenykedik és szerez bevételt, addig kisvállalkozói vagy önálló vállalkozói státuszt tölt be adóügyi szempontból.

Becsült befizetések és az önfoglalkoztatási adó. Mivel a megosztás alapú gazdaság munkavállalója nem tartozik a forrásadó¹⁸ hatálya alá, így költségvetésüket az önfoglalkoztatási, valamint a jövedelemadó terhére kell megállapítani. Az éves adófizetési és adóbevallási kötelezettséggel való összeegyeztethetőség érdekében egy negyedéves időtartamra becsült adót kell fizetniük a büntetések elkerülése végett. Az önfoglalkoztatási adó a jövedelem összegének 15,3%-át képezi.¹⁹

Üzleti költség, levonás. Az adóköteles jövedelem kiszámításához pontos nyilvántartási kötelezettség terheli az egyént, bevételi és kiadási oldalon egyaránt, mely elszámoltatható költségek fejében és pontos megjelölésével adóköteles jövedelmet csökkentő hatással bír.²⁰ Példáival érzékeltetve ez az Uber vezetők oldalára kivetítve ez annyit jelent, hogy a mérfölddel megtett távon túlmenően, a parkolási költségek, autósosó, autópálya díja, benzinköltség feljegyzése jelent elszámoltatható költséget a sofőrök számára. Az Airbnb esetében pedig 14 napos időmaximummal meghatározottan adómentes bérlet lehetősége biztosított, ezen felül pedig pl. a reklámdíj, takarítás, karbantartás, ingatlanadó, biztosítás vagy a platform által felszámított szolgáltatási díjak tartoznak a levonható költségek kategóriájába. Ide sorolható továbbá a nyugdíj-

¹⁸ Egy adóalany illetékességétől eltérő államból származó jövedelmére a jövedelemszerzés helye szerinti állam által kivetett adó.

¹⁹ Az egyének az önfoglalkoztatási adó felét levonhatják a nettó üzleti jövedelmükből, mielőtt a 15,3%-os adómértéket alkalmaznák. A büntetés elkerülése érdekében az összes becsült adófizetésnek meg kell egyeznie az adott év adókötelezettségének legalább 90%-ával, vagy a tavalyi adófizetés 100%-ával. Lásd. IRC 6654 d szakaszának (1) bekezdése.

²⁰ A nem mezőgazdasági egyéni vállalkozók költségeit a C. táblázat tartalmazza. A bérleti ingatlan-költségeket az E táblázat. Az üzleti költségek levonhatók a korrigált bruttó jövedelem (AGI) kiszámításánál, amely csökkenti a jövedelemnek kitett önálló vállalkozói bevételek és az önfoglalkoztatási adók összegét.

megtakarítási eszközökhöz való hozzájárulás (IRA, SEP-IRA)²¹, valamint a 2017. évi adóügyi törvény alapján az ún. minősített üzleti jövedelem (QBI) levonása is.²²

Az „Egyéb jövedelem” jegyében alkalmazott, úgynevezett 1099-MISC formanyomtatvány lényege, miszerint a független vállalkozó számára az év során teljesített kifizetéseit jelentési kötelezettsége teljesítetté váljon. A formanyomtatványon szereplő információk és adatok magukban foglalják a nem munkavállalói kártérítést, a szövetségi és állami jövedelemadókat, illetve az orvosi és egészségügyi ellátásokat is. A kötelezettek körét tehát olyan magánszemélyek, vállalkozások és független vállalkozók alkotják, akik az elmúlt egy évben 600 dollár vagy afölötti összegben teljesítettek kifizetést.

2011 óta azonban az Amerikai Egyesült Államok adóhatósága (IRS) megköveteli egy új, 1099K formanyomtatvány alkalmazását. A lakás-és gazdasági fellendülésről szóló törvény előírja, hogy bankok, hitelkártyatársaságok és az úgynevezett „harmadik félt rendező szervezetek” minden egyes kedvezményezett részére nyújtott kifizetését ezen formanyomtatványon kötelesek elszámolni, egy jelentési küszöb elérése esetén, vagyis, abban az esetben, ha a bevételük a 20.000 dollárt meghaladja, illetve foglalásaik száma túllépi a 200-at. A gyakorlatban a vállaltok nagyon sokrétű megoldást, megközelítést és eltérő mértékű tranzakciós küszöböt alkalmaznak ennek a maradéktalan teljesítése érdekében. Az Airbnb pl. az 1099-K formanyomtatványt az alapszabályi rendelkezések mentén 20.000 dolláros küszöbhez köti²³, míg az Uber 20.000 dollár felett 1099-K, 600 dollár felett pedig 1099-MISC formanyomtatvánnyal számol el.²⁴

Adójogi kihívások

Összességében elmondható, miszerint az adórendszer egy kifejezetten bonyolult, túlságosan megterhelő, nehéz szabályokkal teli, amely a megosztás alapú gazdaság munkavállalóit bizonytalan helyzetbe szorítja. Az Egyesült Államokban alkalmazott formanyomtatvánnyal kapcsolatos gyakorlat pedig további problémákat vet fel. Egy nemrégiben közzétett felmérés ugyanis rávilágított arra, miszerint a formanyomtatvány használatával kapcsolatban az adófizetők számos esetben szimplán nem jelentették be a független

²¹ IRS (2018): “Retirement Plans for SelfEmployed People,” April 24, 2018, <http://bit.ly/2EKLfVN>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²² IRS(2018): “Tax Cuts and Jobs Act, Provision 11011 Section 199A – Deduction for QBI FAQs,” August 8, 2018, <http://bit.ly/2Ac28Ol>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²³ Airbnb: “Should I expect to receive a tax form from Airbnb?” <http://bit.ly/2Eo3vxK> (letöltés dátuma:2019. március 17.); Etsy: “1099K Tax Form and Your Earnings on Etsy,” <https://etsy.me/2CLYjBY> (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²⁴ Uber, “Understanding your tax documents,” <https://ubr.to/2NKgidge> (letöltés dátuma:2019.március 17.)

vállalkozóként szerzett jövedelmüket, s ezáltal mentességet játszottak ki.²⁵ Egy másik tanulmány pedig arra mutatott rá, hogy az Uber vezetői sok esetben olyan laikus egyének, akik szimplán nincsenek tisztában kötelezettségükkel, nem értik mit takar pontosan a bejelentési kötelezettségük, s a bevételkiadás oldalon jelentkező levonásaikat sem teszik elszámoltathatóvá.²⁶ Az így előállt bonyolult adókövetelmények által pedig hosszútávon alacsonyabb adókötelezettség és a kormány oldalán jelentkező alacsonyabb adóbevétel következménye jelent fenyegetettséget.²⁷

Klasszikus megoldásként merül fel sokszor a megosztás alapú gazdaság „hagyományos” gazdaságba integrálása, amely azonban nem volna kielégítően biztosított, ugyanis az adóalap megváltozása révén az nemcsak gyengülne, hanem ennek mentén semmilyen formában nem terjedne ki a megosztás alapú gazdaságra. A kritikus pontot ugyanis a jövedelemadó, a munkáltató társadalombiztosítási járuléka és a hozzáadottérték-adó beszedésének garantálása jelenti.

Ha túl magas és összetett a kivetett adóösszeg, akkor az csökkenti a szolgáltatók motivációját, gátolja a digitális gazdasági platformok közti versenyt és csökkenti a kínálatot. Az adókulcsoknak továbbá minden esetben neutrálisnak kell lenni, ha ugyanis azok csak bizonyos platformokra vonatkoznának, akkor súlyosan megzavarnák a gazdasági modellhez való hozzáférést, a gazdaság fejlesztését.

A joggyakorlat kapcsán számos nemzeti hatóság fenyegetettséget érez annak kapcsán, hogy a megosztás alapú gazdaság növekvő használata adóalapcsökkentő hatást generál.²⁸ Ezt az aggodalmat nemcsak a tevékenységek variábilis volta, hanem a platformszolgáltatók adómentessége is erősíti. A nagyrészüket ugyanis Európán kívül van, és az európai nemzeti piacon vagy adóztatják őket, vagy nem. Az adóalapú ellenőrzés ezáltal a hatóságoknak is kihívást jelent, melynek terhét azonban valamilyen módon a platformszolgáltatókkal kell megosztani.

A felvetett problémára adható válaszok és lehetséges megoldások

---

²⁵ National Association of Enrolled Agents (2017): “*Survey Reveals Top Reasons Taxpayers Receive an IRS Notice for Incorrect Payment*,” <http://bit.ly/2EyQvph>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²⁶ Oei, Shu-Yi - Ring, Diane (2017): “The Tax Lives of Uber Drivers: Evidence from Internet Discussion Forums,” *Columbia Journal of Tax Law*, 2017.évf.8.sz.,56-112, <http://bit.ly/2pW9srG> (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²⁷ Thomas, Kathleen DeLaney(2018): “Taxing the Gig Economy,” *University of Pennsylvania Law Review* 2018.évf. 166sz., <http://bit.ly/2RQU5xt> (letöltés dátuma:2019. március 17.)

²⁸ European Economic Area Joint Parliamentary Committee (2016): *Report on the Collaborative Economy*, https://www.efta.int/sites/default/files/documents/advisory-bodies/parliamentary-committee/jpc-reports/16-2171%20160519%20EEA%20JPC%20-%20Report%20-%20Collaborative%20Economy%20631329_1_1.pdf (letöltés dátuma:2019. március 17.)

Ebben a fejezet részben az előzőekben felvetett problémák, és előálló helyzetek megoldásának felvázolását fogom megkísérelni. Megpróbálom feltárni azokat az opcionális végkifejleteket, mely alkalmasak volnának arra, hogy a megosztás alapú gazdaság adójogi szabályozásában felmerült kérdéseket megválaszolják és egységes joggyakorlatot teremtsenek a modellben.

A politikai döntéshozatal oldalán már több ízben történt lépések megtétele a megosztás alapú gazdaság tanulmányozásán túlmenően annak adóügyi helyzetének kezelésére, pontosan egy 2018. július végén kiadott rendelkezés kapcsán, mely kísérletet tett a jogalkotói szabályozás szükségességi kereteinek kijelölésére.²⁹

A szabályozási bizonytalanságból fakadó megoldandó kérdések között elsőként a legfontosabb az *1099-MISC*, valamint az *1099-K formanyomtatvány* közti egyértelmű és pontos jelentési küszöbérték megállapítása szerepel. Eddig ugyanis, az kissé szabadabb körben volt képes mozogni azáltal, hogy nem volt egy tisztán megszabott összeghatár, s egyes vállalatok szabadon mozoghattak a megadott keret között. Amennyiben azonban egy egységesen megvont számadat szerint történik a szabályozás és az ezúton történő számonkérés, a nyomtatványkibocsátási és kitöltési kötelezettségek megállapítása, akkor egyrészt egyértelművé és tisztán láthatóvá válik a jogintézmény, másrészt ennek eredményeképp a gazdasági vállalkozások helyzete kevésbé lesz tehermentes, ugyanis a következetesen tudják gyakorolni jelentéstételi kötelezettségüket.

Másodsor, a folyamatban lévő, a sharing economy tárgyában folytatott perek kimenetele és az általa születendő *bírói gyakorlat* képes lehet arra, hogy akár a munkavállalók besorolására, akár az adóbeszedésre egyértelmű szabályokat állapítson meg. Ez azonban nem rövid kimenetelű, ahhoz ugyanis, hogy érdemben bírói gyakorlatról beszélhessünk, évek kelljenek.

Harmadrészt szintén problémát szül az a tény, hogy a megosztás alapú gazdaságban való foglalkoztatás kicsi, potenciálisan alacsony jövedelmű munkavállalói csoportok létrehozásával jár, amely által alapvető munkavállalói védelem és ellátás nem képes megteremtődni. Azáltal, hogy a jelenlegi rendszer a személyeket független vállalkozói státuszba sorolja, s hasonló adóügyi szabályozást ró rájuk, mint a kisvállalkozók esetén, csak tovább súlyosbítja a helyzetet. Ez igaz különösen a fiatal és a pénzügyileg tapasztalatlan rétegre. Lehet, hogy pontos megoldás a munkavállalói besorolás problémájára nem is létezik. Egy jó alternatívaként szolgálna azonban egy esetleges *új munkavállalói besorolás alkalmazása*. A 2017. évben a kongresszus által előterjesztett törvényjavaslat például lehetővé tette a független munkavállalók számára, hogy amennyiben munkavégzésüket megváltoztatják, akkor a részükre biztosított

---

²⁹ Hearing on Improving Tax Administration Today, Before the Senate Finance Subcommittee on Taxation and IRS Oversight, 115th Cong., 2018, [http:// bit.ly/2yOPTzl](http://bit.ly/2yOPTzl)(letöltés dátuma:2019. március 17.)

előnyeiket fenntarthatják, ún. „*hordozható előny*” néven, vagyis megszerzett jogait a továbbiakban is birtokolhatják. Ezúton pedig egy olyan munkavállalói besorolást kel életre, mely szerint ugyan a korábban független vállalkozó a munkaviszonyának létesítése révén egy új helyzetbe kerül, azonban mégis korábbi előnyei és szerzett jogai a birtokában maradnak, azokat nem veszti el. A megosztás alapú gazdaságban ahogyan azt már a korábbiakban is említettem, jövedelemszerző tevékenység végzése során számos adófizető nem ismeri, s ezúton nem tesz eleget a bejelentési és jelentéstételi kötelezettségének, mely révén nem hajtja végre sem a negyedévente becsült adófizetési kötelezettségének teljesítését, sem pedig önálló vállalkozói adóját nem fizeti. Ha pedig mégis eleget tesz ennek, s gyakorolja a költségek levonását, akkor az a teljesítés az esetek túlnyomó részében hiányos, pontatlan és némely esetben a valóságtól eltérő.

Az IRS³⁰ *Sharing Economy Tax Center* néven működtet egy olyan elkülönült adóközpontot, mely *információt nyújt és tájékoztatást biztosít a kötelezettségek teljesítésével kapcsolatban*, ezzel segítve az adózók jogkövetését. Ezen megoldás bár első ránézésre elégségesnek tűnhet, mégis azonban specifikus jellegének hiányában csak egy szabályozási keretet képes felépíteni az egyén tudatában, amelynek tartalommal való megtöltése már aggályos, hiszen csak általánosságban nyújt ismereteket. A legkielégítőbb megoldás egy olyan iparág-specifikus útmutató megalkotása volna, amely a laikusok számára is érthetően magyarázná el a szabályozás tartalmi és formai lényegét.³¹

A „*The New Gig’s Act*”³² (Az új megosztás alapú gazdaságról szóló törvényjavaslat) további olyan tartalmi elemeket vet fel, amelyek kiváló megoldásokat jelenthetnének a szabályozásban. Elsőként a javaslat tisztázza a munkavállalók besorolási előírását azok számára, akik független vállalkozói státuszt igényelnek. Javasolja azt, hogy az 1099-K formanyomtatvány szubszidiárius jellegű legyen (csak az ún. „harmadik fél hálózatoként” legyen alkalmazható), s az 1099-MISC űrlap alkalmazása legyen az elsődleges, melyet a független vállalkozók esetében használnak, egy 1000 dolláros küszöbérték megállapításával. Végül a törvényjavaslat megköveteli a megosztás alapú gazdaság vállalkozásaitól az 5%-os jövedelemadó levonási kötelezettség teljesítését és annak megfizetését. Ugyan a javaslat érdemben nem került elbírálásra, a jövőben azonban a tartalmi feltételeinek érvényre juttatásának kikényszerítésére való törekvés kétségtelen.

Ha a digitális gazdasági oldalon alkalmazott, elektronikusan zajló tranzakciók oldaláról közelítünk a téma elemzése kapcsán, akkor jó megoldás volna az egyes vállalatok, magánszemélyek *folyamatos és azonnali adatszolgáltatási kötelezettségének bevezetése*. Ezúton ugyanis nemcsak az

³⁰ Egyesült Államok Adóhatósága, Internal Revenue Service

³¹ Erre irányult a Szenátus 2017. évi törvényjavaslata

³² New Economy Works to Guarantee Independence and Growth Act of 2017, S. 1549/H.R. 4165, 115th Cong., 2017, <http://bit.ly/2PzPoqh> (letöltés dátuma: 2019. március 17.)

ellenőrzöttség és nyomon követhetőségének magasabb foka, de a tranzakciók biztonságos volta is megteremtődne.

További megoldásként áll elő az ügynevezett „*harmadik fél nyilvánosságra hozatali adója*”. Ez azt jelenti, hogy a szolgáltatók az általuk megszerzett információkat a jogi kötelezettségeikkel összhangban deklarálják. A digitális platformok jelentős számú használója tapasztalatlan, s bizonytalan akár egy adóbevallás elkészítése, akár a jogügyletek terén. Sok esetben a szolgáltató nincs tisztában azzal, hogy mikor és hol kell adót fizetnie, s ezzel az adóformával biztosítottá válna a fizetési kötelezettsége, Erre a megoldásra konkrét érdemi javaslatot a norvég kormány által létrehozott bizottság kínált.³³ Eszerint a releváns jogi szabályozás az volna, ha a harmadik fél nyilvánosságra hozná azon bérleti jövedelemszerzésének összegét, amelyre vámot kell bevezetni, s ezúton az információs kötelezettség határainak figyelembevétele révén a vám tartalma pontosan hozzáigazítható volna az egyes ágazatokhoz, illetve az általuk nyújtott szolgáltatásokhoz is.

Ahogy a felvetett problémára adott megoldások köre is, úgy az egyes országok jogi szabályozása is széleskörű. Az Európai Bizottság³⁴ szerint a megosztás alapú gazdaság platformjainak proaktív attitűdöt kell tanúsítaniuk a nemzeti adóhatósággal való együttműködés és a személyes adatok védelmére vonatkozó uniós jogszabályok maradéktalan betartásának érdekében. Ez egyben kihívást és lehetőséget is hordoz magában, mely kapcsán megállapítható, hogy a tagországok hozzáállása, a megosztás alapú gazdaságra adott reakciója igen sokrétű.

Sharing economy és a világjárvány

A tanulmányom utolsó részében a világjárvány okozta helyzet közösségi platformon alapuló gazdaságra gyakorolt hatását szeretném megemlíteni. A világot sújtó, COVID-19 néven regisztrált koronavírus kapcsán előálló korlátozásoknak köszönhetően ugyanis nemcsak a vállalatok számára bekövetkező jövedelemkiesés és szolgáltatásigénybevétel terén bekövetkező csökkenés, hanem egyben a fogyasztói attitűd megváltozásának, s ennek következtében a jövőre gyakorolt negatív hatásainak előálló jegyei is érezhetően negatív hatással járó változást jelentenek a gazdaság számára.

A vírus közösségi gazdaságra gyakorolt hatása a vártnál is nagyobb negatív vetületet öltött. A megosztás alapú gazdaság szinte ikonikusként nevezhető nagyvállalatainak évelején tett kijelentései értelmében ez az év érkezett volna az

---

³³ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2017-11/id2553617/?ch=1> (letöltés dátuma:2019. március 17.)

³⁴ European Parliament Research Service (2016): An European agenda for the collaborative economy, *Briefing*, 2016, november, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EPRS_BRI\(2016\)593510_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EPRS_BRI(2016)593510_EN.pdf) (letöltés dátuma:2019. március 17.)

egyik legnyereségesebbnek és a legígéretesebbnek gazdasági szempontból, mellyel szemben erős túlzással mostanra szinte teljesen megszűntek szolgáltatásaik. A fuvarmegosztó *Uber* és *Lyft* cégek 2020. áprilisában közzétett gyorsjelentésükben fedték fel a járvány által a jövőben várható hatásokat. A személyszállítás iránti kereslet ugyanis szinte teljesen összeomlott a járvány kezdetének is mondható a negyedév utolsó hónapjában, mikor Európa-szerte és az Egyesült Államokban életbe léptek a kijárási korlátozások.

A csapást azonban nemcsak a fuvarmegosztó szolgáltatások szenvedték el. A rövidtávú lakáskiadásra specializálódott társaság, az *Airbnb* tulajdonosai januári terveik között még a részvényeik tőzsdére történő bevezetése szerepelt, melyhez képest a vállalat most rendkívüli tőkeemelésre, s az alkalmazottjainak közel 25%-ának leépítésére kényszerült, mellyel párhuzamosan az idei évre vonatkozó árbevételi tervzetét is a felére csökkentette. A vállalat előrelátó üzleti filozófiájának köszönhetően az ugyan megállapítható, hogy a cég talpra fog állni, ennek várható időpontja azonban a vártnál jóval távolabbi időpontra tűzhető ki. Ugyan a járvány véget ér, azonban a fogyasztó viselkedésének és szolgáltatási attitűdjének változása mély nyomot fog hagyni a helyzet elleni küzdelmet tovább nehezítve.

Az alapvetően rövid távú szolgáltatásra specializálódott, úgynevezett „*gig economy*”, az online platformszolgáltatások keretében az egyszeri munkára orientálódó szolgáltatásforma (*Uber* sofőrszolgálat vagy *Airbnb* szobakiadás) a keletkezett jövedelmeinek közel 30%-át elveszítheti, ugyanis a fuvarmegosztó szolgáltatások és rövidtávú lakáskiadás iránti kereslet várhatóan nem fog visszatérni.

A problémák mellé ráadásul a fuvarmegosztó szolgáltatásokat egy további probléma is sújtja. A kaliforniai államügyész ugyanis vádat emelt az *Uber* és *Lyft* cégek ellen, szerinte ugyanis azok jogellenesen szerződtették sofőrjeiket független vállalkozóknak. Amennyiben a vád megállja a helyét, a cégeknek számos polgári peres eljárás keretében több százmillió nagyságrendű dollárt kell visszamenőlegesen fizetnie a sofőrjeiknek, mindezek tetejében ráadásul a mostani negyedév még a vártánál is jobban veszteségesek a cégek számára. Az *Uber* árbevétele közel 70, míg a *Lyft* fuvarozásainak száma 80%-os csökkenést eredményezett, mely forgalomcsökkenés ehhez hasonló mértékben történő stagnálása a cégnek további dollármilliók veszteséget, munkavállalói létszámcsökkentést és masszív költségcsökkentést okoz.

A szállásnyújtó szolgáltató, az *Airbnb* előtti másodkihívás pedig egy másik oldalon, a céggel szerződésben álló vírushelyzet okozta fokozott biztonsági előírásoknak való megfeleltetésének problematikája keretében lép életbe. A tisztasági előírások mellett, ugyanis újonnan előálló rendelkezés lesz, hogy a vendégek igényelhetik az általuk használni kívánt lakás előzetesen 24 vagy 72 órára történő üresen állását, annak elfoglalása előtt, mely jelentősen nehezíti a szállásadónak nemcsak az előírás betartásának maradéktalan érvényre jutását, de egyben a stabil vendégkörének kialakítását is.

A tanulmány zárásaként és konklúziójaként tehát megállapítható, hogy a világválság drámai hatásai tehát jelentősen érzékelhetők a gazdaságban. A vélekedések szerint ugyan a későbbiekben várható a cégek talpra állása és gazdasági stabilizálása, mely azonban egy igen hosszú folyamat kezdete csupán. A korlátozások feloldásának köszönhetően ugyanis a fogyasztói magatartás ismét felélénkül, s az újbóli munkavégzés révén várhatóan a jövedelmi problémák is megszűnnek vagy legalábbis realizálódnak és enyhülnek majd. A fent ismertetett 3 vállalat sajátossága továbbá, hogy azok igen jelentős készpénztartalék birtokosai, mely ugyan kielégítő, mégsem elegendő a gazdasági stabilizált állapotuk megteremtéséhez. Hosszútávon a cégek életképessége ugyanis azon fog múlni, hogy az emberek, a fogyasztók, hogyan viszonyulnak majd a szolgáltatásaikhoz. Az európai attitűddel szemben az Amerikai Egyesült Államokban ugyanis korántsem a tömegközlekedés élvez prioritást. Az egyének számára az elsődlegességet ugyanis a saját autó birtoklása jelenti, a fizetett sofőrszolgálatba vetett bizalom hiányában, amely, ha ennek mentén folytatódik, akkor a közösségi autóhasználatra és szállítási szolgáltatás nyújtására orientált vállalatok biztos csődjét fogják jelenteni.

***

Összegezve a felvetett problémakört, az ismertetett álláspontokat és gyakorlati példákat, véleményem szerint egy ilyen innovatívnak is mondható, online platformra épült modell mindenképp kedvező és kívánalmas a mindennapok működésében. A megosztás alapú gazdaság mentén jelentkező, az adóhatóságot sújtó kihívások, a magánszemélyek egymás közötti szolgáltatáskereskedelmére nehezen alkalmazható adójogi szabályok azonban árnyékot vethetnek a gazdaság fényesen működő jelenjére és jövőjére egyaránt. Ahhoz ugyanis, hogy egy állami szisztémák mentén kontrollált, versenyképes, és adójogi szempontból is elégséges modell alakuljon ki, meglátásom szerint az egységes szabályozottság szükséges, mely a jelenlegi, már-már túlzottan sokrétűnek mondott nemzeti állami szabályozás mentén, teljesen és kielégítően nem lesz képes megvalósulni. A kihívások pedig nemcsak az adójogi oldalt érinthetik, a minőségbiztosítástól kezdődően, a globális verseny fenntarthatóságán át, egészen a munkajogi oldalon előálló kérdések is jellemzik a modell egységes szabályozottságának hiányát.

Mi lehet akkor a megoldás? - vetődik fel a kérdés. Ha pusztán az egyéni meglátásaimon alapuló, egy általam szubjektív keretek közt alkotott ideális modellt szeretnék felvázolni, akkor - de lege ferenda - mindenképp egy olyan megoldást kínálnék az államok és a vállalatok számára, amely egységesen, és azonos jogi szabályokon alapulva egyforma módon tenné biztosítottá a kihívásbeli problémák megoldását.

Véleményem szerint, ugyanis a gazdasági versenyképesség csökkenését és a szürkegazdasági helyzeteket elkerülendő egy olyan fejlődést segítő

szabályozási környezetet kell megteremteni, mely alkalmas a változásra való felkészülésre, segíti a piacra való belépés minimális összeggel történő megvalósulását, és megtermetti a modell innovatív jövőjét.

Ahhoz, hogy mindez kielégítő legyen, mindenképp kívánalmas, hogy a platformszolgáltatót adófizetési kötelezettség terhelje, melyet bevallását saját maga készítse el az ellenőrizhetőség jegyében. A rendszeres adatszolgáltatási kötelezettségen túlmenően azonban rendszeres ellenőrzés is kell, hogy biztosított legyen, egyrészt a minőség biztosításának oldaláról, rendszeresen történő ellenőrzöttségi mérések által, másrészt pedig a szankcionálás révén, mely az engedély nélkül folytatott tevékenység folytatása esetén bírság kiszabásának következményét kell magában hordozza. Az ideálmodellben a megosztás alapon működő vállalatokat és a társaságokat a philadelphiai szabályozás mentén licenc díjfizetési, vagy különadó fizetési kötelezettség kell terhelje. Fontos volna továbbá az egységes sztenderdek és mechanizmusok megteremtése, mely mentén azonos feltételek és elvárások valósulnának meg, a sharing economy modell minden résztvevőjére kiterjesztve. Végül munkajogi oldalon meglátásom szerint az volna a legkedvezőbb, ha minden esetben kötelező volna differenciálni a munkavállalókat azok alkalmi, vagy rendszeres jelleggel történő munkavégzése mentén.

Az egységes szabályozás megteremtésével párhuzamosan mindenképp indokolt volna egy egységes fogalomhasználat is, mely egy digitálisan működő, automatikus adózáson alapuló, nyomon követhető rendszert foglalna magában, amely elnevezés mindenhol ugyanolyan formában volna használatos.³⁵ E szabályozás ezúton pedig olyan keretet adna, mely képes volna eltolni a modellt a hagyományos alapon működő vállalkozások irányába, a versenyösztönző hatás és az ellenőrzött, stabil rendszer megteremtésével párhuzamosan. A megosztás alapú gazdaságok működését és jogi szabályozását kezelendő, mindezek mentén történő külön törvényi szabályozás lenne megfelelő. Ezúton tehát nem irányelvek, nemzeti, tagállami jogszabályok, és a bírói gyakorlat formálná a jogágot, hanem az egységes jogalkotói szándék és gyakorlat mentén kerülne szabályozásra. Itt persze további kérdésként vetődhetne fel, miszerint ennek függvényében ki legyen a jogalkotó, az a mindenk feletti szerv, amely érdemben jogszabályt alkothat? Nos, én ezt egy Unió alapon nyugvó szabályozásban képzelném el, amely a tagállamokat érintően egységes keretet adhatna a megosztás alapú gazdasági modellnek.

Az azonban, hogy a megosztás alapú gazdasági szabályozás és maga az adójogi helyzetekben rejlő kihívások pontosan hogyan is fognak megoldódni, valamint, hogy ezen, általam teoretikus fejtegetésként felvázolt célok érdemben megvalósulnak-e, a jövő kérdése, s egy viszonylag hosszabb időszak és

---

³⁵ Lásd ehhez: Bordás Péter (2018): Smart taxation: okos adózás a hazai adórendszerben. *Közjogi Szemle*, 11., 2018/3, 47-52.

szabályozási tervet alkalmazása után lesz egyértelműen eldönthető, amely akár egy következő dolgozat alapját is képezheti.

Források jegyzéke:

- Airbnb, “Should I expect to receive a tax form from Airbnb?” <http://bit.ly/2Eo3vxK> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- Baker, Dean, (2014): Don't buy the 'sharing economy' hype: Airbnb and Uber are facilitating rip-offs. *The Guardian*, <https://www.theguardian.com/commentisfree/2014/may/27/airbnb-uber-taxesregulation> (letöltési dátum: 2017. 09.szeptember 16.)
- Bordás Péter (2019): *Miből vagy mire? Vízválasztó az önkormányzati finanszírozásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 24-28.
- Bordás Péter (2018): Smart taxation: okos adózás a hazai adórendszerben. *Közjogi Szemle*, 11., 2018/3, 47-52.
- Etsy, “1099K Tax Form and Your Earnings on Etsy,” <https://etsy.me/2CLYjBY> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- European Agenda for the Collaborative Economy, Brussels,
- European Economic Area Joint Parliamentary Committee (2016): *Report on the Collaborative Economy*, https://www.efta.int/sites/default/files/documents/advisory-bodies/parliamentary-committee/jpc-reports/16-2171%20160519%20EEA%20JPC%20-%20Report%20-%20Collaborative%20Economy%20631329_1_1.pdf (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- European Parliament Research Service (2016): A European agenda for the collaborative economy | *Briefing*, November, 2016, [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EP_RS_BRI\(2016\)593510_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EP_RS_BRI(2016)593510_EN.pdf) (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- European Parliament Research Service (2016): *The cost of Non-Europe in the Sharing Economy*, *European Added Value Unit of the Directorate for Impact Assessment and European Added Value* [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EP_RS_STU\(2016\)558777_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EP_RS_STU(2016)558777_EN.pdf) (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- European Parliament Research Service (2016): The cost of Non-Europe in the Sharing Economy, European Added Value Unit of the Directorate for Impact Assessment and European Added Value: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EP_RS_STU\(2016\)558777_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/558777/EP_RS_STU(2016)558777_EN.pdf) (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- Georgios Zervas, Georgios- Davide Proserpio, Davide- and John Byers, John (2017): “The Rise of the Sharing Economy: Estimating the Impact

- of Airbnb on the Hotel Industry,” *Journal of Marketing Research*, 2017 October, 687-705.o.
- Hearing on Improving Tax Administration Today, Before the Senate Finance Subcommittee on Taxation and IRS Oversight, July 26, 2018, 115th Cong., [http:// bit.ly/2yOPTzl](http://bit.ly/2yOPTzl) (letöltés dátuma:2019. március 17.) <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/16881/attachments/2/translati ons/en/renditio ns/pdf> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - In European Parliament Research Service (2016): *A European agenda for the collaborative economy* Briefing, November [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EP RS BRI\(2016\) 593510 EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2016/593510/EP RS BRI(2016) 593510 EN.pdf)
  - International Monetary Fund (2018):, “Digital Government,” in *Fiscal Monitor: Capitalizing on Good Times*, (Washington, D.C.: IMF, April 2018), <http://bit.ly/2EnYPYK>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - IRS (2018):, “Retirement Plans for SelfEmployed People,” April 24, 2018, <http://bit.ly/2EkLfVN> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - IRS (2018):, “Tax Cuts and Jobs Act, Provision 11011 Section 199A – Deduction for QBI FAQs,” August 8, 2018, <http://bit.ly/2Ac28OI>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - Judd Cramer, Judd- and Alan Krueger, Alan (2016): *Disruptive Change in the Taxi Business: The Case of Uber*, Working Paper 22083, (Cambridge, MA: NBER, March 2016.), [http:// bit.ly/2QXI9tN](http://bit.ly/2QXI9tN). (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - Kathleen DeLaney Thomas (2018):, “Taxing the Gig Economy,” *University of Pennsylvania Law Review* 166., (2018):, <http://bit.ly/2RQU5xt> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - Liran Einav, Liran- Chiara Farronato, Chiara- and Jonathan Levin, Jonathan “Peer-to-Peer Markets,” *Annual Review of Economics* 8, (2016), 615–635 o
  - National Association of Enrolled Agents (2017):, “Survey Reveals Top Reasons Taxpayers Receive an IRS Notice for Incorrect Payment,” July 31, 2017, <http://bit.ly/2EyQvph>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - New Economy Works to Guarantee Independence and Growth Act of 2017, S. 1549/H.R. 4165, 115th Cong. (2017), [http:// bit.ly/2PzPoqh](http://bit.ly/2PzPoqh). (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - Nicole Kobie, Nicole “What is the Gig Economy and Why is it so Controversial?” *Wired*, February 7, 2018, <http://bit.ly/2yfbyHC>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)
  - NOU(2017):, 2017, 11, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-201711/id2553617/?ch=1> (letöltés dátuma:2019. március 17.)

- OECD (2018):, Tax Challenges Arising from Digitalization – Interim Report 2018.
- Phillips, Matt (2015):, “New York City Hotel Rooms Are Getting Cheaper Thanks to Airbnb,” 2015, February 9: <http://bit.ly/2PBssqz> (letöltés dátuma:2019. március 17.)_ .
- Schneider, Friedrich. (2013): *The Shadow Economy in Europe* 2013. Institute of Economic Affairs, London,2013.
- Selloni Daniela. (2017): *New Forms of Economies: Sharing Economy, Collaborative Consumption, Peer-to-Peer Economy, CoDesign for Public-Interest Services* , Springer International Publishing, (2017), 15-26. o. .
- Shu-Yi Oei, Shu-Yi -and Diane Ring, Diane (2017): “The Tax Lives of Uber Drivers: Evidence from Internet Discussion Forums,” *Columbia Journal of Tax Law* 8 (2017): 56-112, <http://bit.ly/2pW9srG> (letöltés dátuma:2019. március 17.)_ .
- The Power of Connection: Peerto-Peer Businesses, before the House Committee on Small Business, 113th Cong. (2014) <http://bit.ly/2OoNM6a>. (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- Uber, “Understanding your tax documents,” <https://ubr.to/2NKgidg> (letöltés dátuma:2019. március 17.)
- Yaraghi,Niam-Ravi,Shamika (2017):Yaraghi and Ravi: *The Current and Future State of the Sharing Economy*, Brookings India, March 2017.

A SHARING ECONOMY HATÁSAI AZ ÜBEREN KERESZTÜL *

Gönczi Barbara - Kincses András¹

Az Uberről, mint a közösségi közlekedés egyik alternatívájáról, mint lehetséges atipikus munkaviszonyról, és mint számos szolgáltatás megvalósítójáról ezernyi formában hallhattunk az elmúlt években. Jelen tanulmány keretei között azt kívánjuk bemutatni, hogy milyen sokszínű lehetőségeket nyújt a sharing economy, továbbá milyen előnyökkel és hátrányokkal rendelkezik. Megragadva egyúttal az alkalmat az Uber (illetve hazánkban más hasonló alternatív közlekedési eszközök, mint pl. Bolt) és ezáltal a sharing economy népszerűsítésére, sorra vesszük annak pozitív és negatív hatásait. Mindenekelőtt megemlítjük, hogy 2016. július 24-én az Uber kivonult Magyarországról, tekintettel arra, hogy a jogalkotó fogyasztóvédelmi és közlekedésbiztonsági szempontokra hivatkozva működését nem engedélyezte tovább. Emellett nem nehéz belátni, hogy gazdasági, adójogi kérdések is meghúzódtak a háttérben.² Ugyanakkor azt láthatjuk, hogy e piaci részt jó néhány szolgáltató megannyi új szolgáltatása kívánja betölteni, így a téma nem elhanyagolható, a jogalkotó sem bírhat csupán a „tiltás” szabályai mögé.

1. Az Uberről röviden

Az Uber ötlete 2008-ban egy hideg téli párizsi estén született meg, amikor az alapítók nehezen tudtak fuvarot szerezni maguknak. 2009 májusában San Franciscoban elkészítették azt az alkalmazást, amelyen bárki online tud rendelni magának fuvarot, 2010 óta pedig hivatalosan is működik a mobil applikáció. Mára már közel 70 ország 700 városában érhető el a start-up céggént induló Uber Technologies Inc. alkalmazása.³

A személyszállításon túl egyéb feladatokat is ellátnak, mint például étel-házhozszállítás (UberEats), szállítmányozás (UberFreight), illetve egészségügyi partnerek betegeinek, alkalmazottainak fuvarozása (UberHealth). Ezen kívül különböző kezdeményezésekben is részt vettek, adománygyűjtésekben segédkeztek (UberKittens, UberSpringCleaning, #5MillionMeals).⁴ Gyorsan

---

* DOI 10.21867/KjK/2019.4.4.

¹ Gönczi Barbara - Kincses András, joghallgatók, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar.

² Az engedély nélkül, személygépkocsival végzett személyszállító szolgáltatáshoz kapcsolódó jogkövetkezményekről szóló 2016. évi LXXV. törvény

³ Az Uber története. *Uber.com*, <https://www.uber.com/hu/newsroom/t%C3%B6rt%C3%A9net/> (Letöltés dátuma: 2020. március 13.)

⁴ Az Uber története: *i.m.*

alkalmazkodnak a kialakuló helyzetekhez, amelyet mi sem mutat jobban, mint a legújabb „no contact delivery” szolgáltatásuk, melynek célja, hogy a világvjárvány miatt karanténban lévő személy részére érintkezés nélküli – tekintve, hogy a tudomány állása szerint a vírus cseppfertőzéssel terjed⁵ - étel-házhozszállítást biztosítson.

2. A megosztáson alapuló gazdaság fogalma, lényege (sharing economy)

Az Uber, ahogy már említettük, a megosztáson alapuló gazdaság, vagyis a sharing economy egyik formáját testesíti meg. A közös fogalomhasználat miatt célszerű elsőként tisztázni, hogy mit értünk a sharing economy alatt, ugyanis nincs egységesen elfogadott definíció. Sőt, jó néhány tanulmány hangsúlyozza, hogy a jelenség nem is definiálható pontosan. A helyzetet pedig tovább bonyolítja, hogy több tudományterület oldaláról is vizsgálják a jöven kívül, beleértve a földrajzot, a marketinget, a szociológiát, az antropológiát és a menedzsmentet.⁶

Legáltalánosabban azt mondhatjuk, hogy olyan gazdasági és szociális rendszert jelent, amely az árukhoz, a szolgáltatásokhoz, az adatokhoz és a tudáshoz egy másokkal megosztott, azaz közösségi hozzáférést tesz lehetővé.⁷ Az egész jelenség arra az elvre épül, hogy azok a társadalmi erőforrások, amelyek nincsenek megfelelően, teljes mértékben kihasználva, értékesíthetővé, megoszthatóvá váljanak. A C2C (consumer to consumer), azaz a fogyasztó és fogyasztó között létrejövő értékesítési láncon alapul, ahol az előbb említett árukat és szolgáltatásokat a fogyasztók osztják meg egymással.⁸ Az online platform tehát magánszemélyeket köt össze.

Kiváló lehetőség ez az egyéneknek és családoknak, hogy bevételt szerezzenek saját tulajdonukban álló tárgyakkal azáltal, hogy azt – ellenérték fejében – megosztják másokkal. Ily módon az általuk nem használt, vagy ki nem használt erőforrásokat – mint például a gépjárművet, lakást stb. – osztják meg olyanokkal, akiknek az az adott pillanatban nincs. Az Uberre vetítve egyszerűen azt mondhatjuk, hogy a sofőrök saját gépjárműveikkel végzik a

---

⁵ Vigyázzunk az idősekre! Felhívás a társasházakhoz, a lakóközösségekhez és minden időseket fogadó intézményhez. [Koronavirus.gov.hu.](https://koronavirus.gov.hu), 2020.03.13., <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/vigyazzunk-az-idosekre-felhivas-tarsashazakhoz-lakokozossegekhez-es-minden-idoseket-fogado> (Letöltés dátuma: 2020. március 13.)

⁶ Dudás Gábor – Boros Lajos (2019): A közösségi gazdaság (sharing economy) definiálásának dilemmái. *Tér és Társadalom*. 33. évf., 1. sz., 116.

⁷ Karakasné Morvay Klára (2016): *A sharing economy hatásai a hazai szálláshelyekre. Multidiszciplináris kihívások, sokszínű válaszok*. Online tanulmánykötet, BME, 59.

⁸ Rác Ildikó (2017): A sharing economy munkajogi kihívásai, különös tekintettel az uberizált munkaerőre. In: Keszérű Barna Arnold (szerk.): *Doktori Műhelytanulmányok*. Győr: Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola, 273.

személyszállítást és egy mobil alkalmazás segítségével jut el a kínálat a kereslethez.

3. Pozitív jellemzői, hatásai

Érdemes talán ott kezdeni, hogy a munkahelyek számának növekedését eredményezi, és következtében felhasználatlan erőforrások kerülnek foglalkoztatásra a munkaerő-piacon. Költséghatékonyságot és nagyobb rugalmasságot biztosít a vállalkozásoknak, s magának a munkát vállalónak. Az ő szemszögéből nézve ez azért lehet előnyös, mert a munkája és a családi élete között megfelelő harmóniát tud kialakítani.⁹ Esetleg ez szolgálhat másod- vagy harmadállásnéként, de az is elképzelhető, hogy a rövidebb munkaidő alternatívája miatt választják egyesek. A kínálati oldal számára ez a flexibilitás azt jelenti, hogy a munkaerő azonnal rendelkezésre áll ("just-in-time") és csak az elvégzett feladatokra tekintettel kell fizetni nekik ("pay-as-you-go"), majd, ha elvégezték a feladatot, nem kell tovább alkalmazni őket.¹⁰

De nemcsak munkahelyteremtő lehetősége, költséghatékonysága vagy rugalmassága miatt lehet pozitív, hanem egy konstruktív globális felfogásváltozást is előidézhet a megosztáson alapuló gazdaság széles körben való alkalmazása, kiteljesedése (amelyet Nyugat-Európa egyes országaiban és az Egyesült Államokban már sikerült többnyire kialakítani). Így a tulajdonról való gondolkodás átalakulását és ennek környezetvédelemre gyakorolt hatásait elhanyagolhatatlan megemlíteni, mint pozitívumot.

A személygépjárművek az európai közúti közlekedésből adódó teljes széndioxid-kibocsátás 60,7 százalékáért felelősek, ezzel elérve azt, hogy a személyszállításra alkalmas eszközök közül a legszennyezőbbnek mondhatók.¹¹ A Föld eltartóképességét jelentősen negatívan befolyásolja, hogy az egyén arra rendezkedett be, hogy „mindenből legyen neki legalább egy”, és mivel jelen tanulmány fő témája az Uber, ezért elsősorban a személygépjárművek tulajdonjogának nagy mennyiségére gondolunk. Nem egyedi eset az sem, hogy a család minden tagja rendelkezik saját autóval, mely tovább fokozza a problémákat.

Ez pedig a levegő- és zajszennyezés mellett folyamatos közlekedési dugókat eredményez, ennek elkerülése érdekében népszerűsíti az egy irányba haladók

---

⁹ Europe's On-Demand Economy Draws Complaints and Regulators. *The New York Times*, 2017.10.01., <https://www.nytimes.com/2017/10/01/business/uber-economy-europe.html> (Letöltés dátuma: 2019. november 22.)

¹⁰ Székelyi: *i.m.*

¹¹ Amit érdemes tudni a gépjárművek széndioxid-kibocsátásáról az EU-ban. *Európai Parlament*, 2019.04.18.,

<https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20190313STO31218/amit-erdemes-tudni-a-gepjarmuvek-szen-dioxid-kibocsatasarol-az-eu-ban> (Letöltés dátuma: 2020. március 13.)

sámára az Uber a fuvar megosztását (UberPool). Az Uber szerint leginkább amerikai városokban mutatkozik meg az UberPool sikere, hiszen ennek eredményeképp a CO₂ kibocsátás jelentősen csökkent ott, ahol széleskörűen elterjedt alkalmazása.¹² Fontos megjegyezni, hogy a gazdasági modellben rejlő környezetvédelmi lehetőségeket a jogalkotónak és a társadalom alapját képező egyénnek is fel kell ismerni, amelyhez a megfelelő szintű bizalom szükséges egymás iránt.¹³ A bizalmat elősegítő lehetőség, hogy minden felhasználó saját profillal rendelkezik és utazása után értékelést fűzhet a szolgáltatás minőségéhez, illetőleg a térképes alkalmazás lehetővé teszi, hogy a fuvar nyomon követhető legyen a megrendelője számára. Hisz nemcsak a sofőr érkezése kiszámítható, hanem az is megfigyelhető az otthon maradók részéről, hogy hol jár az utazó személy.

A környezetre gyakorolt pozitív hatás után a piacra, a gazdaságra gyakorolt hatásáról is említést kell tenni. Nem vitatott, hogy az Uber megjelenése felporzoltította a versenyt a piacon. Tekintettel arra, hogy a hagyományos taxitársaságokhoz képest olcsóbban szállítják (hazánkban szállították) az utasokat, hamar népszerűvé váltak. A szolgáltatást igénybe vevő személyek számára új lehetőséget teremtett az Uber. Számukra megnyílt az út, hogy rugalmasabban, könnyebben, olcsóbban utazzanak. Ebből a szempontból mindenképp előnyös az Uber létezése, hiszen a fogyasztó nincs rákényszerülve, hogy a monopolhelyzetben lévő taxitársaságok szolgáltatásait vegye igénybe. Persze mindennek számos – például adójogi vagy munkajogi – következménye is van, mely átvezet az érem másik oldalára, mégpedig a szolgáltatás esetleges negatív hatásaihoz.

4. A szolgáltatás esetleges negatív hatásai

A pozitív jellemzői mellett találunk legalább ugyanennyi negatívumot is a sharing economy és az Uber működésével kapcsolatban. A digitalizáltság, az online platform az emberi munkaerőt gyorsan értékesíthető portékává változtatta, amely megrendelhető és értékelhető lett a felhasználók által.

Kérdéssé vált, hogy milyen munkajogi szabályok vonatkoznak az Uber-sofőrökre, és hogy vonatkoznak-e egyáltalán a hagyományos szabályok rájuk. Általánosan elmondható, hogy az Uber működésének megkezdésekor nem biztosította a munkaviszonyhoz kapcsolódó stabilitást, kiszámíthatóságot, sokkal inkább egy vállalkozói szemléletet igényelt (ahol a kockázat a munkát végző fél oldalán van, aki mindössze igénybe veszi az online platformot az

---

¹² John Magne Skjelvik – Anne Maren Erlandsen – Oscar Haavardsholm (2017): *Environmental impacts and potential of the sharing economy*. Nordic Council of Ministers, p. 37.

¹³ Barta-Gyurkó Brigitta (2019): Az alternatív gazdasági modellek jelentősége környezetpolitikai szempontból. *Iustum Aequum Salutare*. 4. sz., 167–180.

ügyfelei megtalálásához, de a munkát a saját eszközeivel, saját felelősségére végzi).¹⁴ Ma már ez a helyzet változni látszik.

Jeremias Adams-Prassl¹⁵ a munkáltató öt alapvető munkajogi funkcióját azonosítja:¹⁶ munkaviszony létesítése és megszüntetése; a munkavégzés elfogadása és gyümölcseinek élvezete; munka biztosítása és bérfizetés; a munka és a vállalkozás irányítása, ellenőrzése; valamint gazdasági tevékenység folytatása és üzleti kockázat felvállalása profitszerzés érdekében. Ez az öt funkció együtt alkotja a munkáltatói pozíció lényegét, ami egyben indokoltá teszi a munkavállalót védő szabályok alkalmazását. Mivel Prassl álláspontja szerint a digitális platformok mind az öt fenti munkáltatói funkciót gyakorolják, ezért munkáltatónak minősülnek, és mindez indokoltá teszi a munkavállaló védelmét munkajogi szabályokkal.

Az Uber legfrissebb szabálya szerint például fizetett betegszabadságot ad azoknak a sofőröknek, akik megfertőződtek a koronavírusban. A betegszabadság pedig általánosságban egy olyan intézmény, melyet kizárólag munkavállalóknak biztosítanak.¹⁷ Véleményünk szerint ennek az új intézkedésnek a fényében abban a kérdésben, hogy az Uber munkaviszony-e és a sofőrök munkavállalók-e, változás következhet be az elkövetkezendő időszakban.

További negatívum, hogy a hasonló gazdasági tevékenységet folytatók - a taxitársaságok - tucatszámú engedély és jogszabályi¹⁸ megfelelés mellett működhetnek, illetve adójogi szabályoknak is eleget kell tenniük. Ezzel szemben az Uber működése sokáig elég bizonytalan volt, emiatt a taxitársaságok több országban is nemtetszésüket fejezték ki, sztrájkokat, tüntetéseket szerveztek.

A kialakult konfliktusra az Európai Unió Bírósága 2017-ben reagált. A C 434/15. sz. ügyben kimondta, hogy az Ubert, melynek „*célja egy okostelefonos alkalmazás segítségével a saját gépjárműüket használó, nem hivatásos sofőrök és a városon belüli helyváltoztatást igénylő személyek díjazás ellenében történő összekapcsolása, úgy kell tekinteni, hogy az elválaszthatatlanul kapcsolódik egy közlekedési szolgáltatáshoz, és ennélfogva a közlekedés területén nyújtott szolgáltatásnak minősül az EUMSZ 58. cikk (1) bekezdése értelmében.*”¹⁹

---

¹⁴ Párkányi Rita (2019): Uber, Airbnb: ki minősül munkavállalónak? *Arsboni*,, <https://arsboni.hu/uber-airbnb-ki-minosul-munkavallalonak/> (Letöltés dátuma: 2019. március 15.)

¹⁵ Jeremias Adams-Prassl. *The Faculty of Law University of Oxford*, <https://www.law.ox.ac.uk/people/jeremias-adams-prassl> (Letöltés dátuma: 2021. január 18.)

¹⁶ Prassl, Jeremias (2015): *The concept of the employer*. Oxford: Oxford University Press

¹⁷ Coronavirus forces companies like Uber and Lyft to reckon with workers' rights. *The Guardian*, 2020.03.11., <https://www.theguardian.com/business/2020/mar/11/coronavirus-outbreak-uber-lyft-workers-ab5> (Letöltés dátuma: 2021. január 18.)

¹⁸ Ld. Magyarországon pl. a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvényt.

¹⁹ Az Európai Unió Bíróságának az Asociación Profesional Elite Taxi vs. Uber Systems SpainSL C-434/15. sz. ügyben hozott ítélete.

Ezt követően a Bensalem kontra Uber France volt a második ítélet,²⁰ amelyben az EUB az Uber szolgáltatásaival kapcsolatos korlátozásokat elemezte, és ugyanarra az eredményre jutott, mint korábban az Elit Taxi kontra Uber SpainSL ügyben.

Mindebből az következik, hogy az uniós jog jelenlegi állása szerint az egyes tagállamok feladata az Uber által nyújtott szolgáltatások szabályozásának kialakítása.²¹ Látjuk tehát, hogy egy viszonylag új és jogilag nem kellően szabályozott területről beszélhetünk, amely alkalmas lehet arra, hogy lerombolja a gazdasági ágazatok hagyományosan kialakított struktúráit, mivel a működésükkel kapcsolatos szabályozás lazább lábakon áll, mint a hagyományos közösségi közlekedés szabályozása és az adózási technikájuk is igen innovatív, – már-már az adóelkerülést célozza – amellyel sokkal kecsesetebb ajánlatokat tudnak nyújtani a felhasználóknak.

Kiiktathatja továbbá azokat a munkajogi vívmányokat is, amelyek a fejlett országok munkavállalóit a jog szerint megilletik (pl. minimálbér, társadalombiztosítás, szabadság). Ezzel eljutunk egy következő hátrányhoz. Amikor már hosszabb ideje fennálló, sőt a foglalkoztatotti oldalon a kedvező bevételek okán gyakran főállássá is váló tevékenység végzése alakul ki, már nehéz ellenállás nélkül "munkajogiasítani" a jogviszonyt. A munkát végzők számára az előnyök akkor alakulnak hátrányokká, amikor ez válik a fő keresőtevékenységükké, mert a klasszikus munkajogi garanciák teljesülésének hiányával kell az érintetteknek szembenézniük: ezen jogviszonyokban nincsen felmondási védelem, hiszen alkalmi jellegű munkavégzésre szerveződnek, nincs munkaidőkorlát, pihenőidő-garancia, nincs minimálbér és fizetett szabadság sem.²²

A sharing economy az eddigi negatívumokon kívül adózási szempontból egyértelműen a feketegazdaságot bővíti. Az internetes platformot biztosító akár offshore cégeként is működhet, a tényleges szolgáltató magánszemély vagy vállalat pedig általában nem szokta tevékenységét az adóhatóság tudomására hozni. A közösségi gazdaságban tevékenykedők "versenyelőnye" jórészt abból adódik, hogy semmiféle iparági vagy biztonsági előírást nem tartanak be, s a fogyasztók védelme is teljesen megoldatlan.²³

***

---

²⁰ Az Európai Unió Bíróságának a Nabil Bensalem kontra Uber France SAS C-320/16. sz. ügyben hozott ítélete.

²¹ Környei Máttyás (2017): Elbukott az Uber – a sharing economy szolgáltatások megítélésének jövője az EU-ban. *Arsboni*, 2017.12.19., <https://arsboni.hu/elbukott-az-uber-a-sharing-economy-szolgáltatások-megitelesenek-jovoje-az-eu-ban/> (Letöltés dátuma: 2020. március 15.)

²² Rab Henriett (2019): Védőháló vagy ketrec? A munkához való jog változásai a munkaerőpiac és a szociális jogok szemszögéből. *Jogtudományi Közöny*, 2. sz., 61–68.

²³ Forgács Imre (2017): Senki földje a jogban: a globális vállalat. *Jogtudományi Közöny*, 2. sz., 57–65.

A sharing economy, valamint az akként kezelendő Uber azon új jelenségek közé tartoznak, amelyek a 21. század új kihívásai a szabályozás, a jogalkotás során, mind nemzeti, mind nemzetközi szinten. Az említett uniós ítéletek alapján az látszik, hogy a tagállamoknak kell a szabályozás menetét megtalálni, és olyan megoldást alkalmazni, amely a kifejtett előnyök megtartása mellett orvosolja a negatív hatásokat.

Jelen tanulmányban azonban nem a munkajogi szabályozás szükségességét kívántuk boncolgatni, hanem az Uberen keresztül fejtettük ki a sharing economy hatásait. Természetesen nem lehet csak az Uber segítségével a megosztáson alapuló gazdaság egészét jellemezni, hiszen a különböző szolgáltatásoknak eltérő hatásai lehetnek.

Az említett pro és kontra érvek segítenek annak megismerésében, hogy a sharing economy mely területein mutatkoznak rések, mely területeit kell szabályozni annak érdekében, hogy az a jogi környezetnek, a versenytársaknak, a vállalatoknak, valamint a szolgáltatást igénybe vevőknek egyaránt megfeleljen. A szabályozás irányát megtalálni nem egyszerű, így elképzelhető, hogy az Európai Unió Bírósága még számos esetben fog dönteni az Uberrel és más hasonló, megosztáson alapuló gazdasági szereplőkkel kapcsolatban. Valószínű, hogy az előnyöket és hátrányokat a mérleg két serpenyőjébe teszik a döntés megkönnyítése érdekében.

Források jegyzéke:

- A személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvény
- Amit érdemes tudni a gépjárművek szén-dioxid-kibocsátásáról az EU-ban. *Európai Parlament*, 2019.04.18., <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/society/20190313STO31218/amit-erdemes-tudni-a-gepjarmuvek-szen-dioxid-kibocsatasarol-az-eu-ban> (Letöltés dátuma: 2020. március 13.)
- Az engedély nélkül, személygépkocsival végzett személyszállító szolgáltatáshoz kapcsolódó jogkövetkezményekről szóló 2016. évi LXXV. törvény
- Az Európai Unió Bíróságának a Nabil Bensalem kontra Uber France SAS C-320/16. sz. ügyben hozott ítélete
- Az Európai Unió Bíróságának az Asociación Profesional Elite Taxi vs. Uber Systems Spain SL C-434/15. sz. ügyben hozott ítélete
- Az Uber története. *Uber.com*, <https://www.uber.com/hu/newsroom/t%C3%B6rt%C3%A9net/> (Letöltés dátuma: 2020. március 13.)
- Barta-Gyurkó Brigitta (2019): Az alternatív gazdasági modellek jelentősége környezetpolitikai szempontból. *Iustum Aequum Salutare*. 4. sz.

- Coronavirus forces companies like Uber and Lyft to reckon with workers' rights. *The Guardian*, 2020.03.11., <https://www.theguardian.com/business/2020/mar/11/coronavirus-outbreak-uber-lyft-workers-ab5> (Letöltés dátuma: 2021. január 18.)
- Dudás Gábor – Boros Lajos (2019): A közösségi gazdaság (sharing economy) definiálásának dilemmái. *Tér és Társadalom*. 33. évf., 1. sz.
- Europe's On-Demand Economy Draws Complaints and Regulators. *The New York Times*, 2017.10.01., <https://www.nytimes.com/2017/10/01/business/uber-economy-europe.html> (Letöltés dátuma: 2019. november 22.)
- Forgács Imre (2017): Senki földje a jogban: a globális vállalat. *Jogtudományi Közöny*, 2. sz.
- Jeremias Adams-Prassl. *The Faculty of Law University of Oxford*, <https://www.law.ox.ac.uk/people/jeremias-adams-prassl> (Letöltés dátuma: 2021. január 18.)
- John Magne Skjelvik – Anne Maren Erlandsen – Oscar Haavardsholm (2017): *Environmental impacts and potential of the sharing economy*. Nordic Council of Ministers
- Karakasné Morvay Klára (2016): *A sharing economy hatásai a hazai szálláshelyekre. Multidiszciplináris kihívások, sokszínű válaszok*. Online tanulmánykötet, BME
- Környei Mátyás (2017): Elbukott az Uber – a sharing economy szolgáltatások megítélésének jövője az EU-ban. *Arsboni*, 2017.12.19., <https://arsboni.hu/elbukott-az-uber-a-sharing-economy-szolgáltatások-megitelesenek-jovoje-az-eu-ban/> (Letöltés dátuma: 2020. március 15.)
- Párkányi Rita (2019): Uber, Airbnb: ki minősül munkavállalónak? *Arsboni*, 2019.03.11., <https://arsboni.hu/uber-airbnb-ki-minosul-munkavallalonak/> (Letöltés dátuma: 2019. március 15.)
- Prassl, Jeremias (2015): *The concept of the employer*. Oxford: Oxford University Press
- Rab Henriett (2019): Védőháló vagy ketrec? A munkához való jog változásai a munkaerőpiac és a szociális jogok szemszögéből. *Jogtudományi Közöny*, 2. sz.
- Rácz Ildikó (2017): A sharing economy munkajogi kihívásai, különös tekintettel az uberizált munkaerőre. In: Keszérű Barna Arnold (szerk.): *Doktori Műhelytanulmányok*. Győr: Széchenyi István Egyetem Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola
- Vigyázzunk az idősekre! Felhívás a társasházakhoz, a lakóközösségekhez és minden időseket fogadó intézményhez. *Koronavirus.gov.hu.*, 2020.03.13., <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/vigyazzunk-az-idosekre-felhivas->

[tarsashazakhoz-lakokozossegekhez-es-minden-idoseket-fogado](#)
(Letöltés dátuma: 2020. március 13.)

FŐVÁROSI ÉS VIDÉKI SPORTLÉTESÍTMÉNY-FEJLESZTÉSEK ÖSSZEHASONLÍTÁSA*

Soltész Péter Ádám¹

Minden út a fővárosba vezet? - tehetnénk fel a kérdést sok mindennel kapcsolatban, azonban jelen blogbejegyzésemben ezt a kérdést most a sportlétesítmény-fejlesztésekkel kapcsolatban teszem fel. A kérdés mögött ugyanis az a közvélekedés áll, hogy a sportlétesítmény-fejlesztési pénzek többsége a fővárosba áramlik. A közvélekedés alapja az, hogy az elmúlt években Budapesten látványos sportinfrastruktúra fejlesztés zajlott le, részben az – ugyan visszavont, de a sportlétesítmények fejlődésére mégis hatást gyakorló – budapesti olimpiai pályázat, illetve az egyes világversenyek megrendezése által megkövetelt sportlétesítmény-felszereltségi követelmények miatt.

A kérdés megválaszolása érdekében a fővárosi és a vidéki sportinfrastruktúra-fejlesztések egymáshoz viszonyított arányát hasonlítom össze. Az összehasonlítást kvantitatív kutatási módszerrel, három vizsgálandó területen végzem el.

Az első vizsgálandó területem a központi költségvetés. Ennél a területnél két dolgot is vizsgálok. Először azt, hogy a központi költségvetés közvetlenül² sportvagyon fejlesztését célzó kiadási előirányzatainak támogatási összegei milyen arányban oszlottak meg a fővárosi és a vidéki sportlétesítmény-fejlesztések között.

Másodszor pedig a kiadási előirányzatok számát nézem meg, vagyis, hogy mennyi kiadási előirányzat célozta a fővárosi, és mennyi a vidéki sportinfrastruktúra fejlesztését. Azt a kiadási előirányzatot, amely ugyan több költségvetési év központi költségvetéséről szóló törvényében is szerepel, azonban mindegyik évben ugyanazt a sportlétesítmény-fejlesztést célozza, csak egyszer számolom hozzá valamelyik kategóriához (pl.: Debreceni Nagyerdei Labdarúgó Stadion rekonstrukciójának támogatása kiadási előirányzat, mely szerepel a 2012. évi, a 2013. évi és a 2014. évi központi költségvetésről szóló törvényben is, azonban a csoportosításom szerint csak 1 vidéki sportlétesítmény fejlesztését célzó kiadási előirányzatnak minősül).

A sportvagyon fejlesztését célzó kiadási előirányzatokat pedig aszerint csoportosítom, hogy mely településen lévő sportlétesítmény fejlesztését

---

* DOI 10.21867/KJK/2019.4.5.

¹ Soltész Péter Ádám, joghallgató, Debreceni Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

² Itt azért szorítok csak azon kiadási előirányzatokra, amelyek közvetlenül a sportvagyon fejlesztését célozzák, mert a központi költségvetésből nem lehet megállapítani egyértelműen, hogy azon kiadási előirányzatok, amelyek közvetetten érinthetik a sportvagyon fejlesztését, valóban érintik-e azt, illetve, ha igen, milyen mértékben.

célozzák meg. 3 kategóriát különíték el ez alapján. Az első két kategória a fővárosi és vidéki lesz, mely szerint fővárosinak minősül a sportlétesítmény-fejlesztés, ha a sportlétesítmény helye Budapest közigazgatási határain belül van, ami pedig ezen kívül helyezkedik el, az vidékinek számít. A harmadik kategória pedig a „nem állapítható meg” elnevezést viseli, mely azt jelenti, hogy a kiadási előirányzat ugyan közvetlenül sportvagyon fejlesztését célozza, azonban a kiadási előirányzat elnevezéséből, illetve a költségvetési törvényből nem állapítható meg, hogy mely településen vagy településeken fog megvalósulni az adott beruházás (pl.: Egyes atlétikai és egyéb sportfejlesztések kiadási előirányzat), így az előbbi két kategória egyikéhez sem lehet hozzászámítani azt. Vizsgálódásom időintervalluma Magyarország 2012. évi központi költségvetésétől a 2020. évi központi költségvetésig terjed.

Második vizsgálódási területem az OPP³, melyet azért választottam vizsgálódási területnek, mert a program a labdarúgás keretében valósul meg, így megfelelő következtetést lehet levonni arról, hogy hogyan alakulnak sportlétesítmény-fejlesztések fővárosi és vidéki összehasonlításban a legjelentősebb⁴ és a legnagyobb mértékben támogatott sportágzatban. Itt a Magyar Labdarúgó Szövetség hivatalos honlapján elérhető OPP „elkészült pályák” című dokumentumok adatait összesítem és a megépült pályákat Magyarország régiói szerint csoportosítom. Vizsgálódásom időintervalluma 2012-től 2019-ig tart.

Az utolsó vizsgálódási területem pedig a Tanuszoda-fejlesztési és a Tornaterem-építési program lesz. Itt egy térkép segítségével bemutatom és összesítem, hogy e programnak a keretében az ország mely pontjain épültek fel vagy újultak meg tornatermek és tanuszodák.

1. Központi költségvetés

Először tehát azt nézem meg, hogy a 2012 és 2020 között a központi költségvetések sportlétesítmények fejlesztésére fordított kiadásai hogyan oszlottak meg a fővárosi és a vidéki sportlétesítmények között.

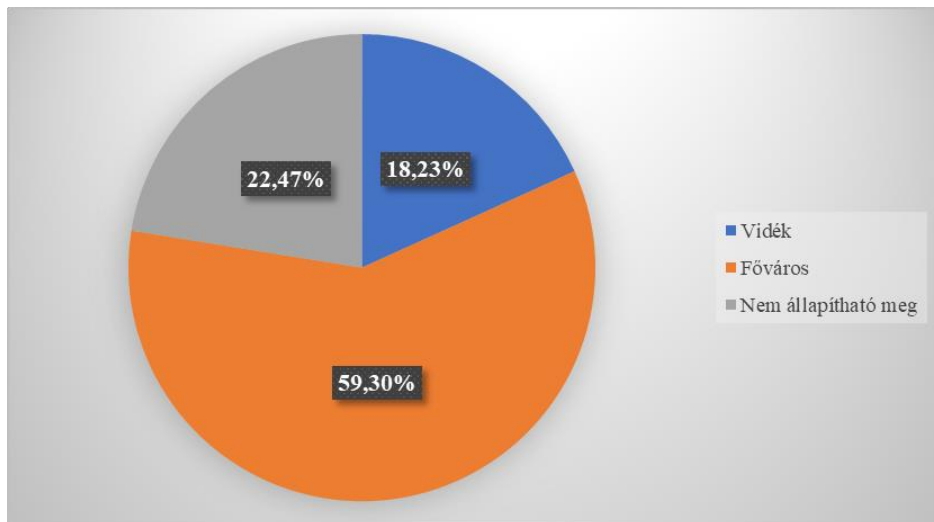
---

³ Az OPP az MLSZ által indított program, amelynek egyik célja a labdarúgás tömegbázisának szélesítése. Az MLSZ a program keretében évente 100 pályához igényel Tao támogatást, mely támogatás összegére pályázhatnak az önkormányzatok és a sportszervezetek. Az MLSZ által nyújtott Tao.-támogatás mértéke a pályák beruházási költségének 70%-ig terjedhet. „A pályázatok elbírálása a Megyei Igazgatóságokon történik előre meghatározott bírálati szempontok alapján, majd ezt követően a MLSZ Elnöksége hozza meg a végleges döntést a pályáépítések helyszíneiről a Megyei Társadalmi Elnökségek javaslatát figyelembe véve.” <https://palyaepites.mlsz.hu/palyaepites-programrol> (letöltés dátuma: 2019.november.27.)

⁴ Legjelentősebb az igazolt sportolók számát és a nézőszámot tekintve.

1. ábra

Sportlétesítmény fejlesztések 2012-2020

Forrás: a szerző saját szerkesztése⁵

Az 1. ábrán látszik, hogy a fejlesztési források több, mint 59%-a Budapestre érkezett meg és ennek körülbelül csak a harmada jutott el a vidéki településekhez. Ez köszönhető annak, hogy bár a központi költségvetésnek több kiadási előirányzata célozta a vidéki sportlétesítmény fejlesztését,⁶ mint a fővárosit, azonban a fővárosi beruházások lényegesen drágábbak voltak a vidéki társaikhoz képest. Ilyen beruházás volt például a Nemzeti Olimpiai Központ (256, 5 milliárd Ft), mely „Puskás Ferenc Stadion rekonstrukciójának és a körülötte létesítendő, számos sportlétesítményt tartalmazó sportpark építésének koncepcióját öleli fel”⁷, vagy a FINA megrendezésével kapcsolatos fejlesztési költségek (43,9 milliárd Ft). Ahogy mondtam, ugyan a fővárosi beruházások lényegesen drágábbak a vidéki társaikhoz képest, viszont a központi költségvetésnek mégis több kiadási előirányzata célozta a vidéki sportvagyron fejlesztését, mint a fővárosiét. E tekintetben azt lehet megállapítani, hogy központi költségvetés 27 db kiadási előirányzata a fővárosi, 51 db pedig a

⁵ 2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről, 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről, 2013. évi CCXXX. törvény Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről, 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről, 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről, 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről, 2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről, 2018. évi L. törvény Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről, 2019. évi LXXI. törvény Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről

⁶ Bordás Péter (2019): *Miből vagy mire? Vízválasztó az önkormányzati finanszírozásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 148-149.

⁷ <https://www.bmsk.hu/projektek/nok/> (letöltés dátuma:2019.november.18.)

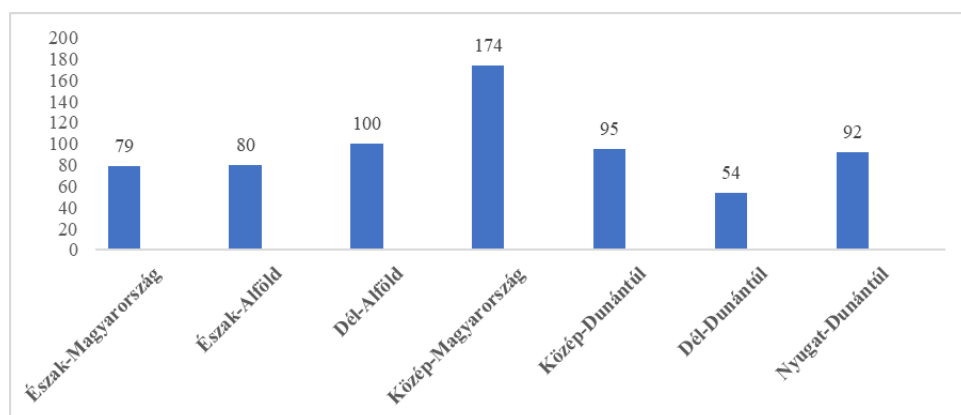
vidéki sportinfrastruktúra fejlesztésére fordítódott, emellett 18 db – közvetlenül sportvagyon fejlesztését célzó – kiadási előirányzat volt olyan, amelyről nem lehetett megállapítani azt, hogy az adott kiadási előirányzat fővárosi vagy vidéki sportlétesítmény fejlesztését célozta-e.

2. Országos Pályafelújítási Program (OPP)

A második vizsgálódási területem az OPP, ahol azt fogom megnézni, hogy az OPP keretében megépült labdarúgópályák Magyarország régiói szerint hogyan oszlanak meg. Ezt a következő ábra szemlélteti.

2. ábra

OPP keretében megépült pályák száma, 2012-2019 között

Forrás: a szerző saját szerkesztése⁸

A 2. ábrából megállapítható, hogy a labdarúgópályák nagyjából hasonló arányban épültek vagy újultak meg a magyarországi régiók között. Egyedül

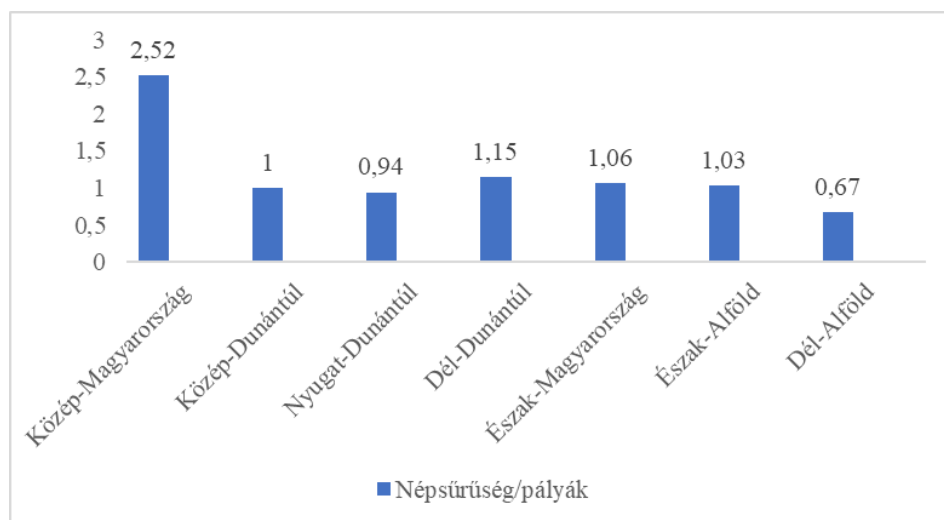
⁸ https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1087/dokumentumok/honlap-statuszjelentes_2012.12.20.pdf (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1105/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2013.12.20.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1108/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2014-vegleges.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1119/dokumentumok/honlap-statusz.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1111/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-20170109.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1116/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-20171229.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/2208/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2019.03.12.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
<https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/4349/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2019.09.18.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)

Közép-Magyarország emelkedik ki jelentősen a többi régióhoz képest, melynek oka az, hogy a lakosság szám és a gazdasági fejlettség jóval nagyobb itt, mint a többi régióban. Vidéki és fővárosi összehasonlításban pedig azt lehet megállapítani, hogy az OPP keretében megépült vagy felújított pályák 86,26%-a vidéken valósult meg.

Érdekes viszont megnézni azt is, hogy az egyes régiókban hány emberre jutott egy-egy megépült pálya. Ezzel kapcsolatban a régiók lakosság számát viszonyítom a megépült pályák számához.

3. ábra

A népsűrűség aránya a megépült pályák számához viszonyítva

*Forrás: a szerző saját szerkesztése*⁹

Azt lehet itt megállapítani, hogy a Nyugat- Dunántúl régióban volt szükség a legkevesebb emberre egy pálya megépítéséhez, vagyis megfordítva átlagosan ebben a régióban jutott a legtöbb felújított vagy megépített pálya egy emberre vetítve. Ezzel ellentétben pedig Észak-Alföld volt az a régió, ahol egy emberre a legkevesebb felújított vagy megépített pálya jutott a többi régióhoz képest.

⁹ https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd005c.html
2019.november.18.)

(letöltés dátuma:

4. ábra

Tanuszoda-fejlesztési és Tornaterem-építési program

Forrás: <http://mnsk.shared.webpartners.eu/letesitmenykereso>

A 4. ábrán látható, hogy ugyan Budapesten és a hozzá tartozó agglomerációban valósult meg a tantermek építésének 70%-a, azonban mind a 25 tornaterem-építési beruházás vidéken valósult meg, illetve a 25 tanuszoda-építésből is csak egyet valósítottak meg Budapesten.

***

A blogbejegyzésem elején feltett kérdésre, vagyis, hogy „*minden út a fővárosba vezet-e?*” több választ lehet adni. Egyrészt, ha azt nézzük meg, hogy a központi költségvetés mennyi forrást biztosít a fővárosi, és mennyit a vidéki sportvagyron fejlesztésére, akkor azt lehet megállapítani, hogy a központi költségvetés lényegesen nagyobb forrást biztosít a budapesti sportlétesítmények fejlesztésére, mint a vidéki társaiakéra, így ebben a tekintetben igenlő lenne a válasz.

Ugyanakkor ha azt vizsgáljuk, hogy a központi költségvetés hány kiadási előirányzata célozta a fővárosi, és hány a vidéki sportinfrastruktúra fejlesztését, illetve az OPP keretében hány pálya épült vagy újult meg a fővárosban és

vidéken, továbbá a Tanuszoda-fejlesztési és a Tornaterem-építési program keretében hány tanuszoda és tornaterma épült vagy újult meg a fenti két kategóriában, akkor azt lehet megállapítani, hogy több sportlétesítmény, pálya, tanuszoda és tornaterem épült vagy újult meg vidéken, mint a fővárosban, vagyis e tekintetben nem minden út vezetne a fővárosba.

Végül, ha abból vonunk le következtetést, hogy a lakosságszámhoz viszonyítottan hogyan alakultak a sportinfrastruktúra-fejlesztések a fővárosban és vidéken, akkor azt lehet megállapítani, hogy közel egyenlő arányban valósultak meg ilyen fejlesztések, vagyis itt sem vezetne minden út a fővárosba. Összegezve, tehát nem valósult meg több sportlétesítmény fejlesztés Budapesten, mint vidéken, viszont a fővárosi beruházások jóval többre kerülnek, mint a vidéki fejlesztések, így a központi költségvetés is lényegesen nagyobb forrást biztosít az előbbi kategóriába tartozó sportvagyon fejlesztésére, mint a vidékiekére.

Források jegyzéke:

- Bordás Péter (2019): *Miből vagy mire? Vízválasztó az önkormányzati finanszírozásban*. Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 148-149.
- 2011. évi CLXXXVIII. törvény Magyarország 2012. évi központi költségvetéséről
- 2012. évi CCIV. törvény Magyarország 2013. évi központi költségvetéséről
- 2013. évi CCXXX. törvény Magyarország 2014. évi központi költségvetéséről
- 2014. évi C. törvény Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről
- 2015. évi C. törvény Magyarország 2016. évi központi költségvetéséről
- 2016. évi XC. törvény Magyarország 2017. évi központi költségvetéséről
- 2017. évi C. törvény Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről
- 2018. évi L. törvény Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről
- 2019. évi LXXI. törvény Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről

- <https://www.bmsk.hu/projektek/nok/> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1087/dokumentumok/honlap-statuszjelentes_2012.12.20.pdf (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1105/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2013.12.20.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1108/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2014-vegleges.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1119/dokumentumok/honlap-statusz.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1111/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-20170109.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/1116/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-20171229.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/2208/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2019.03.12.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/adat/dokumentum/4349/dokumentumok/honlap-statuszjelentes-2019.09.18.pdf> (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wdsd005c.html (letöltés dátuma: 2019.november.18.)
- <https://palyaepites.mlsz.hu/palyaepites-programrol> (letöltés dátuma: 2019.november.27.)

Hírösszefoglaló rovatunkban a MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport munkájában résztvevő egyetemi hallgatók írásait közöljük. A rovat célja, hogy a Közjavak blog és folyóirat profiljába illeszkedő, – a közjog területét tágan értelmezve – legfrissebb tudományos hírekről, álláspontokról, az egyes közjogi szervek döntéseiről első kézből nyújtsunk információt az olvasóközönségnek.

EGY MAGYAR ÉS EGY LENGYEL PÉNZÜGYI FOGYASZTÓVÉDELMI KÉRDÉSBEN HOZOTT DÖNTÉST AZ EUB*

Az Európai Unió Bírósága újabb két devizahiteles üggyhez kapcsolódó előzetes döntéshozatalai eljárásban hozott döntést 2019. október 3-án. Az első ügy felperese egy magyar állampolgár volt, aki a kezelési költségek és folyósítási jutalékra vonatkozó feltételek tisztességtelensége miatt indított keresetet, míg a másik ügyben egy lengyel állampolgár fordult a bírósághoz, aki a hitelszerződése érvénytelenségére hivatkozott.

1. A magyar devizahiteles ügy

A magyar ügy előzménye, hogy a felperese a CIB jogelődjével kötött kölcsönszerződést évi 5,4%-os kamat és évi 2,4%-os kezelési költség kikötése mellett, 20 éves futamidőre. Az érdekeltet a szerződési feltételek értelmében a fentiekben túl 40 000 forint folyósítási jutalék megfizetésére kötelezték. A teljes hiteldíjmutató (THM) 8,47%-ban került meghatározásra.

A felperes viszont nem találta indokoltnak a kezelési költség és a folyósítási jutalék felszámítását, mivel szerinte a szerződés nem részletezi pontosan, hogy milyen ellenszolgáltatás jár a fent említett két költség megfizetéséért, így erre a két díjra vonatkozó feltételek tisztességtelenségének megállapítása iránt keresetet indított a Győri Törvényszék előtt.

A CIB védekezésül arra hivatkozott, hogy nem köteles részletezni ezen szolgáltatásokat, illetve pontosította, hogy a folyósítási jutalék a szerződéskötést megelőző, a kezelési költség pedig a szerződéskötést követő ügyleti tevékenység ellenértéke.

A Győri Törvényszék a folyósítási jutalékra vonatkozó feltétel tisztességtelenségét megállapította, míg a kezelési költségre vonatkozó keresetet elutasította. A fellebbezés folytán eljáró Győri Ítéltábla az az elsőfokú bíróság

---

* Az összefoglalót készítette: *Soltész Péter Ádám*, joghallgató, DE ÁJK

ítéletet helybenhagyta. Ezt követően a felperes és az alperes is felülvizsgálati kérelmet nyújtott be.

A felülvizsgálati kérelem folytán eljáró Kúriának kételyei merültek fel, hogy az említett szerződési feltételeket világosan és érthetően fogalmazták meg, így az eljárást felfüggesztette és előzetes döntéshozatal céljából két kérdést terjesztett elő az Európai Unió Bíróságához.

Az első kérdés arra vonatkozott, hogy az „93/13 irányelvben megfogalmazott világos és érthető megfogalmazást úgy kell-e értelmezni, hogy annak eleget tesz a fogyasztói kölcsönszerződésben egyedileg meg nem tárgyalt olyan szerződési feltétel is, amely a fogyasztót terhelő költségek összegét, kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározza, azonban azt nem, hogy az adott költség milyen szolgáltatás ellenértéke. Ha pedig szükséges, hogy tartalmazza a szerződés, hogy az adott költség milyen ellenszolgáltatás ellenértéke, elegendő-e az, ha a költség elnevezéséből következtetni lehet a nyújtott szolgáltatás tartalmára.”

Az első kérdés vonatkozásában a Bíróság jelen döntésében is rögzítette, hogy az írásbeli szerződési feltételeknek mindig világosnak és érthetőnek kell lennie. Ez az átláthatósági követelmény, azonban nem korlátozódik csak arra, hogy a szerződéseknek csak nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie, hanem azt is megköveteli, hogy a feltételek úgy legyenek megfogalmazva, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az EUB szerint jelen magyar ügyben a felperes megismerhette a kezelési költség és a folyósítási jutalék összegét és számításuknak a módját, így az érintett feltételek lehetővé tették az alapügy felperese számára azt, hogy értékelje a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

Az első kérdésre, tehát azt a választ adta a Bíróság, hogy irányelvben megfogalmazott követelmény szerint nem köteles a hitelező a kezelési költség és a folyósítási jutalék ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésére.

A második kérdés arra vonatkozott, hogy az irányelvet úgy kell-e értelmezni, hogy a jóhiszeműség követelményével ellentétes, és a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő a fogyasztó kárára az, ha a fent említett költségek ellenében nyújtott szolgáltatásokat nem részletezik kellően pontosan.

A Bíróság a második kérdés megválaszolása érdekében az első kérdésre adott válaszból indult ki, tehát abból, hogy tisztességtelennek-e a szerződési feltételek, mert ha igen akkor azok a jóhiszeműség követelményével is ellentétben állnak.

Másrészt azt vizsgálta meg, hogy a fogyasztó kárára a szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben jelentős egyenlőtlenséget idéz-e elő az, ha a fent említett költségek ellenében nyújtott szolgáltatásokat nem részletezik kellően. Utóbbival kapcsolatban megállapította, hogy a Bíróságnak nem tűnik úgy, hogy

e feltételek a fogyasztónak a nemzeti jogban meghatározott jogi helyzetét hátrányosan érintették, de megjegyzi azt is, hogy ennek a helytállóságát a nemzeti bíróságnak kell majd vizsgálnia.

Ezek alapján a második kérdésre végül azt válaszolta az EUB, hogy az „irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az a szerződési feltétel, amely nem részletezi kellően a fent említett költségek ellenében nyújtott szolgáltatásokat a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.”

Források jegyzéke:

- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionId=D3D5860765E44FBC0D9DE32775679120?text=&docid=218628&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1575742> (letöltés dátuma: 2019.október 13.)
- <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=218625&pageIndex=0&doclang=HU&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=1578121> (letöltés dátuma: 2019.október 13.)<https://magyarhang.org/belfold/2019/10/04/az-europai-unio-birosaga-a-devizahitelesek-melle-allt/> (letöltés dátuma: 2019.október 13.)

BREXIT: ÚTBAN A VÉGE FELÉ?*

Az Egyesül Királyság Európai Unióból való kilépésének kérdése hetek, hónapok óta lázban tartja a közvéleményt. Vajon sikerül-e érdemben döntést hozni? Mi lesz az omminózus 2016. júniusában tartott népszavazás végkifejlete? A hét során úgy néz ki, sikerült ügydöntő formában történő megállapodásra jutni.

A héten megszületett egyezségi forma áttekintése érdekében meg kell vizsgálnunk a legfontosabb elemeket. A megállapodás során eltávolításra került az eredeti dokumentumban deklarált „backstop” (másnéven tartalékmegoldás) opciója, melyet azon esetre vázoltak fel, amennyiben a kétéves ún. „átmeneti” idő után sem jutna érvényre a gazdasági, s a kereskedelmi kapcsolat EU-brit formája, ezen változással szemben maradt azonban az észak-ír határ átjárhatóságának szavatolásának kívánalma. (A Theresa May által megálmodott állapotban ugyanis azon esetben, amennyiben a szabadkereskedelmi tárgyalás stagnáló fázisában maradna, az átjárhatóság értelmében az Egyesült Királyság az EU-val közös vámterületet alkotna, s ezáltal Észak-Írország az uniós szabályozás szerves részévé válna, mely sokak szerint azonban a nemzeti értelemben vett önrendelkezés súlyos csorbulásaként értelmezendő)

A backstop-ot felváltó új rendszer által kilátásba helyezett intézkedések a következők:

- A britek kilépését követően Észak-Írország területén az európai uniós szabályokon alapulva kerül majd alkalmazásra az állat- növényegészségügyi előírások betartása, valamint a teljes áruforgalom
- Ezt kompenzálva a brit tartomány teljes voltában az Egyesült Királyság vámterületének részét fogja képezni, s így kiveheti részét a 3. országokkal szemben létrejövő új brit kereskedelmi megállapodásokból
- Amennyiben azonban a 3. ország területéről érkező áru nem marad az észak-ír tartomány területén, s azok végső értékesítése nem a brit területen válik esedékessé, hanem az EU egységes piacára egyenesen Észak-Írországból szállítják tovább, akkor ezen esetben az EU-s szabályanyag szerinti vámtétel beszedése a brit vámhatóságok által kerül érvényesítésre
- Az Áfa elszámolás külön szabályok szerint kerül meghatározásra, s az észak-ír területen az uniós áfa-rendszer marad fenn.

Az új egyezség tehát a brit autonómiára nézve is elhajlást mutat, különösen a kereskedelmi megállapodások területén. Az Európai Unió részéről fellépő bizalom pedig arra utal, hogy az uniós vámszabályok alkalmazását a brit vámhatóságokra merik ruházni.

---

* Az összefoglalót készítette: **Kovács Viktória**, jogász szakos hallgató, DE ÁJK

Az északírek tartva a brit gazdasági keretből történő kiszakadástól biztosítékkal próbálnak érvényt szerezni: az északír tartományi parlament az első 4 év elteltét követően maga dönthessen arról egyszerű többség formájában, hogy a rendszer fennálltát elfogadja, vagy megvétőzza azt. Az első esetben újabb 4 évre szerez jogosultságot a rendszer, míg a második esetben 2 éven belül kivezetik azt.

Az egyszerű többség kérdése sem egy könnyen eldönthető dolog. Az unionista párt ugyanis vétőjogot kíván fenntartani az északír protestáns felek részére. Így valószínűsíthető, hogy a javarészt katolikus és javarészt EU-párti többség inkább a megállapodás halasztásában lesz érdekelt. A megállapodás ezen formájának véglegesítése során az északír unionista párt részéről olyan reakciót hozott, mely nyilatkozatában megfogalmazta: ebben a formában nem fogják támogatni a megállapodás tervezetét. Véleményük szerint ezáltal elszakadnak a brit közigazgatástól, az áfa-elszámolás kedvezőtlen lesz számukra, se nem biztosít beleszólási jogot sem a rendszer érdemi elfogadásában.

Október 20-án a londoni alsóház a megállapodás végrehajtásának halasztása mellett döntött. Boris Johnson brit miniszterelnököt a törvény arra kötelezte, hogy kezdeményezze az Európai Tanácsnál a brit EU-tagság megszűnésének halasztását, miközben egy másik levélben közölte a Tanáccsal, szerinte hiba lenne, ha ezen kérés teljesülne. A harmadik, brit parlamentnek küldött levelében pedig kijelentett: nem hajlandó halasztásról tárgyalni. Tehát még semmi sincs "*lejátszva*", újabb fordulatok még jöhetnek Brexit-ügyben.

AB: JOGSZERŰ A JEGYZŐ BÍRÁLATA A KÖZÖSSÉGI PORTÁLOKON*

Újabb határozatot hozott az Alkotmánybíróság a közszereplők bírálatával kapcsolatban 2019. október 15-én, egy alkotmányjogi panasz alapján. Az ügy alapkérdése az volt, hogy egy önkormányzati jegyzőre tett, a becsület csorbítására alkalmas tényállítás a közszereplőkre vonatkozó véleménynyilvánítás szabadsága által védett körbe tartoznak-e vagy ezen állításokat már nem védi az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdése és éppen ezért azok már a jegyző emberi méltóságát sértik, mellyel a rágalmazás, illetve a becsületsértés büntetőjogi tényállítását merítik ki.

Mint emlékeztet az Alkotmánybíróságnak nem ez volt az első döntése az ügygel kapcsolatban, ugyanis már korábban a Kúria végzését megsemmisítette. Azonban a Kúria a megismételt eljárásban ismét a korábbi végzésnek megfelelő határozatot hozott, amellyel szemben nyújtottak most be alkotmányjogi panaszt.

Az alapügy tényállása az volt, hogy az indítványozó többször- 2011-ben és 2012-ben is- egy közösségi oldalon bírálta az önkormányzat jegyzőjét azt állítva, hogy az önkormányzatban „rasszizmus, diszkrimináció van, és nekünk lakosoknak ehhez még jó pofát is kell vágni. Kérem, hogy sújtsanak le már erre a rasszista képviselő testületre és jegyzőnőre”, illetve, hogy a jegyző egy adócsaló és ő a romákat diszkriminációban részesíti. Továbbá az önkormányzat képviselő-testülete által megtartott közmeghallgatáson is bírálta az önkormányzat jegyzőjét, ahol azt állította, hogy „a jegyző kétszer is feljelentette őt, és a rendőrségen hamis tanúvallomást tett” róla.

A cselekményeket az elsőfokú bíróság becsületsértés vétségének, illetve folytatólagosan elkövetett rágalmazás vétségének minősítette, mely ítéletet a másodfokú bíróság és a Kúria is helybenhagyta. A Kúria szerint a közszereplők is részesülhetnek büntetőjogi védelemben, ha nem a közszereplésükkel összefüggésben tesznek olyan valótlan tényállításokat, amelyek a becsület csorbítására is alkalmasok.

Az Alkotmánybíróság azonban megsemmisítette a Kúria végzését. Az AB megállapította, hogy a Kúria a közösségi oldalon megvalósuló bírálatokat helyesen minősítette közügyek vitájának körébe tartozó értékítéletnek, így a cselekmények minősítését a releváns alkotmányossági szempontok alapján hozta meg, azonban az ebből fakadó alkotmányos következményeket már nem vonta le teljes mértékben. Ugyanis a főszabály az, hogy a közügyek vitájában a közhatalom gyakorlóját vagy a közszereplő politikust érintő bírálat nem lehet alapja jogi felelősségre vonásnak. Ez alól csak akkor van kivétel, ha közlések az emberi méltóság korlátozhatatlan aspektusába ütköznek.

---

* Az összefoglalót készítette: *Soltész Péter Ádám*, joghallgató, DE ÁJK

A közmeghallgatáson elhangzott bírálatokkal összefüggésben pedig azt állapította meg, hogy „a bírói döntés nem ad számot arról, hogy a közmeghallgatáson a helyi közhatalom-gyakorlás szempontjából kiemelkedően fontos szereplőre, a jegyzőre vonatkozó tényállítást milyen szempontok mérlegelésével került ki a közügyek vitájának köréből.”

A megsemmisítés ellenére azonban a Kúria a megismételt eljárás keretében a jogerős ítéletet ismét hatályában fenntartotta. Az ítélettel szemben az indítványozó alkotmányjogi panasz keretében fordult az Alkotmánybírósághoz, azt kérve, hogy az AB semmisítse meg a Kúria ítéletét, mivel álláspontja szerint: „az Abh. következménye az ügyben hozott valamennyi bírósági döntés megsemmisítése volt, így a Kúria támadott döntése már megsemmisített döntések hatályát tartotta fenn.”

Az Alkotmánybíróság a panaszt megalapozottnak találta, ezért azt befogadta, a vizsgálatát pedig a véleménynyilvánítás szabadságára és a tisztességes eljáráshoz való jogra korlátozta.

A vizsgálata kapcsán az AB először is emlékeztetett a rendes bíróságok és az Alkotmánybíróság közötti feladatmegosztásra. Eszerint „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki”, ha pedig az Alkotmánybíróság ezeket a kereteket kijelölte, akkor ezt követően a konkrét ügyre vonatkozó érdemi döntést a rendes bíróságnak kell meghoznia. Korlátja viszont az érdemi döntése meghozatalának az, hogy a rendes bíróság azonos tényállás, azonos jogcím alapján a megismételt eljárásban a korábban megsemmisített végzésével azonos végzést nem hozhat.

A feladatmegosztásból és az érdemi döntés meghozatalának korlátjából következően pedig, ha az AB egy konkrét ügyben megállapította, hogy valamely személy magatartását az Alaptörvény védi, akkor a rendes bíróságnak nincs hatásköre ennek az ellenkezőjét megállapítani. A feladat- és hatáskör megosztásának ismertetése után az AB a bírálatokkal kapcsolatban vonta le következtetéseit. Először a közösségi oldalon megvalósuló bírálatok kapcsán azt állapította meg, hogy az indítványozó kifejezéseit a véleménynyilvánítás szabadsága védte, mivel a bírálat nem sértette az érintett közszereplő emberi méltóságának lényegi magját. A Kúria támadott döntése azonban megsértette az indítványozó Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében rögzített jogát, mivel hatályában fenntartott olyan bírósági döntéseket, amelyek az indítványozó védett véleménynyilvánítását bűncselekménynek minősítették.

A közmeghallgatáson elhangzott bírálatokkal összefüggésben pedig az AB azt rögzítette, hogy a közügyek vitája során lehetőséget kell adni a terheltnek arra, hogy a rágalmozást megvalósító állításának valóságát bizonyítsa. Mindez azért fontos, mert a terheltnek a bizonyítás által lehetősége van arra, hogy a bíróság végső döntését befolyásolja. Éppen emiatt nem elegendő az ha a Kúria a

felülvizsgálati eljárás keretében (amikor új bizonyítékok felvételére nincs mód) azt a következtetést vonja le, hogy a terhelti állítás valótlansága már megállapításra került.

Ezek alapján az AB megállapította, hogy a támadott döntés ellentétes az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésével, mivel a véleménynyilvánítás szabadságának egyik garanciája az, hogy a bíróságok az alapeljárás keretében is vizsgálják a terhelti állítás valóságtartalmát, és a terheltnek formalizált keretek között lehetősége legyen az eljárási jogainak érvényesítésére. Azonban erre a támadott döntés nem biztosított lehetőséget az indítványozónak. Mivel a támadott döntés az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésébe ütközött, ezért azt az Alkotmánybíróság megsemmisítette. Az Alkotmánybíróság, tehát a konkrét ügyben másodszor is a közszereplők bírálatára vonatkozó véleménynyilvánítási szabadság jogának és a közszereplőket megillető emberi méltósághoz való jog kollízióját az előbbi javára oldotta fel.

Források jegyzéke:

- https://alkotmanybirosag.hu/uploads/2019/10/sz_iv_604_2019.pdf (letöltés dátuma: 2019.november 04.)

DÖNTÖTT A LENGYEL BÍRÓSÁGI REFORM ÜGYÉBEN AZ EUB*

Mint ismeretes, s arról többször beszámolt blogunk is, egy 2017. július 12-i lengyel törvény a nők tekintetében 60, míg a férfiak tekintetében 65 évre csökkentette a rendes bíróságok bírái és az ügyészek nyugdíjkorhatárát, valamint a Sąd Najwyższy (legfelsőbb bíróság) bírái előrehozott nyugdíjba vonulásának korhatárát, miközben korábban e korhatárok mindkét nem esetében 67 évben voltak rögzítve. Továbbá a törvény felhatalmazta az igazságügyi minisztert arra, hogy az bírák nyugdíjkorhatáron felüli bírósági szolgálati idejét meghosszabbítsa. E kérdésben hozott most döntést az EUB.

A kereset tartalma

Az Európai Bizottság a fent említett törvényben foglaltakat jogszabálysértőnek tartotta, ezért kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet terjesztett a Bíróság elé.

A felperes kereseti kérelmében kérte a Bíróság megállapítást azzal kapcsolatban, hogy a Lengyel Köztársaság nem teljesítette az EUMSZ 157. cikkében a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének érvényesülését a foglalkoztatás és munkavégzés területén, továbbá kérték, hogy a Bíróság állapítsa meg, hogy a lengyel igazságügyi miniszter új jogköre sérti a bírói függetlenséget.

Bírósági ítélet tartama

Bíróság a kereset befogadása után megvizsgálta a felperesi keresetben előadottakat.¹

Elsődlegesen a Bíróság állást foglalt a női és férfi bírákra és ügyészekre alkalmazandó új nyugdíjkorhatárra vonatkozó rendelkezésről. A Bíróság megállapította, hogy a bírák és az ügyészek az EUMSZ 157. cikk hatálya alá tartoznak, melynek értelmében minden munkáltató biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfi és a női munkavállalók egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak. Ezt követően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ugyanezen törvény az érintett nyugdíjrendszerekben a nemen alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel járó feltételeket vezetett be azon időpont vonatkozásában, amikor az érintettek ténylegesen részesülhetnek az e rendszerek által biztosított előnyökben. Végezetül a Bíróság elutasította a Lengyel Köztársaság azon érvét, amely szerint a női és férfi bírák és ügyészek közötti, az öregségi nyugdíjra való jogosultságra vonatkozó korhatár tekintetében előírt különbségek előnyben részesítésnek minősülnek.

---

* Az összefoglalót készítette: *Nagy Péter Zsombor*, DE ÁJK

¹ A Bíróság (nagytanács) 2019. november 5-i ítélete. Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság C-192/18. sz. ügy, ECLI:EU:C:2019:924.

Másodszor a Bíróság megvizsgálta azon intézkedést is, amellyel az igazságügyi minisztert felruházták azon jogkörrel, hogy döntsön a lengyel rendes bíróságok bírái feladatkörük ellátásának a csökkentett nyugdíjkorhatáron túli folytatásának engedélyezéséről.

A Bíróság kifejtette azon állásfoglalását, hogy alapvető fontosságúnak tartja a bíróságok függetlenségét, így az, hogy az igazságügyi miniszter jogköre az, hogy döntsön a bírák nyugdíjkorhatáron felüli jogviszony hosszabbításáról, túl homályos és nem ellenőrizhető, továbbá aggályos, hogy az általa meghozott határozatot nem kell indokolni, és azzal szemben nincs helye bírósági jogorvoslatnak.

Mindezek alapján jelen ügyben sérti az elmozdíthatatlanság elvét a rendes bíróságok bírái rendes nyugdíjkorhatárának csökkentésére vonatkozó intézkedés, valamint az igazságügyi minisztert annak érdekében megillető diszkrecionális jogkör kombinációja, hogy engedélyezi vagy sem e bírák számára feladatkörük ellátásának folytatását az új korhatáron túl. Ezek alapján az Európai Unió Bírósága az Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság ügyében teljes egészében helyt adott a felperes keresetének.

Források jegyzéke:

- A Bíróság (nagytanács) 2019. november 5-i ítélete – Európai Bizottság kontra Lengyel Köztársaság C-192/18. sz. ügy, ECLI:EU:C:2019:924

ÚJABB "CSAPÁS" AZ ÖNKORMÁNYZATI AUTONÓMIÁRA?*

Az önkormányzatok diverzitása és autonómiája az elmúlt években jelentősen átalakult, - ahogyan arról több tanulmányban blogunk is beszámolt - s most a Kormány által ismertetett és benyújtott javaslatai alapján ismét gyökeres változások szemtanúi lehetünk. A javaslatok szerint az önkormányzatok nem szólhatnak bele érdemben, hogy mi épüljön a településen, a szabálysértési ügyek elbírálása a rendőrséghez kerülne áttételre, továbbá a tömegközlekedés finanszírozását javarészt az iparüzési adóból kellene fedezniük. „Megfelel-e az EU alapító szerződéseiben is garantált jogállamiság és bírói függetlenség elvének, hogy az Országos Bírószági Hivatal (OBH) elnöke egy bíróság elnöki pozícióját a pályázati eljárás megkerülésével, ideiglenes megbízással tölti be?”

A kormány jelenlegi elképzelése, továbbá a legutóbbi országgyűlési ülésen benyújtott javaslatok alapján az önkormányzati létet nagyban nehezítő szabályozást kíván életbe léptetni.

Az úgynevezett salátatörvény (T/8017. sz. törvényjavaslat A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról) értelmében 2020. március 1-jétől a járásközpontok városi jegyzőinek át kellene adniuk az építési igazgatással kapcsolatos feladataikat a kormányhivatalok részére. Ezen átengedéssel párhuzamosan pedig az önkormányzatok mindazon vagyona és vagyoni értékű joga állami kézbe kerülne, amely a jegyző építésügyi igazgatási feladatainak ellátását biztosítja. Ennek értelmében nemcsak az önkormányzati vagyon, hanem a feladatot ellátó köztisztviselők is a kormányhivatal alárendeltségébe kerülnek. A törvényjavaslat legfőbb problematikáját a korábban ismertetett önkormányzati autonómia csorbulása jelenti. Az önkormányzatnak ugyanis ezentúl nem lenne érdemi ráhatása arra, hogy mi és hogyan épül az adott településen, csupán annyi beleszólása lehetne az építkezésekbe, hogy a települési vagy kerületi építési szabályzatot továbbra is az önkormányzatnak kell meghoznia és elfogadnia. Ezen kívül pedig a településképi véleményezés is önkormányzati feladat maradna. Az átvételről történő megállapodásnak 2020. január 31.-ig kell megszületnie.

A jelenlegi szabályozás értelmében, ha valaki építési szándékkal kíván élni, akkor az illetékes első fokon eljáró építési hatósághoz, vagyis a jegyzőhöz kell fordulnia. Ha engedélyét nem kapta meg, másodfokon a kormányhivatalhoz fordulhat, melyben alapos indoklással kellett élnie.

A jegyző esetében azonban kérdésként vetődik fel, miszerint sérül-e autonómiája az építési hatósági ügyekben történő változás kapcsán. Maga a jegyző az önkormányzati törvény szerint ugyanis kettős szereppel bír. Egyrészt

---

* Az összefoglalót készítette: **Kovács Viktória**, joghallgató, DE ÁJK

a képviselő-testület által átruházott hatáskörben önkormányzati feladat- és hatásköröket gyakorol, másrészt törvény vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendelet államigazgatási feladatokat telepíthet a jegyzőre, mely helyzetben a jegyző az államigazgatás helyi képviselőjeként jár el. Az építési hatósági feladatok az építési törvény szerint ugyanis államigazgatási feladatnak minősülnek, azokat pedig az állam eddig első fokon a járásszékhely települési önkormányzat jegyzőjén és a fővárosi kerületi önkormányzat jegyzőjén keresztül gyakorolja. A másodfokú építésügyi hatósági feladatokat pedig a fővárosi és megyei kormányhivatalok látja el. A következtetések levonása kapcsán elmondható, miszerint az építésügyi hatósági kérdésekben az önkormányzatok eddig sem járhattak el, hiszen azokat a jegyzők nem önkormányzati tisztségviselőként, hanem az államigazgatás helyi képviselőjeként látták el.

További javaslat a szabálysértési ügyek kapcsán került beadásra. A korábbi szabályozással ellentétben, miszerint eddigiekben a kisebb ügyekben az eljáró hatóság a járási kormányhivatal volt, addig a benyújtott javaslat értelmében ez a rendőrség feladat- és hatáskörébe csúszna át. Előnye az volna, miszerint a kormányhivatal alapjáraton túlterhelt és létszámiánnyal küzdő volta alól fellelőgezhetne, kvázi tehermentesítése menne végbe, hátránya azonban az jelentené, hogy a kerületi rendőrség sokkal leterheltebbé válna.

Végül, de nem utolsó sorban javaslat került benyújtásra a tömegközlekedés forrásfedezetének kapcsán. Eszerint az önkormányzatoknak a helyi iparüzési adóbevételből kellene finanszíroznia azt, mely bevételi forrása az önkormányzat illetékességi területén állandó vagy ideiglenes jelleggel végzett vállalkozási tevékenység után fizetett adó (1990. évi C. törvény a helyi adókról) Ez nyilván annyiban nehezítené a helyzetet, miszerint jóval szűkebb keret szolgálna a fenntartás, működtetés, valamint az esetleges innováció anyagi fedezetéül, továbbá a költségvetés felhasználási keretét is jelentősen átrendezné. Ennek megoldásaként szolgálhatna az esetleges átcsoportosítások kérdése, mely esetlegesen szociális, kulturális vagy városüzemeltetési oldalról történhetne, továbbá felvetődne az adón kívüli források felkutatása is. (pl. parkolási közszolgáltatás átszervezés, a dugódíj bevezetése)

A törvényjavaslat kapcsán tehát összegzésként elmondható, miszerint egy újabb "csapással", az elmúlt években stabilizálódni látszó helyzetet felfogatnák. A javaslat elfogadása és bevezetése ugyan még kérdéses, mégis elgondolkodtató, hogy bevezetése esetén mennyi maradna az önkormányzatok egyébként is szűk autonómiájából, azok után hogyan kellene tekinteni a magyar lokális szintre.

Források jegyzéke:

- T/8017. sz. törvényjavaslat A fővárosi és megyei kormányhivatalok működésének egyszerűsítése érdekében egyes törvények módosításáról
- https://www.parlament.hu/irom41/08017/08017.pdf?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201911 (letöltés dátuma: 2011.november 11.)
- 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100189.tv&utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201911(letöltés dátuma: 2011.november 11.)
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99700078.tv&utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandiner_201911(letöltés dátuma: 2011.november 11.)
- https://mandiner.hu/cikk/20191115_most_akkor_tenyleg_kiveszi_az_on_kormanyzatok_kezebol_az_epitesugyet_a_kormany (letöltés dátuma: 2011.november 11.)
- <https://444.hu/2019/11/12/torvenybe-foglalja-a-kormany-hogy-az-iparuzesi-adot-elsodlegesen-a-helyi-tomegkozlekedes-finanszirozasara-kell-forditaniuk-az-onkormanyzatoknak> (letöltés dátuma: 2011.november 11.)

AJB JELENTÉS: A HULLADÉKGAZDÁLKODÁSI BÍRSÁG SZABÁLYOZÁSA A JOGBIZTONSÁG KÖVETELMÉNYÉBE ÜTKÖZIK*

Az alapvető jogok biztosa és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese közös vizsgálatot indított, majd közös jelentést adott ki Velence közterületén jogellenesen elhelyezett hulladékok tárgyában. Az ügy tényállása szerint Velence város köztemetője mögötti közterületen a temetőből származó - korábban a temető területén gyűjtött - zöldhulladékot helyeztek el az önkormányzat kérésére ismeretlen személyek, ideiglenesen. A hulladék elszállításának és temetőn kívül való elhelyezésének indoka a költségmegtakarítás volt.

Ezzel kapcsolatban a panaszos két közérdekű bejelentést is tett az illetékes hatóságok felé. A panaszos először Velence Város Jegyzőjének a köztemetőből származó zöldhulladék illegális elhelyezésére vonatkozóan tett közérdekű bejelentést, másodszer pedig az illetékes Járási Hivatalnál nyújtott be feljelentést köztisztasági szabálysértés gyanúja miatt.

Az első bejelentéssel kapcsolatban a jegyző tájékoztatást adott a panaszosnak arról, hogy meddig és miért a temető mögötti közterületi ingatlanra kerülnek elhelyezésre a temetőből származó zöldhulladékok. A második bejelentéssel kapcsolatban pedig a Járási Hivatal az eljárás iratait közigazgatási eljárás lefolytatása céljából áttette a hatáskörrel rendelkező jegyzőnek és egyidejűleg a szabálysértési eljárást szabálysértés hiányában megszüntette. Határozatát azzal indokolta, hogy a HgbR. 2. § (2) bekezdés c) pontja alapján a feljelentéssel érintett illegális hulladékelhelyezés hulladékgazdálkodási bírsággal sújtható, így a Szabstv. 2. § (4) bekezdése alapján már nincs helye szabálysértési eljárás lefolytatásának.

Az alapvető jogok biztosa és helyettese vizsgálatuk alapján az első közérdekű bejelentéssel kapcsolatban azt állapította meg, hogy a köztemető területéről a temető területén keletkezett zöldhulladékot egy másik közterületi ingatlanra szállító üzemeltető a hulladék szállítását a Htv. 14. § (1) bekezdése és a 62. § (1) bekezdése alapján csak engedély vagy nyilvántartásba vétel alapján végezhetné volna. Azonban az üzemeltető nem rendelkezett ezen tevékenység végzésére jogosító hatósági aktusokkal, továbbá a köztemető üzemeltetője, mint a hulladék birtokosa nem tett eleget a Htv. 31. § (5) bekezdésében foglalt kötelezettségének sem és mivel a hulladék szállítása a 14. § (1) bekezdésében meghatározott egyik kivételi esetnek sem minősült, így az üzemeltető jogellenes szállította át a köztemetőben keletkezett hulladékokat a temetőből a temető mögötti közterületi ingatlanra.

---

* Az összefoglalót készítette: **Soltész Péter Ádám**, joghallgató, DE ÁJK

A második bejelentéssel kapcsolatban pedig megállapították, hogy a jogszabályok ellentétes rendelkezése miatt a Járási Hivatal nem helyesen járt el, akkor mikor a köztisztasági szabálysértés gyanúja miatti feljelentést követően az eljárás iratait a jegyzőhöz tette át közigazgatási eljárás lefolytatása céljából, úgyhogy egyidejűleg a szabálysértési eljárást megszüntette. Ugyanis a Szabstv. 2. § (4) bekezdése alapján valóban nem állapítható meg a szabálysértés, ha a tevékenységre vagy mulasztásra törvény vagy kormányrendelet - az eljárási bírság kivételével - közigazgatási eljárásban kiszabható bírság alkalmazását rendeli el.

Viszont a jogalkotó felismerve azt, hogy ebben az esetben nem lehet köztisztasági szabálysértés miatt szabálysértési eljárást lefolytatni, így módosította a Htv. rendelkezéseit annak érdekében, hogy a szabálysértési eljárás alkalmazhatóságának korlátja megszűnjön a köztisztasági szabálysértés vonatkozásában. Így 2017. január 1.-től a Htv. 86. § (6a) bekezdése alapján már nincs helye közigazgatási bírság alkalmazásának települési hulladék közterületen engedély nélkül történő lerakása, illetve elhelyezése miatt.

A jogi probléma viszont abból adódódott, hogy a hulladékgazdálkodási bírság kiszabására vonatkozó kormányrendelet, a HgbR. 2. § (2) bekezdés c) pontja továbbra is jogosultságot ad a jegyzőnek a hulladékgazdálkodási bírság kiszabására, ha a települési hulladékot közterületen, illetve más ingatlanán hagyták el. Vagyis a HgbR. 2. (2) bekezdés c) pontja alapján továbbra sem lehetne megállapítani köztisztasági szabálysértést elkövetését abban az esetben, ha valaki jogellenes helyez el hulladékot a közterületre, mivel ebben az esetben hulladékgazdálkodási bírság kiszabására van lehetőség. Másfelől viszont a jegyző még sem jogosult hulladékgazdálkodási bírság kiszabására, hiszen 2017. január 1-től a Htv. 86. § (6a) bekezdése alapján már nincs helye hulladékgazdálkodási bírság kiszabásának ilyen esetekben.

Ezek alapján megállapították azt, hogy a Htv. módosításakor a HgbR. 2. (2) bekezdés c) pontjának hatályon kívül helyezésére nem került sor, így a kormányrendelet és a törvény rendelkezései egymással ellentétesek lettek. Ez pedig az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésébe ütközést eredményezett, mivel a Kormányrendelet nem lehet ellentétes a törvénnyel. Továbbá ezekből következően azt is rögzítették, hogy szabályozásokban lévő ellentmondás nem felel meg a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményének sem, illetve az közvetve sérti az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jogot is.

Az ombudsman és helyettese ezek után azt is vizsgálta, hogy a jegyzőnek a második bejelentés alapján milyen eljárási lehetőségei, illetve kötelességei voltak. Itt azt állapították meg, hogy a jegyzőnek az áttett bejelentés alapján hatáskörének hiányát megállapítva eljárást megszüntető végzést kellett volna hoznia, illetve vizsgálni kellett volna, mint környezetvédelmi hatóság a hatáskörét és illetékességét. Utóbbinak hiányát megállapítva pedig a felügyeleti

szervének be kellett volna jelentenie a kizárási okot és más azonos hatáskörű hatóság kijelölését kellett volna kérnie. A jegyző emellett a hozzátett bejelentéssel összefüggésben a bejelentő értesítésének sem tett eleget.

Ezek alapján állapították meg azt, hogy a jegyző eljárása a petíciós jogot és a tisztességes eljáráshoz fűződő jogot is megsértette, továbbá, hogy eljárása az egészséges környezethez való jog szempontjából sem volt megfelelő.

Végül a vizsgálat eredményeinek közlése mellett az alapvető jogok biztosa és a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese a közös jelentésben intézkedéseket is megfogalmazott a hulladékgazdálkodásért felelős innovációs és technológiai miniszternek és Velence Város Jegyzőjének egyaránt. Az előbbinek javasolta, hogy a Htv. és HgbR. rendelkezései közötti ellentétet a HgbR. módosításával orvosolja, míg utóbbit felkérte, hogy a későbbiekben az elhagyott, illetve jogellenesen elhelyezett hulladékokkal kapcsolatos környezetvédelmi hatáskörét a jelentésben tett megállapításokra figyelemmel gyakorolja.

A közös jelentés legfontosabb megállapítása, tehát az volt, hogy a hulladékgazdálkodási bírság szabályozására vonatkozó törvényi és kormányrendeleti rendelkezések egymással ellentétesek, amely sérti jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményét, illetve ezen ellentét miatt a hulladékgazdálkodási bírság szabályozására vonatkozó Kormány rendelete, a HgbR. 2. § (2) bekezdés c) pontja szerinti rendelkezése az Alaptörvény 15. cikk (4) bekezdésébe ütközése miatt Alaptörvény-ellenes.

Források jegyzéke:

- http://www.ajbh.hu/documents/10180/3190211/Közös+jelentés+hulladék+elhelyezése+ügyében+385_2019/2bd49b12-8028-fbc8-407d-2ab4da3fced?version=1.0 (letöltés dátuma: 2020.02.09.)
- <https://jogaszvilag.hu/serti-a-jogbiztonsagot-a-hulladegazdalkodasi-birsag-szabalyozasa/> (letöltés dátuma: 2020.02.09.)

A CIVIL SZERVEZETEK KÜLFÖLDRŐL TÖRTÉNŐ FINANSZÍROZÁSA TEKINTETÉBEN ELŐÍRT KORLÁTOZÁSOK NEM EGYEZTETHETŐK ÖSSZE AZ UNIÓS JOGGAL*

Nemrégiben jelent meg Campos Sánchez-Bordona főtanácsnoki indítványa a Bizottság kontra Magyarország (C-78/18. sz.) ügyben . Az ügy tényállása szerint 2017-ben Magyarország azzal a céllal fogadott el törvényt, hogy a civil szervezeteknek külföldről juttatott adományokat átláthatóbbá tegye. A törvény értelmében azon civil szervezeteket kell nyilvántartásba venni, akik külföldről jutnak pénzügyi támogatáshoz, melynek összege eléri vagy meghaladja az 500.000 forintot, továbbá fontos rendelkezése, hogy a nyilvántartásba vétel során felvezetésre kerül a támogató személy neve is.

A Bizottság e törvény miatt kötelezettségzegés megállapítása iránt keresetett nyújtott be az Európai Unió Bíróságához. A Bizottság a keresetében arra hivatkozik, hogy a külföldről finanszírozott civil szervezetek átláthatóságára vonatkozó törvény sérti a tőke szabad mozgásának elvét, valamint egyes, az Európai Unió Chartája által nevesített jogokat, így például a védelemhez való jogot és az egyesülés szabadságához való jogot. Ezek által Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok által előterjesztett indítványában több fontos megállapítást tett.

Elsődlegesen, hogy a külföldről történő adományozás/támogatás tőkemozgásnak minősül, ahol nyilvántartásba vétel a külföldi állampolgárok, külföldi tagállamok jogait nagyobb mértékben érintik, mint a magyar államot, magyar állampolgárokat. Továbbá a szabad tőkemozgás korlátozásához vezet mindaz a tevékenység, mely alapján egy mindenki számára elérhető elektronikus portálon megtekinthetők, hogy ki, kinek utal adomány formájában tőkét. Ez megbélyegző hatást válthat ki az adományozókra tekintettel a magyar társadalomban.

Másodlagosan, sérti az adott törvény az egyesülés szabadságához való jogot, mivel a nyilvántartásba vétel olyan nehézségeket, hátrányokat okozhatnak a civil szervezetek számára, melyek a szervezet céljainak elérése érdekében akadályoztatva lennének. Továbbá sérti a magánélet és személyes adatok védelmét, mivel az adományozó nevének pusztá közlése önmagában elegendő az azonosításhoz, illetve ahhoz, hogy ez a közlés az uniós jognak a személyes adatok kezelésére vonatkozó rendelkezései hatálya alá tartozzon. Az a tény, hogy az adományozó neve megjelenik egy civil szervezet mellett, olyan ideológiai profilt eredményezhet, mely negatív hatású is lehet.

---

* Az összefoglalót készítette: *Nagy Péter Zsombor*, joghallgató, DE ÁJK

Következtetésképpen a főtanácsnok úgy véli, hogy ezen adatok közzététele a magánélet és a személyes adatok védelmére vonatkozó jogokba, valamint az egyesülési szabadsághoz való jogba történő beavatkozásnak minsül, amely jogokat a Charta biztosít.

Campos Sánchez-Bordona főtanácsnok Bizottság kontra Magyarország C-78/18. számú ügyében az alábbi indítványt terjesztette elő az Európai Unió Bíróságának: Állapítsa meg az EUB, hogy a vitatott magyar szabályozás indokolatlanul korlátozza a tőke szabad mozgását, mivel olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek a Charta által védett alapvető jogokba történő igazolatlan beavatkozással járnak a magánélet, a személyes adatok védelme és az egyesülési szabadság tekintetében.

Források jegyzéke:

- <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-01/cp200002hu.pdf> (letöltés dátuma: 2020. január 21.)

A BÖRTÖNKÁRTÉRÍTÉSEK KIFIZETÉSÉNEK FELFÜGGESZTÉSÉRŐL DÖNTÖTT AZ ORSZÁGGYŰLÉS*

Az elmúlt években számos alkalommal indítottak és nyertek pert egyes fogvatartottak nem megfelelő fogva tartási körülményekre hivatkozásul. Idén év elején került e témakör a Kormány politikájának előterébe, s a cél az lett, hogy fel kell függeszteni a börtönök túlszűfolttsága miatt megítélt kártalanítások kifizetését. 2020. január 21-én a Kormány el is fogadta az 1004/2020. (I.21.) kormány határozatot, melyben a Kormány felhívta az igazságügyi minisztert, hogy a börtönzsűfolttságok miatti kártalanítások kifizetését haladéktalanul függeszse fel és a hatályos szabályozást haladéktalanul vizsgálja felül, amelynek eredményéről tájékoztassa majd a Kormányt. A miniszterelnök helyettes 2020. február 17-én be is nyújtotta „a börtönzsűfolttsági kártalanításokkal kapcsolatos visszaélések megszüntetése érdekében szükséges haladéktalan intézkedésekről” szóló törvényjavaslatot az Országgyűlésnek, amelyet február 25-én 139 igen, 2 nem és 4 tartózkodás mellett fogadott el a Parlament.¹

A börtönzsűfolttság miatt megítélt kártalanítások a Magyarország által ratifikált és törvénnyel kihirdetett Emberi Jogok Európai Egyezményére (a továbbiakban: EJEE) és az egyezményben foglaltak értelmezésére és betartatására létrehozott Emberi Jogok Európai Bíróságához (a továbbiakban: EJEB) vezethetők vissza. Ugyanis a börtönök túlszűfolttsága miatt keletkezett alapjog sérelemre alapozott kártalanítási kereseteknél a magyar bíróságok annak ellenére, hogy megállapították a jogsértést, kártalanítást nem ítélték meg az elítélteknek „*azon az alapon, hogy a börtönöknek túl sok fogvatartottat kell befogadniuk, és ezért objektív okból nem tudják biztosítani a kellő mozgásteret.*”²

Emiatt egyes fogvatartottak az EJEB-hez fordultak arra hivatkozva, hogy Magyarország megsérti az EJEE 3. cikkét. Az Emberi Jogok Európai Bírósága meg is állapította, hogy a börtönök túlszűfolttsága a kínzás, illetve az embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütközik, de ellentétben a magyar bíróságokkal kártérítést is megítélt a fogvatartottak számára.³

---

* Az összefoglalót készítette: **Soltész Péter Adám**, joghallgató, DE ÁJK

¹ https://www.parlament.hu/web/guest/iromanyok-egyszerusített-lekerdezes?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_mode=view&p_auth=6KfIELbX& hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsqli%2F Fogy szav.szav lap egy%3Fp_szavdatum%3D2020.02.25.12%3A37%3A16%26p_szavkepvsva v%3DI%26p_ckl%3D41%26p_osszefuz%3DI%26p_kitiltott%3D (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

² Magyar Helsinki Bizottság társelnökének véleménye. *Index.hu*, 2020.01.17., https://index.hu/velemenyl/olvir/2020/01/17/borton_zsufoltsg_jogsertes_karterites/ (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

³ Magyar Helsinki Bizottság társelnökének véleménye. *i.m.*

Az EJEB döntéseinek következtében egyre több fogvatartott fordult a strasbourgi székhelyű bírósághoz ilyen jogalapú panasszal, így fennállt annak a veszélye, hogy a bíróság tömegesen elmarasztalja Magyarországot. Ennek elkerülése érdekében, továbbá, hogy Magyarországnak „*ne kelljen euróban megállapított súlyos kártérítéseket és egyéb költségeket*”⁴ megfizetnie, az Országgyűlés egy hazai kompenzációs rendszert fogadott el 2016-ban, mely 2017. január 1-jén lépett hatályba.⁵

A bevezetett hazai kompenzációs rendszer alapján „*a kártalanítást minden esetben a kínzás, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző zsúfolt elhelyezési körülmény alapozza meg*”.⁶ Az elhelyezési körülményeket pedig tovább súlyosító körülményeket (pl. nem megfelelő szellőztetés) a büntetés-végrehajtási bíró csak sérelem mértékének megállapítások veszi figyelembe.⁷

A kártalanítás egynapi összege 1200 és 1600 forint között mozog, amelyet minden olyan napra meg kell fizetni, amikor az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogvatartott az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények között volt.⁸

A szabályozásnak viszont kevésbé ismert, de lényeges eleme az is, hogy a kártalanítással szemben bizonyos követelések kielégítésének is helye van. Így a bíróság által megítélt polgári jogi igény, kártérítés, sérelemdíj erejéig helye van a kártalanításból való kielégítésnek, feltéve, hogy ezeket azzal a

---

⁴ Dr. Völner Pál előterjesztő nyitóbeszéde a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslathoz. *Parlament.hu*, https://www.parlament.hu/web/guest/orszaggyulesi-naplo-elozo-ciklusbeli-adatai?p_p_id=hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=z8BwFOv9&_hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpsql%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ckl%3D40%26p_uln%3D170%26p_felsz%3D171%26p_szoveg%3Dfogva%2520tartott%2520and%2520k%3%B6r%3%BClm%3%A9nyek%26p_felszig%3D171 (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

⁵ A hazai kompenzációs rendszer bevezetésnek indoka volt továbbá az is, hogy az EJEB általános cselekvési terv készítésére is kötelezte Magyarországot, amely biztosítja börtönzsúfoltság okozta jogsérelem bekövetkezésének megelőzését és a sérelem bekövetkezése esetén megfelelő kompenzációt biztosító hatékony jogorvoslati rendszert. Továbbá a 2014-ben az Alkotmánybíróság egyik döntése is megállapította, hogy a börtönök túlzásfokúsága megalázó bánásmódnak minősül. Börtönviszonyok: a kormány maga okozta a bajt. *Index.hu*, 2020.01.17., https://index.hu/velemenyl/olvir/2020/01/17/borton_zsufoltság_jogsertes_karterites/ (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

⁶ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslat 22. § szakaszának részletes indoklása. *Parlament.hu*, <https://www.parlament.hu/irom40/12179/12179.pdf> (A letöltés dátuma: 2020. március 3.) 27.

⁷ *Ua.* 27.

⁸ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. CCXL. törvény 10/A. § (1) és (3) bekezdés.

bűncselekménnyel összefüggésben ítélték meg, amely miatt a kiszabott szabadságvesztés végrehajtása tekintetében a kártalanítást megállapították. Ugyanez a joghatása a gyermektartásdíj behajtása iránti végrehajtási eljárásban érvényesített követelésnek is.⁹ Vagyis a fogvatartott vagy az elítélt által kapott kártalanítás összegéből a bűncselekmény áldozatai és az elítélt gyermektartásdíjra jogosult gyermekei is részesülhetnek.

A „börtönkártérítések felfüggesztésére” vonatkozó törvény rendelkezései

Az elfogadott törvény elég rövid, csak öt darab paragrafusból áll. A törvény preambuluma szerint az Országgyűlés a bűncselekmények áldozatai érdekeinek érvényesítése érdekében alkotta meg a törvényt, de szem előtt tartva az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, valamint a társadalom igazságérzetét is.

A törvény rendelkezései alapján a Kormánynak a nemzeti konzultáció eredménye alapján a bűncselekményekből származó károk enyhítéséről szóló és a bűncselekmények áldozatainak érdekeit érvényre juttató új szabályozási rendszert kell kidolgozni 2020. május 15-éig, illetve 2020. szeptember 30-ig biztosítania kell, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek átlagos kihasználtsága ne haladja meg a százszázalékos kihasználtságot.¹⁰

Emellett még két fontos rendelkezése is van a törvénynek. Az egyik, hogy a Bv.tv. módosításával az elítélteknek és a fogvatartottaknak járó kártalanítás összegét most már csak a büntetés-végrehajtási intézet által kezelt letéti számlára, vagy csak az elítélt vagy a fogvatartott saját bankszámlájára lehet utalni, melynek a törvényjavaslathoz fűzött részletes indoklás¹¹ szerint az az oka, hogy a kártalanítás kifejezetten személyhez kötött, illetve hogy ezen összegekkel való visszaélést elkerüljék.¹²

⁹ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. CCXL. törvény 10/A. § (7) bekezdés.

¹⁰ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslat 22. § szakaszának részletes indoklása. *i.m.* 2.

¹¹ Ua. 4.

¹² Dr. Völner Pál, az igazságügyi minisztériumi államtitkár parlamenti interpellációra adott válasza is arra enged következtetni, hogy ezen szabályozásnak az volt a célja, hogy a visszaéléseket elkerüljék, ugyanis állítása szerint „a kártalanítási eljáráshoz kapcsolódóan 2017-2019 között összesen 8,6 milliárd forintot fizetett ki a tárca és az összes kifizetés 61 százaléka és az összegek 70 százaléka ügyvédi számlára érkezett.” *Parlament.hu*, https://www.parlament.hu/web/guest/orszaggyulesi-naplo-elozo-ciklusbeli-adatai?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=rWl5qWUx&_hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Ffcpls1%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ck1%3D41%26p_uln%3D105%26p_felsz%3D62%26p_szoveg%3D%26p_felszig%3D62 (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

A másik fontos rendelkezés, hogy a törvény hatályba lépését követően az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás kifizetését 2020. június 15-ig felfüggesztette, de a hatályba lépést megelőzően megítélt kártalanítási összegek továbbra is a határozat meghozatalakor hatályos szabályok szerint teljesítendők. Ennek oka a törvényjavaslat részletes indoklása szerint az, hogy „*a bűncselekmények áldozataira, illetve a fogvatartottakra vonatkozó kompenzációs rendszerek közötti megbomlott természetes egyensúlyt helyreállítsa.*”¹³

Uniós reakciók?

Az elfogadott törvényjavaslattal kapcsolatban egyelőre különböző uniós intézmények, illetve az uniós intézményekben különböző tisztségeket betöltő személyek nem nyilvánítottak véleményt. A kormánynak pedig ezen ügy uniós jogi vonatkozásában nem egységes az álláspontja, mivel a Miniszterelnöki Kabinetiroda államtitkára újságírói kérdésre azt felelte hogy „*a Kormány az Európa Tanácsban és az Európai Parlamentben vitatná meg, hogy tényleg jár-e pénz azoknak az elítélteknek, akiknek a rossz börtönkörülmények miatt ítélték meg kártérítést*”,¹⁴ míg a Miniszterelnökséget vezető miniszter arra az újságírói kérdésre, hogy számítanak-e valamilyen reakcióra az Európai Unió vagy az Európai Néppárt felől a börtönzsúfolttság miatt megítélt kártalanításokkal kapcsolatos nemzeti konzultáció miatt azt válaszolta, hogy „*nem tudom, de nem is érdekel különösebben*”.¹⁵

Ugyanakkor érdemes figyelemmel kísérni az Uniós fejleményeket, mivel várhatóan az ügy jogállamisággal kapcsolatos kérdéseket, aggályokat is felvethet az Unió intézményei részéről.

Források jegyzéke:

- A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslat

---

¹³ A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslat 22. § szakaszának részletes indoklása. *i.m.* 5.

¹⁴ Felfüggesztette az állam az elítélteknek megítélt kártérítések kifizetését. [444.hu](https://444.hu/2020/01/15/felfuggesztette-az-allam-az-elitelteknek-megitelt-karteritesek-kifizeteset), 2020.01.15., <https://444.hu/2020/01/15/felfuggesztette-az-allam-az-elitelteknek-megitelt-karteritesek-kifizeteset> (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

¹⁵ https://azonnali.hu/cikk/20200213_akar-nepszavazast-is-megfontolna-a-kormany-gyongyosparrol-es-bortonkarteritesekrol (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

22. § szakaszának részletes indoklása. *Parlament.hu*, <https://www.parlament.hu/irom40/12179/12179.pdf> (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
- A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. CCXL. törvény
  - A hazai kompenzációs rendszer bevezetésnek indoka volt továbbá az is, hogy az EJEB általános cselekvési terv készítésére is kötelezte Magyarországot, amely biztosítja börtönzsúfoltság okozta jogsérelem bekövetkezésének megelőzését és a sérelem bekövetkezése esetén megfelelő kompenzációt biztosító hatékony jogorvoslati rendszert. Továbbá a 2014-ben az Alkotmánybíróság egyik döntése is megállapította, hogy a börtönök túlzásúfoltága megalázó bánásmódnak minősül. Börtönviszonyok: a kormány maga okozta a bajt. *Index.hu*, 2020.01.17., https://index.hu/velemenyo/olvir/2020/01/17/borton_zsufoltság_jogsertes_karterites/ (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
  - Dr. Völner Pál előterjesztő nyitóbeszéde a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló törvényjavaslatához. *Parlament.hu*, https://www.parlament.hu/web/guest/orszaggyulesi-naplo-elozo-ciklusbeli-adatai?p_p_id=hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=z8BwFOv9&hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcpsql%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ckl%3D40%26p_uln%3D170%26p_felsz%3D171%26p_szoveg%3Dfogva%2520tartott%2520and%2520k%C3%B6r%C3%BClm%C3%A9nyek%26p_felszig%3D171 (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
  - Dr. Völner Pál, az igazságügyi minisztériumi államtitkár parlamenti interpellációra adott válasza is arra enged következtetni, hogy ezen szabályozásnak az volt a célja, hogy a visszaéléseket elkerüljék, ugyanis állítása szerint „a kártalanítási eljáráshoz kapcsolódóan 2017-2019 között összesen 8,6 milliárd forintot fizetett ki a tárca és az összes kifizetés 61 százaléka és az összegek 70 százaléka ügyvédi számlára érkezett.” *Parlament.hu*, https://www.parlament.hu/web/guest/orszaggyulesi-naplo-elozo-ciklusbeli-adatai?p_p_id=hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_auth=rW15qWUx&hu_parlament_cms_pair_portlet_PairProxy_I

[NSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy_naplo.naplo_fadat%3Fp_ckl%3D41%26p_uln%3D105%26p_felsz%3D62%26p_szoveg%3D%26p_felszig%3D62](#) (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

- Felfüggesztette az állam az elítélteknek megítélt kártérítések kifizetését. *444.hu*, 2020.01.15., <https://444.hu/2020/01/15/felfugesztette-az-allam-az-elitelteknek-megitelt-karteritesek-kifizeteset> (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
- https://azonnali.hu/cikk/20200213_akar-nepszavazast-is-megfontolna-a-kormany-gyongyosparatol-es-bortonkarteritesekrol (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
- https://www.parlament.hu/web/guest/iromanyok-egyszerusített-lekerdezes?p_p_id=hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8&p_p_lifecycle=1&p_p_state=maximized&p_p_mode=view&p_auth=6KfIELbX&hu_parlament cms_pair_portlet_PairProxy_INSTANCE_9xd2Wc9jP4z8_pairAction=%2Finternet%2Fcplsql%2Fogy_szav.szav_lap_egy%3Fp_szavdatum%3D2020.02.25.12%3A37%3A16%26p_szavkepvszav%3DI%26p_ckl%3D41%26p_osszefuz%3DI%26p_kitiltott%3D (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)
- Magyar Helsinki Bizottság társelnökének véleménye. *Index.hu*, 2020.01.17., https://index.hu/velemenylolvir/2020/01/17/borton_zsufoltsag_jogsertes_karterites/ (A letöltés dátuma: 2020. március 3.)

EUB: A MAGYAR REKLÁMADÓHOZ KAPCSOLÓDÓ SZANKCIÓRENDSZER NEM EGYEZTETHETŐ ÖSSZE AZ UNIÓS JOGGAL*

Az Európai Unió Bíróságának nemrégiben született meg azon ítélete, mely a magyar állam és a Google között a reklámadó szabályozásából adódó vitára tehet pontot. Az előzetes döntéshozatali eljárás keretében megállapítást nyert, hogy azon tagállami szabályozás, amely a valamely másik tagállamban letelepedett reklámszolgáltatót a reklámadó-kötelezettség tekintetében bejelentkezési kötelezettség alá veti, nem ellentétes a szolgáltatásnyújtásnak az EUMSZ 56. cikkében biztosított szabadságával. Ugyanakkor az ehhez kapcsolódó szankciórendszert kifogásolta a Bíróság.

A jogeset előzményét a hazánkban bevezetett reklámadó szabályozása adta, mely bizonyos feltételek mentén az adóalanyok bejelentkezési kötelezettségét írta elő. Ennek a Google nem tett eleget, mivel álláspontja szerint rá nem vonatkoznak a fenti szabályok. Emiatt a Nemzeti Adó-és Vámhivatal egymilliárd forint összegű mulasztási bírságot szabott ki 2017. januárjában az ír Google Ireland társaság terhére.

A hatályos magyar jogi szabályozás rendelkezése értelmében ugyanis a bejelentkezési kötelezettség elmulasztásáért első alkalommal tízmillió forint, majd naponta, az előzőleg kiszabott mulasztási bírság háromszorosának megfelelő, összesen egymilliárd forint összegű bírság kerülhet kiszabásra. Ezt követően a Google Ireland a magyarországi Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz fordult arra hivatkozva, hogy a külföldi illetőségű reklámszolgáltatókkal szemben fennálló bejelentkezési kötelezettségnek, másrészt pedig az ilyen bejelentkezés elmulasztásához kapcsolódó szankciórendszer az uniós joggal összeegyeztethetetlen, s diszkriminatív. A magyar bíróság ehhez kapcsolódóan előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel fordult az EUB-hoz.

Az Európai Unió Bírósága döntésében megállapította: önmagában nem ellentétes az európai uniós joggal a reklámadó, azonban az azzal kapcsolatos szankciórendszer igen.

Az Európai Unió Bíróságának közleményében olvasható, hogy az ítélet rendelkezése szerint egy olyan tagállami szabályozás, amely a valamely másik tagállamban letelepedett reklámszolgáltatókat a reklámadó-kötelezettségük tekintetében bejelentkezési kötelezettség alá veti, nem ellentétes a szolgáltatásnyújtásnak az EUMSZ 56. cikkben biztosított szabadságával.

A Bíróság rámutatott arra, hogy a szóban forgó bejelentkezési kötelezettség nem köti feltételekhez a reklámok közzétételére irányuló tevékenység

---

* Az összefoglalót készítette: **Kovács Viktória**, joghallgató, DE ÁJK

Magyarország területén való folytatását, s ez attól függetlenül áll fenn, hogy a magyar reklámtörvény hatálya alá tartozó szolgáltatók letelepedési helye hol található. Ez az adminisztratív követelmény tehát önmagában nem képezi a szolgáltatásnyújtás szabadságának akadályát.

Az ítélet szerint a szabályozás azon része, amely értelmében néhány nap alatt akár több millió euró értékű bírság kerülhet kiszabásra abban az esetben, amennyiben az érintett vállalat nem tett eleget a bejelentési kötelezettségének, azonban már nem egyeztethető össze az EU-s irányelvvel. A Bíróság kifogásolta továbbá, hogy a szabályozás szerint a magyar hatóságok a halmozott összeget végleges jelleggel megállapító határozat elfogadását megelőzően egyáltalán nem biztosítanak kellő időt az érintett vállalatoknak az észrevételeik megtételére és a kötelezettségek teljesítésére sem.

Ugyanakkor fontos hangsúlyozni, miszerint a reklámadóhoz kapcsolódó szankciórendszer léte olyan mulasztási bírságok kiszabását teszi lehetővé, amelyek összege jelentősen magasabb, mint azon rendszer keretében kiszabott mulasztási bírságok összege, melyeket valamely Magyarországon letelepedett reklámszolgáltató által a nyilvántartásba vételi kötelezettségének megsértése esetére írnak elő. Továbbá sem az utóbb említett rendszerben kivetett összegek, sem pedig ezen rendszerhez kapcsolódó határidők nem olyan szigorúak, mint amelyeket a reklámadóról szóló törvény által előírt szankciók keretében alkalmaznak.

A bíróság döntése alapján az azonban az nem vitatható, hogy a Magyarországon letelepedett reklámszolgáltatók szankcionálhatók a nemzeti adójogi szabályozás általános rendelkezései alapján velük szemben előírt hasonló bejelentkezési és nyilvántartásba vételi kötelezettségek teljesítésének elmulasztása miatt.

A reklámadó ügye egyébként nem elsőként került az uniós bíróság elé. Az Európai Bizottság még 2016-ban arról számolt be, hogy a reklámadó indokolatlan előnyben részesíti az alacsonyabb reklámbevételű cégeket, valamint azokat, melyek 2013-ban nem voltak nyereségesek. Ezért az Európai Bizottság arra kötelezte Magyarországot határozatában, hogy állítsa helyre az egyenlő bánásmódot, s biztosítsa annak teljeskörű érvényesülését. A magyar kormány erre válaszul keresetet indított a határozat megsemmisítése iránt az Európai Bíróságon.

Végül a luxemburgi Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a brüsszeli testületnek nem sikerült megfelelően bizonyítania, hogy a reklámadó pusztán progresszív szerkezete miatt szelektív előnyt nyújtó intézkedésnek minősül. A bíróság szerint tehát nem sérti a magyar reklámadó az állami támogatásról szóló közösségi szabályokat. Az ítélet ezúton megsemmisítette az Európai Bizottság ezzel kapcsolatos korábbi határozatát.

A 2014-ben bevezetett, majd európai uniós kérésre módosított reklámadó kulcsát 2017-ben először 7,5 százalékos értékre csökkentették, majd 2019 május

végén bejelentették, miszerint várhatóan 2022 végéig átmeneti jelleggel nulla százalékra mérséklük.

Az ügyre elsőként a Pénzügyminisztérium reflektált. Közleményében kifejtette, hogy a Bíróság ezen ítélete összhangban áll a Vodafone és a Tesco ügyekben meghozott döntéseivel. Mindkét ítélet ugyanis az igazságos és méltányos közteherviselés szellemében került megalkotásra. A Vodafone és Tesco ítélet kapcsán azonban egyrészt nagyobb adóterhet eredményező, másrészt arányosabb szabályzás nyert igazolást. Végül a közlemény arról rendelkezett, miszerint a Google-ügyben született ítélet a közös teherviselés rendszerébe vonja a Magyarországon adóköteles tevékenységet tényleges letelepedés hiányában végző multinacionális cégeket.

Az Igazságügyi Minisztérium közleménye arra enged következtetni, miszerint a Bíróság a Google Ireland ügyében hozott ítéletében lényegében arról rendelkezett, hogy az olyan nagy nemzetközi digitális cégek sem menekülhetnek az adókötelezettség elől, mint a Google. A bíróság szerint ugyanis, ha valamely másik tagállamban letelepedett reklámszolgáltatókat a reklámadó-kötelezettségük tekintetében bejelentkezési kötelezettség alá veti egy tagállam, az nem ellentétes a szolgáltatásnyújtás szabadságával, sőt a bejelentkezési kötelezettség elmulasztása egyben szankcionálható is. Mindezen tevékenységet pedig az Igazságügyi Minisztérium nemrégiben megalakult digitális szabadság bizottsága is vizsgálat alá vonja majd.

Források jegyzéke:

- A C-482/18. sz. ügyben hozott ítélet (Google Ireland Limited kontra Nemzeti Adó- és Vámhivatal Kiemelt Adó- és Vámigazgatósága).

A FŐTANÁCSNOKI INDÍTVÁNY SZERINT MAGYARORSZÁGNAK EGYENLŐ BÁNÁSMÓDOT KELL BIZTOSÍTANIA MINDEN FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNY SZÁMÁRA*

A Bizottság 2018-ban kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetet indított Magyarország ellen a felsőoktatási törvény érintett módosításai miatt. Juliane Kokott főtanácsnok 2020. március 5-i napon a C-66/18. sz. ügyben azt javasolja a Bíróságnak, hogy adjon helyt ennek a keresetnek. Az ügy alapját az adta, hogy 2017-ben a magyar országgyűlés módosította a felsőoktatási törvényt, mely szerint az EGT-én kívüli államok felsőoktatási intézményei csak akkor működhetnek hazánkban, ha Magyarország és a származási államuk között nemzetközi szerződés áll fenn. Továbbá azt is előírja, hogy valamennyi ilyen külföldi felsőoktatási intézménynek a származási államában is nyújtania kell felsőoktatási képzést.

Az Egyesült Államok New York szövetségi államának joga szerint létrehozott és egy magyar származású amerikai üzletember által támogatott Central European University (CEU) volt az egyedüli olyan intézmény, mely Magyarországon már működő külföldi felsőoktatási intézmény, amely nem felelt meg ezen új feltételeknek. Ennek következménye az lett, hogy a CEU 2019 novemberében elköltözött Budapestről és Ausztria fővárosában (Bécs) nyitotta meg újra kapuit.

A főtanácsnok szerint a szabályozás a GATS-egyezmény - a szolgáltatások kereskedelméről szóló általános egyezmény - szerinti nemzeti elbánás elvébe vagyis a külföldi és a belföldi szolgáltatókra vonatkozó egyenlő bánásmód elvébe ütközik. A Kereskedelmi Világszervezet (WTO) keretében kötötték meg ezt az egyezményt, melyet az EU jóváhagyott, és ezzel az az uniós jog részévé vált. A Bíróság rendszerint nem alkalmazza a WTO jogát, azonban hatáskörrel rendelkezik arra vonatkozóan, hogy az Unión belül olyan keresetekről döntsön, amelyekkel a Bizottság ilyen jogforrás be nem tartását rója fel valamelyik tagállamnak. Ezzel az Unió azt kívánja kifejezésre juttatni, hogy a nemzetközi jog összhangjában kíván eljárni az adott ügyben.

A GATS keretében Magyarország teljes mértékben kötelezettséget vállalt arra vonatkozóan, hogy egyenlő bánásmódot biztosít a külföldi és belföldi szolgáltatók számára is. Megjegyezném, hogy viszont Magyarország nem élt azzal a lehetőséggel, hogy a felsőoktatási szolgáltatásokkal kapcsolatban fenntartást emeljen a nemzeti elbánás tekintetében, ezért nem igazolható az új körülmény.

Az indítvány szerint sérti az Európai Unió Alapjogi Chartáját a származási állammal kötött nemzetközi szerződésre vonatkozó követelmény, mivel

---

* Az összefoglalót készítette: *Nagy Péter Zsombor*, joghallgató, DE ÁJK

aránytalanul korlátozza az oktatási intézmények alapításának és működtetésének szabadságát, valamint a tudomány szabadságát. A felsőoktatás terén minden tagállam, ahogy Magyarország is kötve van az uniós alapjogokhoz, amennyiben az unió nemzetközi jogi kötelezettségeit hajtja végre. Amikor ugyanis Magyarország a GATS keretében vállalt kötelezettségeket, azok az Unióra szálltak át.

A származási országban folytatott tényleges oktatási tevékenység fennállásra vonatkozó követelmény, amely valamennyi külföldi felsőoktatási intézményre vonatkozik, a főtanácsnok szerint hátrányosan megkülönböztető, illetve aránytalan jellege miatt sérti a letelepedés szabadságát - mely magában foglalja a gazdasági szereplők azon jogát is, hogy tevékenységüket kizárólag másik tagállamban gyakorolják - a szolgáltatási irányelvet, az Alapjogi Chartát, továbbá a GATS egyezményben előírt egyenlő bánásmód elvét.

Források jegyzéke:

- <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2020-03/cp200025hu.pdf> (letöltés dátuma: 2020. március 21.)

SZERZŐINK FIGYELMÉBE

A Közjavak folyamatosan várja a minimum 10.000, maximum 25.000 karakter terjedelmű, a folyóirat profiljába illeszkedő tanulmányokat. A kéziratok megküldése előtt javasoljuk a formai követelményekre vonatkozó szabályok áttanulmányozását. A megjelentetni kívánt tanulmányokat a szerkesztőbizottság részére az alábbi e-mail címre kérjük megküldeni: bartha.ildiko@law.unideb.hu

A szerkesztőbizottság által befogadott tanulmányok hagyományos módon, a negyedévente megjelenő elektronikus folyóiratban, valamint az interaktív kozjavak.hu blogoldalon is megjelennek. Erre tekintettel a tanulmányok elkészítését és benyújtását kétféle formában kérjük megtenni.

Formai követelmények

A tanulmányokat word dokumentumban, Times New Roman betűtípusban, 12-es betűmérettel, normál sortávolsággal, sorkizártan kérjük elkészíteni.

Hivatkozási rendszerre vonatkozó követelmények

A szerkesztőbizottság kéri a szerzőket, hogy amennyiben lehetőség van rá, a tanulmányokat egyfelől a hagyományos szövegekőzi lábjegyzettel ellátott formátumban, valamint az elektronikus megjelentetést elősegítő sorkőzi hivatkozásokat tartalmazó változatban is szíveskedjenek elkészíteni.

1. Blog változat:

Amennyiben a forrás nyilvános weboldalon is teljes terjedelemben elérhető (pl. egy hatályos törvényiszöveg, tanulmány, jelentés stb.), akkor a wordbe ágyazott hiperhivatkozással (a hiperlinket a szövegben a forrásra egyértelműen utaló szóhoz vagy szókapcsolathoz rendeljük hozzá).

Példa:

"Az információszabadság lényege, hogy a társadalom tagjainak joga van a közérdekű adatokat ([Infotv. 3. § 5.](#)) megismerni, betekinteni az ezekkel kapcsolatos dokumentációba."

Amennyiben tudományos irodalmi forrást hivatkozunk meg ezzel a módszerrel, a hiperlink alatt csak olyan elérhetőséget adjunk meg, amely a közlemény bibliográfiai adatait is teljeskörűen tartalmazza és a szerzői jogi követelményeknek megfelelően lett közzétéve. Amennyiben ez nem lehetséges, a 2. pontban ismertetett hivatkozási formát alkalmazzuk.

Ha nem érhető el (vagy nem teljes terjedelemben) a forrás nyilvános weboldalon, a forrást a megfelelő szövegrész után szögletes zárójelben jelöljük a folyóirat változathoz lentebb megadott hivatkozási rendszer szerint.

2. Folyóirat változat:

Könyveknél:

Sivák József–Vigvári András (2012): *Rendhagyó bevezetés közpénzügyek tanulmányozásába*. Budapest: Complex, 35-40.

Tanulmánykötetben, gyűjteményes kötetben megjelent szövegek esetében:

Mickiewicz, Ellen (2000): Institutional Incapacity, the Attentive Public, and Media Pluralism in Russia. In: Richard Gunther, Richard Mughan, Anthony (eds.): *Democracy and the Media*. Cambridge: Cambridge University Press., pp. 85–121.

Folyóiratban megjelent tanulmány esetében:

Selck, J. Torsten (2004): On the Dimensionality of European Union Legislative. In: *Journal of Theoretical Politics*. Vol. 16., No. 2. April, pp. 203–222.

Hetilapokban/napilapokban megjelent, szerző nélküli írások hivatkozása:

Közös rendszer – felkészült irányítás (2011). In: *Szabadhajdú Városi Hetilap*, 2011. 21. évf. 42. sz. (12. 20.) 4–5. old.

Mindegyik fenti esetben az alábbiak szerint kérjük a pontos oldalszám megjelölését, amennyiben szükségessé válik: magyar szakirodalomnál „34–54. old.” és angol szakirodalomnál „pp. 34–54.”

Kérjük, hogy a szerzők a tervezett tanulmány részét képező képeket, ábrákat vagy táblázatokat is külön dokumentumban is küldjék el (ábrák és táblázatok esetében olyan formátumban, amelyben lehetséges ezek szerkesztése - diagramoknál excelben).

© 2019 MTA-DE Közszolgáltatási Kutatócsoport.

A mű szerzői jogilag védett. Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva. A mű a szerzők írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható.

Idézni, szöveges tartalmat átvenni csak a forrásra való hivatkozással szabad.